

TREBNJE – Danes dopoldne sprejemajo odborniki obeh zborov občinske skupščine med drugim program dela skupščine do konca konstituiranja nove skupščine, informacijo o izvajanju zakona o pospeševanju zakona manj razvitih območij v republiki, javnost in težave trebanjske delavske univerze.

BREŽICE – Danes se bo v 18 krajevnih skupnostih in v 37 delovnih organizacijah začela razprava o statusu občine Brežice. Trajala bo do nedelje.

SEVNICA – Danes dopoldne so se sestali delegati občinske organizacije ZRS na občnem zboru, kjer so izvolili novo vodstvo.

KRŠKO – Jutri ob 18. uri bo v dvorani Celuloze strokovno predavanje Jožeta Kregarja z naslovom: „Okrasne in sadne rastline v domačem vrtu“. Priredila ga krško hortikulturno društvo.

LJUBLJANA – O povezovanju časopisnih in grafičnih podjetij v Sloveniji so razpravljali na ponedeljkovi seji komisije za informiranje in politično propagando pri Medobčinskem svetu ZK Ljubljana.

KRŠKO – Včeraj so se srečali predstavniki ZKPO in temeljne kulturne skupnosti Sevnice, Brežic in Krškega. Obravnavali so medobčinsko sodelovanje ter financiranje Posavskega gledališkega združenja in Posavske pevске zveze.

KOČEVJE – Od ponedeljka dalje je v NAMI razprodaja športne opreme. Popust za smučiče, palice, vezi in smučarske čevlje „Eskimo“ znaša od 10 do 40 odstotkov.

51 udeležencev iz 40 slovenskih občin obiskuje republiško šolo za sindikalne in mladinske voditelje, ki se je pričela na Jasnici pri Kočevju 14. januarja in bo trajala dva meseca. Na fotografiji: delo v skupini. (Foto: F. Brus)

Z dvema nevestama hkrati ne gre

Hudi očitki brežiškemu Dekorlesu, kjer so se potihem dogovarjali z Lesnino, javno pa soglašali s sanacijo v okviru tovarne pohištva

Vodstvu Dekorlesa v Brežicah so na seji sveta za gospodarstvo 16. januarja očitali dvoletnost, neodgovornost in nespoštovanje sklepov, ki jih je ta organ sprejel septembra lani. Tedaj je svet sklenil, da je treba za Dekorles takoj izdelati sanacijski program in da pride kot partner za združitve v poštevedinole Slovenijales – Tovarna pohištva Brežice.

Dekorles že vrsto let životari in sam ni sposoben za najemanje kreditov, torej se mora nasloniti na močnejše podjetje. Na sklepe sveta za gospodarstvo predstavniki Dekorlesa tedaj niso imeli pripomb, vendar se z njimi, kot kaže, niso strinjali. Kljub temu so še naprej iskali stike z ljubljansko Lesnino, ki odkupuje njihovo proizvodnjo že več let.

Z Lesnino so imeli pogovore o integraciji že novembra 1972 in ta jim je pripravljena posoditi 4 milijone dinarjev, ni pa pristala na združitve in prevzem investitorstva. Na veliko presenečenje sveta za gospodarstvo se je novembra 1973 Dekorles znašel vpisan v samoupravnem sporazumu Lesnine kot zadnja – osma TOZD. Na to so zahtevali odgovor na zadnji seji sveta za gospodarstvo, ker so strokovnjaki potemtakem zaman delali sanacijski program v okviru Tovarne pohištva.

Po tem programu znaša investicija za Dekorles 8,11 milijona dinarjev.

S tem bi proizvodnja dosegla vrednost 12 milijonov dinarjev. Osebnih dohodki delavcev bi se povečali za 20 odst., število zaposlenih pa bi naraslo od sedanjih 58 na 78. Sanacijski program so nameravali vložiti pri banki in republiških rezervah, da bi dobili manjkajoča sredstva, pa je za sedaj obležal v občinskih predalcih. Direktor Dekorlesa tov. Kajs je na zadnji seji sveta izjavil, da se v podjetju še niso odločili, da bodo o teh stvareh razpravljali z delavci. Lesnina hoče odgovor takoj, vendar so njeni predstavniki izjavili, da so za integracijo le v primeru, če bodo imeli podporo občinske skupščine. Ta pa meni, da se kolektiv v okviru Lesnine ne obetajo kaj prida boljši časi in da je veliko vprašanje, kdaj bodo prišli na vrsto za sanacijo. Tisti štirje milijoni po mnenju sveta niso dovolj.

J. TEPPEY

Kaj je to sploh zima?

Za celih šest stopinj toplejši prvi mesec kot pred desetimi leti - Snega pa skoraj nič

Že dve leti nazaj je vreme krenilo po čudnih poteh. Stare pratike in vremenski rekli ne veljajo več, zima je le na kalendarju, medtem ko po vrtovih že poganjajo zgodnje rože, po gozdocnih raste teloh, smučarji pa se kislo ozirajo v nebo, iz kate-rega ni in ni toliko zelenega snega. Kmetje tarnajo in se jezijo. Vreme pa... je muhasto kot vreme.

Vremenske razmere pred dvema letoma so bile podobne sedanjim. Poprečna mesečna temperatura se giblje okoli 0,2 stopinje, tudi padavin ni dovolj in še to v glavnem v obliki dežja ali pa snega, ki se ne obdrži. Pred desetimi leti, na primer, je bila poprečna mesečna temperatura -6 stopinj, sneg pa se je držal ves januar.

Vremenski opazovalec na novo-meški vremenslovski postaji Tone Polc je med primerjanjem podatkov omenil, da vse kaže, da se je zima pomaknila za mesec ali dva naprej in v šali dodal, da vreme niti svetnikov ne uboga več.

Če se bo tako nadaljevalo, potem je pričakovati sneg v pomladanskih mesecih. Kako bo to vplivalo na kmetijstvo in gospodarstvo, je še

odprto vprašanje, jasno pa je, da ljudje niso zadovoljni s tako čudnim vremenom.

Štirje mrtvi – to je ostalo po trčenju fička v tovornjak 17. januarja letos, ko so na kraj nesreče pri Otočcu prihitali reševalci. (Foto: Sandi Mikulan)

Še štirje mrtvi na avtomobilski cesti

Pri Otočcu se je s fičkom zaletel v tovornjak Novomeščan Stanislav Paderšič

Strašna nesreča, ena najbolj tragičnih, se je 17. januarja zjutraj pripetila na avtocesti med Otočcem in Novim mestom. Življenje so izgubili: 39-letni Stane Paderšič, zaposlen v novomeški bolnišnici, njegova 14-letna hčerka Nevenka in 15-letna Irena Gruđen z Goriske gore ter voznik tovornjaka Radoje Marsenič iz Črne gore.

Kako in zakaj je prišlo do usodnega trčenja, še raziskujejo, ugotovljeno pa je, da je nesreča nastala ob 8.20 v nepreglednem ovinku, ko je Paderšič na neprekinjeni črti nenadoma s fičkom zavil v levo in silovito trčil v naproti vozeči tovornjak s prikolico, v katerem je sedel za vola-

nom 29-letni Radoje Marsenič iz Ivanograda.

Pri trčenju je fička odbilo na desno, tovornjak pa v levo, zato je ta s prikolico zapel osebni avto in ga porinil na strmino ob cesti, nato pa je na pobočju, prekucenjen na desni bok, obstal še tovornjak. Takoj za-

tem je plamen zajel obe vozili. Soter tovornjaka je obležal pod prevrnjenim prednjim delom kamiona, Paderšič je padel iz avta, medtem ko sta v fičko ostali obe deklici. Vsi štirje so bili na mestu mrtvi.

Komisiji in ostalim, ki so takoj zatem prihitali na kraj nesreče, se je nudil le tragični prizor, medtem ko ljudem ni bilo več mogoče pomagati. Gmotna škoda, ki pa ob tako hudih človeških izgubah niti ni tako pomembna, znaša okrog 40.000 din.

R. BAČER

V SPOMIN ŠTIRINAJSTE NA SENOVEM

8. februarja bo na Senovem praznovanje 30-letnice pohoda štirinajste divizije in napada na rudnik Senovo. Na prireditvi bo nastopil pevski zbor Partizan iz Maribora, povabili pa so tudi nekaj gledaliških igralcev. Na proslavo bo prišla delegacija XIV. divizije. Organizatorji pripravljajo pogovor nekaterih njenih borcev z osnovnošolsko mladino. V šoli bodo do takrat odprli razstavo fotografij s pohoda. V proslavo je vključena mladina, ki bo skupaj z Združenjem borcev pripravila pohod patrolj po zotih XIV. divizije.

JURE PERKO – SEKRETAR ZK ČRNOMELJ

Člani črnomaljske občinske konference ZKS, ki so se zadnjo soboto zvrstili v novoizvoljenem sestavu, so ugodno ocenili delo konference in njenih organov v zadnjem obdobju. Domenili so se, da tudi doslej v delu ne bodo popuščali. Svoje delovanje morajo razširiti tudi v najbolj oddaljenih vaseh. Na seji – udeležila sta se je poleg drugih član sekretariata CK ZKS Franci Šali in sekretar medobčinske konference ZK Ludvik Golob – so izvolili tudi organe konference. Za sekretarja občinskega komiteja je bil izvoljen Jure Perko, prosvetni delavec z Vinice.

B. P.

MIRKO ANZELJČ V. D. DIREKTORJA INLES

Za vršilca dolžnosti direktorja INLES Ribnica je bil imenovan Mirko Anzeljč, dosedanj vodilni delavec pri INLES in aktivni družbenopolitični delavec. Mirko Anzeljč je med drugim tudi predsednik občinske konference SZDL. Dosedanji direktor Vinko Šparovec je bil na lastno željo razrešen te dolžnosti.

SO ŠTORKLJE SLUTILE MILO ZIMO?

Aleksander Kečkeš, novomeški graver, in njegov bratranec Slavko Kušljan sta v nedeljo, 13. januarja, s ceste proti Šentjerneju pri vasi Drama na gmajni vide-la štorkljo. Blizu struge potoka, kakšnih 100 metrov od ceste, nasproti nekdanje gostilne Kromar, je iskala hrano po močvirnem travniku. Ko beremo o štorklji, ki so jo pred hudo zimo iz Prekmurja prenesli v ljubljanski živalski vrt, in ko je pred dnevi dr. Debevc iz Ljubljane zasledoval osamljeno štorkljo blizu lga pri Ljubljani, lahko mislimo, da te ptice letošnje zime niso vzele preveč resno, sicer bi, kot ponavadi, vse odletele na jug.

m.

PRILOGA

V današnji številki P objavljamo zadnji, četrti kupon za nagradno igro, katere prvi dobitnik je katrca novomeške Industrije motornih vozil. Bralcem – reševalcem nagradnih ugank sporočamo hkrati, naj še ne pošiljajo rešitev: za vse zamudnike bomo namreč v naslednji številki P čez štirinajst dni objavili še jolly kupon, ki bo lahko nadomestil enega izmed štirih objavljenih kuponov. Šele potem bomo zbirali rešitve in pripravili zbranje. O vsem tem vas bomo podrobneje seznanili v prihodnji P, ko bomo tudi sporočili, do kdaj morajo biti rešitve v uredništvu Dolenjskega lista.

In kaj prinaša današnja P? Mimo običajnih strani in rubrik – od kulture, dveh strani nasvetov za vse in vsakogar, zapisa o gradovih in neznanih letočih predmetih – smo za vas tokrat pripravili reportažo o rakah v Krki nekoč in o prizadevanjih, da bi Krka spet dobila nekdanje prebivalce, zgodbo o „starinarski mafiji“, ki preproda tisto, čemur običajno pravimo starine, pa zapis o gradnji mladinskega doma v vasi Rožno v krški občini, za katero so složno poprijeli mladi in stari. Kajpak tudi danes objavljamo nadaljevanje o tem, kako so izumrli ruski Romanovi.

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

1169

novih naročnikov

Še 89 novih naročnikov se je uvrstilo v „veliko družino“ prijateljev in bralcev domačega pokrajinskega glasila SZDL – to je pridobitev zadnjega tedna. Spet vodijo pismo-noše iz občin Novo mesto, Sevnica, Kočevje in Krško, skupno število vseh novo pridobljenih naročnikov pa se je do torka zjutraj dvignilo na 1.169.

Po občinah je stanje zdaj takole: poštni dostavljaci in nekateri drugi sodelavci so nam do 22. januarja pridobili – v brežiški občini 90 novih naročnikov, v črnomaljski 33, v kočevski 81, v krški 140, v metliški 29, v novomeški 272, v ribniški 29 v sevniški 250 in v trebanjski 81 novih naročnikov. Iz raznih pošt v Sloveniji in SFRJ smo v tem času dobili 122 novih naročnikov, iz tujine pa 42.

In še vljučno povabilo: naročite si tudi Vi DOLENJSKI LIST na domači naslov!

Za nove naročnike

DO KONCA MARCA 1974

BREZPLAČNO!

Uredniški odbor in uprava Dolenjskega lista vabita v vrste novih naročnikov vse tiste prebivalce v 9 občinah našega področja, ki domačega tednika še ne poznajo ali ne dobivajo na svoj naslov. Da bi jim omogočili spoznati naš list, se jim bomo do konca marca 1974 predstavljali vsak teden z brezplačnim izvodom. Pogoj za to je: naročilo na Dolenjski list pri vašem pismonoši ali dopisnici, ki jo pošljite naši upravi. Povejte, prosimo, tudi drugim: DOLENJSKI LIST do konca marca 1974 brezplačno, če ga naročite zdaj ali v prihodnjih tednih!

NAROČILNICO ZA VAS IMA VAŠ PISMOŃOŠA!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA LISTA

tedenski mozaik

Cenimo domače proizvode!

Dosledno je treba ovrednotiti lastna naravna bogastva in jih izkoriščati, če je ekonomsko

Že v sedanjem položaju in še bolj v prihodnjih letih je razumljivo, da moramo znova natančno oceniti ter kar se da izkoristiti lastne možnosti za proizvodnjo surovin. V bistvu gre za ustrežnejše mesto združenega dela nekaterih vrst bazične industrije v naši družbi. Tovrstna proizvodnja je v prvih letih reformnih prizadevanj po 1965 letu že imela ugodnejše pogoje gospodarjenja, zatem pa so se proizvajalci te proizvodnje znova znašli v slabšem položaju kot številne predelovalne panoge.

V zadnjih dveh desetletjih se je povečala jugoslovanska proizvodnja surovin in raznih proizvodnih materialov za 6 in polkrat. Predelovalna industrija pa je napredovala veliko hitreje. Kovinsko predelovalna industrija je povečala proizvodnjo v zadnjih 20-tih letih celo za več kot 15-krat, nekatere industrijske veje, kot na primer kemična

industrija pa za okrog 30-krat.

Ta razlika med dinamiko rasti surovinske in predelovalne industrije se je seveda morala odraziti na nagli rasti uvoza surovin in proizvodnih materialov. Črna in barvna metalurgija ter industrija gradbenih materialov, v kateri so lastne možnosti morda še najbolj neizkoriščene, so veliko prepočasno napredovale. Zato ni čudno, da imajo v jugoslovanskem uvozu surovine in proizvodni materiali izredno visok delež – več kot 63 %.

Če se bodo take težnje nadaljevale, bodo tovrstni nakupi v tujini predstavljali kmalu dve tretjini jugoslovanskega uvoza. Ob tem pa nekatere dragocene surovine po nepotrebnem prodajamo na svetovnem tržišču, medtem ko jih doma neredko primanjkuje in zato del industrije niti zdaleč ne more ustrezno izkoristiti svojih zmogljivosti.

Na voljo imamo nekaj podatkov za leto 1972. Ti nam povedo, da smo na primer izvozili nad milijon ton žaganega in celuloznega lesa ter drv, 1.064 ton boksita, nad 300.000 ton bakra, cinka in svinca ozi-

TELEGRAMI

MILAN – Na glavnem milanskem trgu Piazza del Duomo so se v nedeljo razvneli spopadi med stotinami mladih levičarjev in desničarjev. Neki študent je bil laže ranjen od izstreljene kroglice, laže poškodovanih pa je bilo tudi šest policistov.

CIUDAD MEXICO – Na vrtu kubanskega veleposlaništva v mehiškem glavnem mestu je eksplodirala bomba. Povzročila je manjšo škodo, žrtev pa ni bilo. Na vrstu so našli še štiri neeksplozirane bombe.

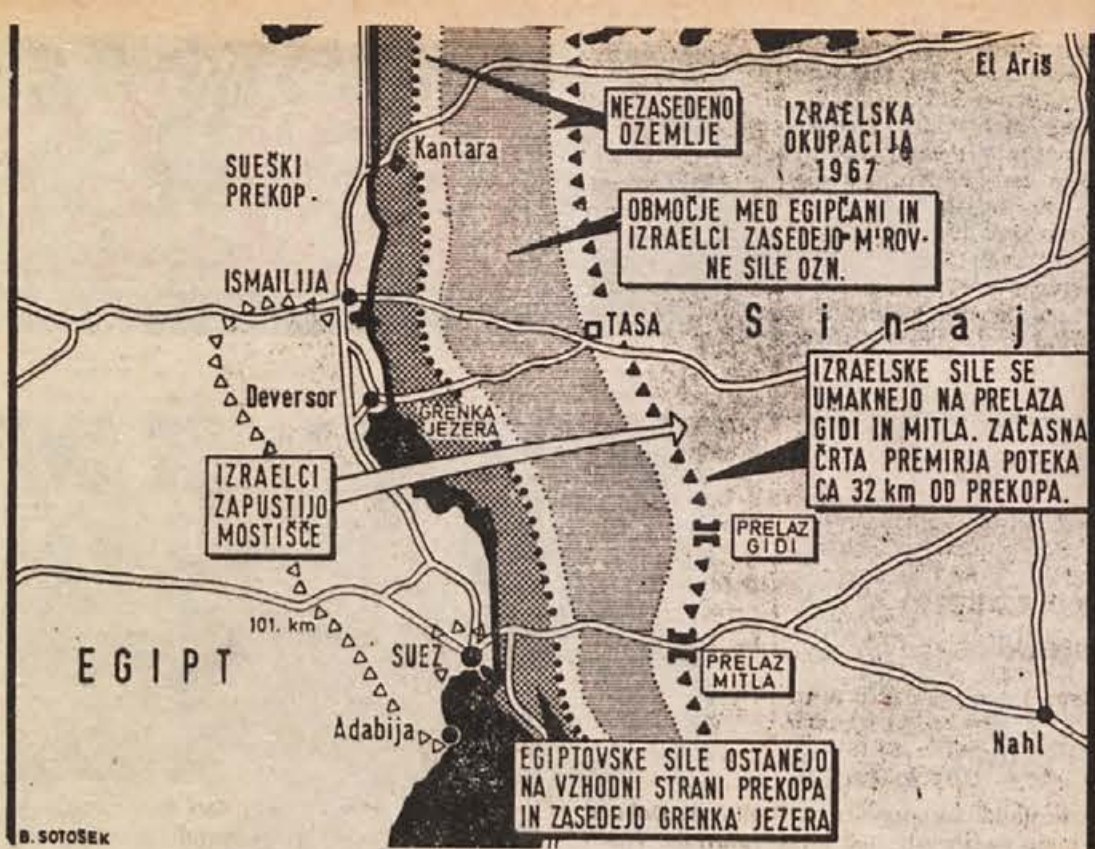
LONDON – Velika Britanija je sklenila ukiniti embargo na prodajo orožja deželam Bližnjega vzhoda. To odločitev britanske vlade je danes sporočil v parlamentu zunanji minister Alec Douglas Home.

ATENE – Bivšega ministra Joanisa Agatanpela, tesnega sodelavca grškega predsednika Papadopulosa, so aretirali in izgnali, ker je „kritiziral sedanji režim in ogrožal javno varnost.“

(Iz zadnjega PAVLIHE)

– In kaj vas boli?
– Delitev osebnih dohodkov.

Skica je grafični prikaz na 101. kilometru ceste Suez–Kairo podpisanega sporazuma o razmiku egiptovskih in izraelskih sil. (Skica: B. Sotošek, „Delo“.)

roma zlitin ter izdelkov iz teh kovin, izvozili smo 210.000 ton valjanih in vlečenih jeklenih izdelkov in jih v istem letu uvozili 230.000 ton. Izvažali smo premog in istočasno uvozili več kot 2 milijona ton premoga in koksa itd.

Proizvajalcem surovin ne moremo zameriti, če prodajajo svojo proizvodnjo tam, kjer ustvarjajo višji dohodek, torej na svetovnem trgu. Tu bomo morali znova dokazati zvestobo smernicam gospodarske reforme in v okviru politike cen ter z drugimi ukrepi zagotoviti ustrežnejši položaj proizvajalcev bazične industrije. Vsekakor moramo s surovinami in proizvodnimi materiali skrbneje gospodariti, saj lahko podobne podražitve na svetovnem trgu kot pri nafti pričakujemo tudi pri surovinah.

To pa pomeni tudi, da je treba dosledno ovrednotiti lastna bogastva in jih izkoriščati, kjer je to ekonomsko upravičeno. Kot kaže položaj na svetovnem trgu, pa se meje te ekonomske upravičenosti širijo, ker so surovine vse bolj dragocene. Maršikaj, kar se nam je zdelo do zdaj samo po sebi nevredno upoštevanja, bomo morali znova pretehtati.

– TONE KRAŠOVEC

tedenski zunanjepolitični pregled

Točka v puščavi, na kateri so na 101. kilometru ceste Suez–Kairo podpisali sporazum o razmiku egiptovskih in izraelskih sil, bo seveda prišla v zgodovino bližnjevzhodnih dogajanj, toda to je vendarle samo začetni korak na dolgi poti k dokončnemu miru na Bližnjem vzhodu.

Ta cilj sporazuma nima nobene neposredne zveze s pogajanjmi, ki naj šele določijo kakšna bo politična usoda Bližnjega vzhoda, je pa vendarle dragocena in nepogrešljiva osnova. Menijo, da se bodo pogajanja začela potem, ko se bodo čete obeh strani umaknile v skladu z določili tega sporazuma, to pa se bo verjetno zgodilo šele marca.

Nato se bodo začeli pogajati o vsebinskih vprašanjih, pri čemer bo verjetno treba pred tem doseči še sporazum o razmiku čet na Golanu – sedanji namreč velja zgolj na Suez.

Sporazum, podpisan v sotoru na 101. kilometru ceste Suez–Kairo, predvideva med drugim naslednje:

– Egipt in Izrael bosta dosledno spoštovala premirje v zraku, na morju in zemlji kot ga je ukazal Varnostni svet in od podpisa tega sporazuma se bosta vzdrževala vseh vojaških in pol vojaških (palestinski komandosi) akcij drug proti drugemu.

– Vojaške sile obeh držav se bodo razmaknile v skladu s naslednjimi načeli:

1.) Vse egiptovske sile na vzhodnem bregu prekopa bodo razporejene zahodno od črte, ki je na priloženem zemljevidu označena kot črta A. Vse izraelske sile, vključno tiste zahodno od prekopa ob Grenkih jezirih, bodo razporejene vzhodno od črte B.

2.) Območje med izraelsko in egiptovsko črto bo vmesno območje, v katerem bodo sile Združenih narodov. Te bodo še naprej sestavljene iz enot držav, ki so nestalne članice Varnostnega sveta.

3.) Na območju med egiptovsko črto in Sueškim prekopom bodo sile in orožje omejene.

Sporazum med drugim tudi določa, da bo letalstvo na obeh straneh lahko delovalo v mejah svojih črt, kako bo izpeljan razmik, pa se bodo podrobneje dogovorili vojaški predstavniki.

Ti so kasneje sklenili, da se bo razmik začel že ta petek, končan pa mora biti najpozneje v 40 dneh.

Bistveno določilo sporazuma pa je tisto, ki pravi, da obe strani ta dokument nimata za dokončen mirovni sporazum – tega bo treba šele izdelati.

V tem trenutku je zato v ospredju pozornosti predvsem dvoje: stališče Sirije in Palestincev, ki v dosedanjih pogovornih

niso sodelovali. Kissinger je sicer med svojim cik-cakom (med pripravami na sporazum je letel štirikrat iz Tel Aviva v Asuan in obratno) obiskal tudi Damask, vendar je dosegel kaj malo. Sirija očitno še ni pripravljena ukrepati tako kot Egipt – razlike pa so nastale tudi v stališčih palestinskih osvobodilnih organizacij.

Podpisan sporazum o razmiku čet

Sadat se je takoj po podpisu sporazuma o razmiku bliskovito odpravil na tumejo po nekaterih arabskih prestolnicah, da bi pojasnil egiptovska stališča v zvezi s tem in si pridobil podporo svojih zaveznikov ter prijateljev. Z isto nalogo je odletel v Moskvo tudi egiptovski zunanji minister Fahmi.

Pot do dokončnega miru je tako odprta – toda nikakor ne bo tudi lahka. Najprej bo treba doseči podoben sporazum s Sirijo in Palestinci, nato pa šele začeti razpravo o bistvenih vprašanjih.

TITO V INDIJI: Medtem pa so sporočili, da bo predsednik Tito obiskal konec tega meseca (od 24. do 29. januarja) Indijo, nato pa še Bangladeš, Nepal in morda še kakšno prijateljsko državo v tem delu sveta.

O tej poti bomo poročali obširneje prihodnjic, sedaj lahko zgolj informativno rečemo, da se nadaljuje neposredni stiki med prijateljskimi in nevrščenimi državami na način, ki ga je naš predsednik že pred časom uveljavil kot izredno koristnega in dragocenega.

TELEGRAMI

KAIKO – Na egiptovskim pristaniščem Aleksandrijo je v ponedeljek divjel snežni vihar. Česa takega še ne pomnijo, saj je v Egiptu, kot pišejo lokalni listi, sedanja generacija še ni videla. Pihal je tudi močan veter, ki je tako razburkal morje, da so se dvigali šest metrov visoki valovi in so pristanišče morali zapreti.

TOKIO – Po podatkih japonskega inštituta za raziskave se je položaj KP Japonske v zadnjih letih precej okrepil. Komunistična partija si je skupaj z nekaterimi drugimi levimi strankami zagotovila večino v 51 japonskih mestih. Samo lani so sprejeli okrog 30.000 novih komunistov, tako da partija zdaj šteje 330.000 članov.

tedenski notranjepolitični pregled

Javno razpravo o osnutkih nove zvezne in republiške ustave smo sklenili uspešno in ustavne priprave so sedaj – kot smo omenili že prejšnji teden na tem mestu – prešle v svojo sklepno fazo. Sledilo bo še sprejemanje novih ustavnih besedil v pristojnih skupščinskih telesih – bodisi na zvezni ali pa republiški ravni. Sedaj pa je pred nami še ena neposredna naloga: izvedba skupščinskih volitev po novih ustavnih načelih. Tej nalogi so posvetili ustrezno pozornost minuli teden na skupni seji republiške konference SZDL in republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije (seja je bila prejšnja sredo), ko so razpravljali o zaključku javne razprave glede nove ustave in pa o nadaljnjih nalogah pri uveljavljanju začrtanega družbenopolitičnega sistema.

Ocena glede javne razprave v zvezi z novo ustavo je bila, da se je ta razprava vseskozi povezovala tudi z uresničevanjem nalog iz Pisma ter sklepov 29. seje CK ZKS, ob tem pa še z obravnavo in pripravo dokumentov za bližnja kongresa (za X. kongres ZKJ ter VII. kongres ZKS) in s pripravo statutov ter drugih samoupravnih aktov temeljnih samoupravnih skupnosti in občin.

Ustavna razprava je nedvomno pomenila v zadnjem obdobju pri nas osrednje politično dogajanje – je v svojem referatu na omenjeni skupni seji SZDL in sindikatov poudaril član izvršnega odbora RK SZDL Savin Jogan – dogajanje, ki je tako ali drugače pritegnilo slehernega našega delovnega človeka, pa tudi pozornost svetovne javnosti. Za razpravo je bila značilna velika enotnost, ki se je kazala tako v razumevanju temeljne vsebinske usmeritve nove ustave, kakor tudi v podpori njenim idejnim izhodiščem.

Sedaj pa so neposredno pred nami – kot je že rečeno – nove skupščinske volitve, in podpredsednik RK SZDL Vlado Beznik je na omenjeni skupni seji opozoril na to, da je

izvedba bližnjih volitev pač ena najpomembnejših nalog v letošnjem letu. Izvedba te naloge pomeni vzpostavitev novih odnosov v družbeni bazi na temelju izhodišč nove ustave.

Gre torej za prvi korak pri ustvarjanju novega ustavnega stanja – v katerem naj bi bilo odločanje o pogojih, sredstvih in rezultatih dela, v celoti pa tudi izvrševanje funkcij oblasti in odločanje o drugih družbenih zadevah, neposredno preneseno na delovnega človeka, organiziranega v samoupravnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah.

Pred nami so volitve

Podrobnejšega umika glede bližnjih volitev na tem mestu pač ne kaže naštevati, omenimo pa le – vsaj okvirno – nekaj najpomembnejših časovnih terminov:

V mesecu marcu bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in v drugih delovnih skupnostih ter delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih volili člane delegacij temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti. Delovni ljudje in občani v krajevnih skupnostih bodo v tem mesecu volili tudi delegate družbenopolitičnih organizacij v družbenopolitičnem zboru občinskih skupščin.

Naslednji mesec – torej aprila – se bodo konstituirale delegacije temeljnih samoupravnih organizacij in skupnosti ter bodo

izbrale delegacije za občinske skupščine. V tem mesecu se bodo konstituirale tudi občinske skupščine, ki bodo izvolile delegate za republiško skupščino ter delegate za zvezni zbor skupščine SFRJ iz Slovenije. Slednjic se bo aprila konstituirala tudi republiška skupščina ter bo izvolila republiško delegacijo v zboru republik in pokrajin skupščine SFRJ.

Do srede maja pa se bo konstituirala tudi skupščina SFRJ – in s tem bo ves obsežni postopek izvedbe skupščinskih volitev na vseh ravneh zaključen.

Naloga organizacij SZDL ob vsem tem je, da bodo skupno s sindikati in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami ter ob vodilni vlogi ZK zagotovile takšno demokratično predlaganje in določanje kandidatov, da bo v okviru dogovorjenih postopkov delovnim ljudem in občanom omogočeno svobodno in odgovorno izraziti svojo voljo in interese. Zato bo treba dosledno uveljaviti načelo, da bodo člani delegacij v temeljnih samoupravnih skupnostih, člani delavskih svetov in drugi samo resnični nosilci intenzivnega delavskega razreda – samo ljudje, ki so trdno zakoreninjeni v naši samoupravni socialistični praksi.

Republiški izvršni svet je na svoji seji prejšnji teden (v četrtek) med drugim sprejel nekaj dopolnil glede zakona o davkih občanov – pravzaprav je sklenil, da bo ta dopolnila predlagal v sprejem republiški skupščini. Kot je znano, je zakonsko predpisani rok za vložitev davčnih napovedi (za lansko leto) določen do 31. januarja, vendar naj bi letos glede tega naredili majhno izjemo: izvršni svet je sklenil predlagati, naj bi rok za vložitev napovedi za odmero davkov iz skupnega dohodka občanov in pa za odmero davkov od posesti gozdnih zemljišč podaljšali do 15. marca. Vzrok za to je, da skupščina še ni sprejela letošnjih davčnih predpisov za to področje – vsaj ne še vseh – saj je znano, da še ni določeno, koliko lanskoletnega skupnega dohodka občanov naj bi ostalo neobdavčenega (ali novo predlaganih 30.900 din ali pa 35.000 din, za kar se nekateri tudi močno zavzemajo).

Republiški izvršni svet je sprejel tudi odlok o premijah za kravje mleko za letos – in sicer za vsak liter mleka po 0,30 din. Premije so namenjene za delno pokrivanje proizvodnih stroškov, kot pomoč za posodobitveno zbiralne mreže in pa kot spodbuda za večjo prijeto telet.

„Arheološka izkopavanja na Otoku pri Dobravi se bodo nadaljevala tudi letos,“ pravi dr. Vinko Šribar, arheolog Narodnega muzeja iz Ljubljane. S predsednikom IO skupščine novomeške kulturne skupnosti Borisom Savnikom pregledujeta „načrt“ o urbanistični ureditvi Gutenwertha. (Foto: I. Zoran)

V sredo, 16. januarja, so v stari šolski stavbi v Kočevju prostore prvič ogrevali s centralnim ogrevanjem. Doslej je bilo v tej šoli kurjenje z drvmi (ki so jih običajno, namesto da bi imeli telovadbo, skladali v drvarnice učenci.) (Foto: F. Brus)

Na skupščini ZRVS v Novem mestu, ki je bilo 20. januarja, so podelili tudi občinska priznanja. Najvišje priznanje je prejela osnovna organizacija iz Straže; njen predstavnik Vincenc Mrvar ga je prejel iz rok predsednika občinske organizacije ZRVS Ivana Slapnika. (Foto: S. Dokl)

Črnomaljski Grad, ki naj bi bil po prvotnih zagotovilih investitorja VIATORJA preurejen že do konca lanskega leta, je še vedno „deležen skrbi“ zidarjev. Občani upajo, da bodo dobili dobro gostišče vsaj do občinskega praznika 19. februarja. (Foto: S. Mikulan)

Petine

Glavni direktor poslovnega združenja slovenskih gradbenih podjetij GIPOSS inž. Sergej Bubnov je v televizijskem intervjuju takole razčlenil stroške današnje industrijske gradnje: petino cene gradnje pomeni upravna režija gradbenih podjetij, drugo petino pobere industrija gradbenega materiala, tretja petina gre za opremljanje stavbnih zemljišč, četrta petina gre za razne investicije, preostala petina pa še za druga obrtniška dela.

Gradbena podjetja so v sestavi cene razpolagala torej s precej majhnim odstotkom, s katerim so lahko vplivala na sestavo cene. Ker gre za pomembne družbene akcije, kot je npr. Gradnja stanovanj za delavce, je treba zelo paziti, da se kar najbolj koristno obrne denar, da bi že slednjič prišli do več potrebnih stanovanj. Gradbena podjetja v sestavi združenja so že znana po svojih koristnih rešitvah, ki pomenijo tudi pocenitev gradnje. To velja tudi za novomeškega PIONIRJA z vrstnimi hišami. Močno združenje naj bi se lažje zmanjševalo režijo in omogočilo uspešnejši nastop do industrije in služb, ki delajo za gradbeništvo.

A. Z.

Sejmišča

NOVO MESTO. na ponedeljkovem sejmu, ki je bil običajno živahen, je bilo veliko kupcev iz občin Metlika in Črnomelj. Cene so v glavnem ostale nespremenjene. Naprodaj je bilo 441 prašičev, od tega 402 v starosti od 6 do 12 tednov. Do 3 mesece stare pujske so prodajali od 500 do 620 din enega, starejše pa 650 do 890 din.

Kmetijski kotiček

Škodljivci v shrambah

Menijo, da uničijo žitni škodljivci v žitnicah približno eno desetino vsega žita. Svetovna organizacija za kmetijstvo in prehrano (FAO) navaja, da bi s tako uničenim žitom lahko prehranili 150 milijonov ljudi. Ena sama podgana lahko na leto pospravi 22 kg pšenice, če bi se hranila samo z njo. Na leto do sedemkrat skoti po 8 do 10 mladičev in ni težko izračunati, kolikšne količine hrane zmorejo odjesti človeku.

Na uskladiščeno žito preži mnogo nevarnosti. Najbolj pogosta sovražnika sta majhna hroščka, črni in rizev žužek. Razmnožita se zlasti v toplejših krajih. V toplejšem podnebjju se razpase tudi koruzni molj, pa tudi žitni in rženi molj, v vlažnih skladiščih se namnoži močna pršica, v shrambah, mlinih, pekarinah in živilskih skladiščih pa zlasti močna vešča.

Red in čistoča sta najboljša varuha v shrambi, ki naj bo brez spranj in razpok v zidovih in podu. Če pa se je golazen vanjo že naselila, jo preženemo z razkuževanjem in zaplinjanjem. Dr. France Janežič svetuje v svoji najnovejši knjižici, ki jo je izdalo ČZP „Kmečki glas“, naslednje postopke:

Stene in vso notranjost izpraznjenih ali polnih žitnic dvakrat na leto temeljito poškrbimo s diklorvosom (10 do 40 g/100 m³), nogosom, kofuiom, nuvanom (400 mg/m³), vaponom (1 do 4 l/m³) ali malationom (3 l/1000 m³). Vreče razkužimo z vročino do 80 stopinj Celzija ali s plini, dobri pa sta tudi prašivi maltoks in etiol. Semensko žito zmešamo s prašivom iz malationa (na primer radotion). Okuženo žito razkužimo tudi s plini – fumiganti (cikloni, fostoksinom, ogljikovim zveplecem), pri čemer je treba biti izredno pazljiv, saj so ti plini zelo strupeni.

Proti glodalcem, podganam in mišim, se obnesejo spojine kumarina (tomorin, antikolin in racumin), znan, a vse manj primeren strup pa je cinkov fosfid. Iz teh snovi pripravljamo vabe tako, da jih zmešamo z živilom, v kakšnem razmerju, pa piše v navodilih.

Inž. M. L.

Tudi ptt služba dohaja ustavnega duha

Ustavni duh ni obšel ptt službe. Delavski sveti slovenskih poštinih podjetij so že sklepali o akcijskem načrtu, ki predvideva: na slovenski ravni ustanovitev republiške, v pokrajinah pa temeljne samoupravne interesne ptt skupnosti.

Jakob Berič: dosežanje sodelovanja z bočinami se poglobiti

Potrebe in možnosti razvoja slovenskega ptt prometa bo usklajevala republiška skupnost. V njeni pristojnosti bo tudi določanje smotrov in način, kako le-te uresničiti. Nadalje bo ta skupnost obravnavala letne in dolgoročne načrte ptt zmogljivosti, pomembnih za Slovenijo in tistih, ki našo republiko povezujejo z drugimi. Pod njenim vplivom bodo tudi cene za ptt storitve.

Temeljna skupnost bo imela podobne naloge – na ravni re-

gije. Novomeška bo obsegla občine: Novo mesto, Trebnje, Črnomelj, Metlika, Sevnica, Krško in Brežice. „Predvidevamo tudi enote temeljne samoupravne interesne skupnosti, ki naj bi obsegale občine ali več občin skupaj, npr. Posavje. Kako velike bodo enote, bo določil samoupravni sporazum,“ pravi Jakob Berič, direktor novomeškega PTT podjetja.

Skupščina temeljne skupnosti bo dvodomna, sestavljali jo bodo delegati uporabnikov ptt storitev in delegati iz PTT podjetja kot „proizvajalci“ teh storitev. Akcijski načrt predvideva sklic iniciativnih zborov, v katere bodo izvolili zlasti vse večje uporabnike ptt storitev. Število delegatov bo določil samoupravni sporazum, ki ga bo pripravil tudi sklic ustanovne skupščine, ki bo najkasneje do konca februarja.

1973. leta: skoraj za četrtino manj svinjskega mesa, zato pa tak skok cene

»Nevesel« rekord

Eden iz vrste „neveselih“ rekordov iz bilance leta, ki je za nami: Jugoslavija je samo v desetih mesecih lani uvozila za 507 milijonov dolarjev hrane (za vse leto je številka preseгла 600), kar je več kot katerokoli leto v bližnji preteklosti.

Da uvažamo sladkor, kavo, volno, južno sadje in podobne pridelke, ki jih sami nimamo dovolj, je razumljivo, da pa so na uvoznem seznamu že vsi kmetijski pridelki, ni utemeljnega opravičila. Res je težko razumeti, da se naši trgovci ta čas dogovarjajo o uvozu česna, korenja in druge zelenjave iz industrijske Italije, čeprav bi vsega tega lahko sami pridelali dovolj in preveč, saj imamo zemljo in (pre)obilico delovnih rok.

Prav utrujajoče je postalo ponavljanje o posebnosti kmetijstva in kmetijske politike. V naši republici smo ji znali, to lahko trdimo, prav prisluhniti: vsi odgovorni dejavniki so si zastavili nalogo, da je treba spodbuditi kmetijsko proizvodnjo in zvečati odstotek samopreskrbe s hrano. Četudi se v kmetijstvu uspehi ne pokažejo čez noč, se je to že poznalo na lanskih rezultatih.

Po zadnjih podatkih statističnega zavoda smo lani v Sloveniji povečali kmetijsko proizvodnjo, resda tudi po zaslugi dobre letine, kar za 12 odstotkov. Žita smo pridelali 22 odst. več, vrtnin 33, krmnih rastlin pa za 1 odstotek več kot leta 1972. Slabši pa je bil uspeh v najvažnejši kmetijski panogi – živinoreji, kjer smo skupno prirejo vseh vrst mesa povečali le za 1 odstotek. V govedoreji smo priredili 11 odst. več, v perutninarstvu 1 odst. manj, v

prašičereji pa kar 23 odst. manj mesa.

M. L.

Skoki poprečij

Cene še nadalje naraščajo. Po podatkih republiškega Zavoda za statistiko so bile cene življenjskih potrebščin za povprečno 4-člansko slovensko družino v decembru za 2,1 odstotka višje kot v novembru.

V primerjavi s poprečnimi cenami v letu 1972 so bile v lanskem decembru cene na drobno višje kar za 31,1 odstotka, v primerjavi s predlanskim decembrom pa za 22,4. Gostinske storitve so se prejšnji mesec podražile za 3 odstotke. Od tega prenočitve za 8,1 odst. V primerjavi s povprečjem za leto 1972 so bile gostinske cene višje za 32,5 odstotkov.

V primerjavi s povprečjem v letu 1972 so bile cene življenjskih potrebščin v minulec decembru celo za 33,4 odstotka višje, v primerjavi s predlanskim decembrom za 23,9. lanske povprečje pa je bilo za 20 odstotkov višje kot poprečje v letu 1972.

Povprečni osebni dohodki, ki so jih v Sloveniji izplačali v decembru

1973, so znašali 2.515 dinarjev, kar je 19,2 odst. več kot v decembru 1972. To pomeni, da se je življenjska raven znižala, saj so v primerjavi dveh mesecih porasli stroški življenjskih potrebščin kar za 23,9 odstotka.

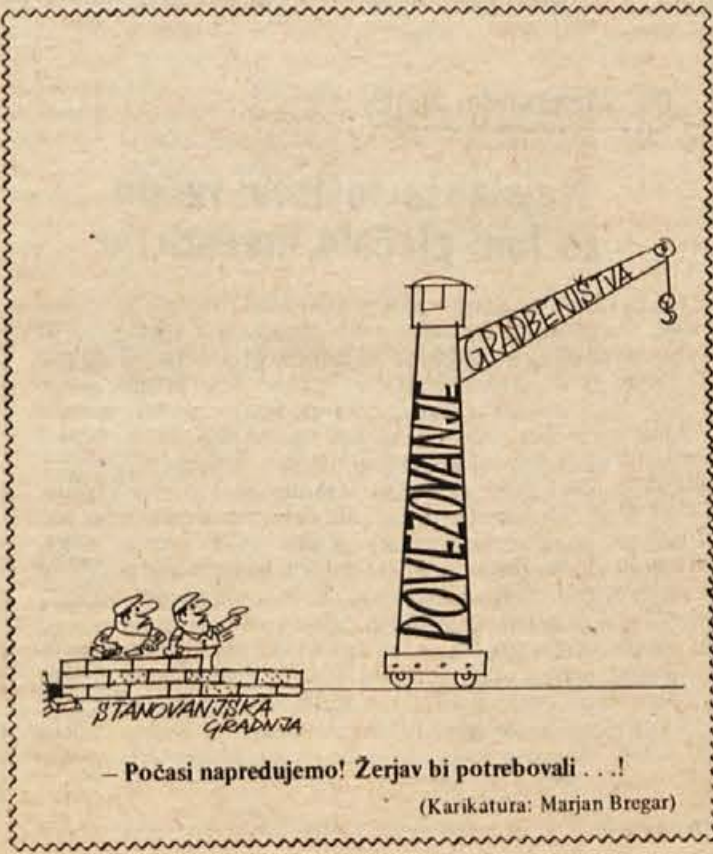

Pijani milijonarji

Vsa zahodna Evropa varčuje z energijo, v to jo je prisilila naftna kriza. Podobno je na vzhodu. V Bolgariji, na primer, so na pobudo tednika „Ikonomičeski život“ uvedli „Nacionalni konkurz za varčevanje z energijo“. Osnovni so poseben odbor, ki bo spodbujal in spremljal to akcijo. Omenjeni list bo v posebni rubriki objavljati teoretične in praktične rešitve in predloge, kako zmanjšati porabo energije, kako varčevati.

Tako Vzhod in Zahod. Mi pa ostajamo pri starem, kot da nas ne more nič prizadeti. Zagrebški Vjesnik je to komentiral takole: pravzaprav samo mi ne varčujemo z nafto in bencinom; celo šopirimo se po evropskih in naših cestah, obnašamo se kot pijani milijonarji v času, ko vsa Evropa „seda“ na bicikle. Prav izdatnejše zaloge bencina, ki bi jih lahko ustvarili, bi nam omogočile, da bi iz te krize potegnili tudi korist, na primer v turizmu. Gotovo je, da bo armada turistov pritegnila tista dežela, ki bo imela polne bencinske črpalke.

Za leto 1974 je bilo rečeno, da bo naše leto vsenarodnega varčevanja. Ne kaže tako ...

– Počasi napredujemo! Žerjav bi potrebovali ...!

(Karikatura: Marjan Bregar)

redno je zapisati...

Socialnih razlogov praviloma ni mogoče upoštevati, če je treba iz stanovanja izseliti stranko, ki se je vanj nasilno vselila. To je, na kratko rečeno, važno določilo okrožnice, ki jo je našim sodiščem poslalo Vrhovno sodišče.

Zakaj tako ostro in nečloveško ravnati proti ljudem, ki so v stiski, brez stanovanja in ki so si „pravico“ poiskali s silo? Tako se bodo morda spraševali nekateri ljudje.

Opomin več

Dejstvo je, da se je število nasilnih vselitev v prazna stanovanja zadnja leta naglo večalo. Na Dolenjskem sicer še ni zavlelo večjega obsega, hušji problem pa je postalo v nekaterih večjih industrijskih središčih brez zadostnih stanovanj, kjer je dosti nekvalificiranih delavcev – pa tudi demagogije o „enakosti in pravicah vseh ljudi“, ki ne ozira na zakonitost in red, nujni sestavini organizirane družbe.

Na tehtnici sta se znašala varstvo zakonitosti in socialno varstvo človeka, ki je zaradi stanovanjske stiske v samoohrambi posegel v tuje stanovanje, se vanj nasilno vselil. Kaj narediti s takim človekom oziroma družino z otroki ali bolehnimi člani? Ali je ob izselitvi treba preskrbeti drugo stanovanje? Zakon pravi, da nasilno vseljeni družini ali posamezniku ne pripada nadomestno stanovanje, niti najpotrebnejši prostori. Kot pravi Vrhovno sodišče: socialnih razlogov praviloma ni mogoče upoštevati. Besedica „praviloma“ dovoljuje tudi izjeme.

Zakonitost je potemtakem pomembnejša in prav je tako. S tem pa seveda še ni rečeno, da ni možno nasilnih vselitev preprečiti. Stališče zakona in zaščita zakonitosti sta opomin več, da se je treba bolj zavzeti za urejanje stanovanjskih težav ljudi, da je treba videti njih stisko in zanje pravočasno kaj storiti.

M. LEGAN

**PROTEST TREH
KRAJEVNIH
SKUPNOSTI**

V nedeljo, 14. januarja, se je spet sestel gradbeni odbor za asfaltiranje ceste Brestanica-Sevnica. Predsedniki treh krajevnih skupnosti, Blance, Rožnega in Brestanice, so poslali protestno pismo slovenski skupščini. Terjajo, naj to cesto preimenujejo nazaj v republiško cesto, saj povezuje štajerski breg Save s Kozjanskim proti Planini in Senovem ter ostalimi gospodarskimi središči. Odbor uživa podporo širokega zaledja. Prizadevali so si, da bi cesto posodobili že lani v čast kmečkimi puntarjem, ki so se pred 400 leti pomikali po tej poti.

**ZEMLIŠKA SKUPNOST
JE DOBILA ORGANE**

Novomeška kmetijska zemljiška skupnost je oblikovana: na torkovi ustanovni skupščini so za predsednika izvolili Franca Štirna, za predsednika 11-članskega izvršnega odbora pa inž. Vlada Pavca. Na seji so izvolili tudi poravnalni svet skupnosti (predsednik Franc Cvelbar) ter komisije: za kooperacijsko sodelovanje (predsednik Jože Pelko), za promet s kmetijskimi zemljišči, komasacije in arondacije (predsednik Franc Smolič) in za prostorski plan (predsednik Ivan Hrovatič).

**ŽENSKO
VZDRŽUJE MOŠKE**

Med Romi v krški občini se miselnost počasi spreminja in domačini že opažajo težnjo po stalnem, urejenem bivališču s pravo streho, ne s šotorom nad glavo. V zadnjih dveh letih so si Romi postavili več zaslihih bivališč. Zal pa se ne spreminja enako hitro tudi odnos do dela. Moški se sicer zaposlujejo, pa ne vzdržijo dolgo, večkrat pa ne najdejo zaposlitve, ker se jih povsod branijo. In tako jih ženske vzdržujejo s prosjačenjem.

**PO TELEFONU
TEŽKO KOGA PRIKLIČEJO**

Na Senovem niso zadovoljni s sla bimi telefonskimi zvezami. Kdor kliče v druge kraje, mora biti zares potrpežljiv. Dolgo je treba čakati na zvezo. Prebivalci te krajevne skupnosti upajo, da ni več daleč čas, ko bodo imeli na voljo več telefonskih zvez in ko se bodo na centralo lahko priključili novi naročniki.

ŠELE ZAČETEK

Pretekli teden je metliški občinski odbor Rdečega križa spet organiziral izpite iz prve pomoči za šoferske kandidate. Izpitov se je udeležilo 24 tečajnikov, kar kaže, da se tudi Metličani kljub naftni krizi ne nameravajo odreči vabljenosti vožnje za volanom. Seveda pa čaka kandidate na poti do lastništva vozniskega dovoljenja še vrsta „hudih“ ovir: teoretični pa praktični izpit...

**Priznanja
najboljšim**

Na Občinski skupščini ZVRS so v nedeljo, 20. januarja, podelili priznanja najboljšim osnovnim organizacijam ZVRS iz novomeške občine. Prvo mesto in nagrado 1.700 dinarjev so osvojili rezervisti iz Straže; sledijo: Mirna peč (1.300 dinarjev), Dolenjske Toplice (1.000 dinarjev), Bircna vas, Žužemberk, Novo mesto-levi breg, Stopiče, Sentjerne, Novo mesto-desni breg, Bršlin, Brusnice, Šmarjeta in Škocjan.

Za večletno uspešno delo v organizaciji ZRVS so dobili srebrne plakete naslednji: Jože Kocmur iz Žužemberka, Jože Lukšič iz Dol. Toplice, Jože Pirc iz Straže, Viktor Kranjc in Franc Suln iz Novega mesta ter Milan Ivkovič iz Mirne peči. Srebrno plaketo je prejela tudi novomeška gimnazija, bronasto pa vodstvo krajevne skupnosti Žužemberk.

Posebna pismena priznanja so prejeli: Viljem Bon, Stane Avguštin, Ivan Tovšak, Vinko Zulič, Stane Goršič, Ivan Hrovat, dr. Milan Popovič, Stane Gorinšek, Ciril Kosmina, Franc Brulc, Ludvik Marinč, Jože Majerle, Pavle Turk, Anton Sečen in Franc Nahtigal.

Organizacija ZVRS v novomeški občini je bila lani ena najboljših v Jugoslaviji.

Sd

Sejmišča

BREŽICE - Na sobotni sejem v Brežicah so rejci pripeljali 552 prašičev v starosti do tri mesece in 37 živali v starosti nad tri mesece. Prvih so prodali 467 po 26 - 28 dinarjev za kilogram žive teže, drugih pa 26 po 17 dinarjev za kilogram žive teže.

Mitja Ribičič:

Razvijamo tako pot razvoja, ki bo ustrezala našim narodom

Naša resnična politika v bistvu dokazuje, da se ne nagibamo ne v to ne v ono smer, da se ograjujemo od zahodnega parlamentarnega in vzhodnega etatičnega sistema, kar je zelo važno vprašanje za razumevanje naše objektivne stvarnosti. Želimo ostati neblokvska država in tako boste razumeli, da smo Stalinu rekli „ne“ zato, da ostanemo samostojni, in ne zato, da bi se pridružili zahodnemu bloku. Tako tudi večkrat odgovarjamo na neke zahodne pritiske, spet ne zato, da bi se pridružili vzhodnemu bloku. Vedno nas je vodila želja, da razvijamo tako pot družbenega razvoja, ki bo ustrezala našim narodom. Zavedamo se, da blokvske razdeljenosti ne bo moč tako kmalu premagati. Toda če imamo pred očmi demokratične procese v svetu, obstoji dolgoročna perspektiva premagovanja blokvske razdeljenosti; v Evropi na primer s konferenco o evropski varnosti, v Latinski Ameriki z integracijskimi tokovi in podobno.

(Podpredsednik predsedstva SFRJ v odgovorih za agencijo United Press)

Savin Jogan:

»To stališče nima nič skupnega z odporom do inteligence...«

Brez delegatskega sistema bi ostalo politično odločanje še naprej odtujeno delavcu in delovnemu človeku. Zato tudi ni mogoče sprejeti nekaterih predlogov, s katerimi hočejo razvodeniti, zrahljati sistem delegacij kot izrazito orožje oblasti in samoupravljanja delavskega razreda in drugih delovnih ljudi.

Prav gotovo ni mogoče sprejeti zahteve o vključitvi direktorjev in drugih vodilnih delavcev v delegacije TOZD, ker bi s tem prišli do veljave interesi drugih delavcev. S tem bi bila oslABLJENA vloga delegacije pri samostojni presoji in opredeljevanju nalog poslovnih organov.

Takšno stališče seveda nima nič skupnega z odporom do inteligence, do ustvarjalnega ter strokovnega dela sploh, saj bo treba bolj kot doslej v samoupravne organe in tudi v delegacije vključevati strokovnjake.

(Iz referata na skupni seji republiških vodstev Socialistične zveze in Zveze sindikatov 16. januarja)

Vlado Beznik:

Mobilizirati bi morali prav vse za boljše gospodarjenje

Osnovno pozornost je treba posvetiti prizadevanjem za skladnejši razvoj in odpravo vzrokov, ki zavirajo hitrejšo gospodarsko rast. Zato bodo morale v prihodnje imeti prednost energetika, kmetijstvo in razvijanje surovinske baze. Pri tem posebej opozarjamo na vprašanje smotnega izkoriščanja strokovnih kadrov. To bo terjalo dokajšnjo koncentracijo sredstev. Zato je realno pričakovati, da se bodo ob tem porajali pomisleki in odpori, ki bodo odsev ozkih in kratkoročnih interesov.

Prav zato je potrebno storiti vse za čim hitrejšo samoorganiziranje gospodarstva skladno z ustavnimi dopolnili, tako da bo predvidena koncentracija sredstev odsev zavestnega spoznavanja, samoupravnih odločitev delovnih ljudi v TOZD in povezovanja njihovih interesov ter tudi odločna, dobro pripravljena in usmerjena politična akcija.

Nič manj pomembna ni usmeritev k uveljavljanju kvalitativnih elementov gospodarjenja v vseh organizacijah združenega dela. Mobilizirati bi morali prav vse za boljše in učinkovitejše gospodarjenje.

(Podpredsednik RK SZDL o osnovnih nalogah v letu 1974)

Dr. Aleksander Bajt:

Najslabša rešitev: račun so lani plačale investicije

Zaostajanje realnih osebnih dohodkov družbenega sektorja, neizogibno zaradi zaostajanja njegove storilnosti glede na produktivnost kmetijskega sektorja in v tujini zaposleno prebivalstvo, je ustvarilo politične pritiske, ki so prizgali zeleno luč iluzionistom denarja. Izkazalo se je, da so se tako družbenopolitične skupnosti kot tudi negospodarske organizacije kljub vsem deklaracijam in prvem polletju vedle destabilizacijsko. Zato so račun stabilizacije v prvem polletju 1973 plačale investicije, kar je, če gledamo dolgoročno, najslabša izmed možnih rešitev. Konec 1973. leta so začele naraščati. Na prehodu iz leta 1973 v leto 1974 je gospodarstvo znova v inflacijskem valu, ki je močnejši od prejšnjih. Tako za stabilizacijo verjetno deluje edino prebivalstvo, ki je začelo trošiti manj, kot mu priteka dohodki. Tako je poglavitna naloga, ki bi jo morali opraviti v letu 1973, prenese na leto 1974. Leto 1973 kljub mnogim neizpodbitnim dokazom in možnostim ni bilo prelomno.

(Profesor ljubljanske pravne fakultete v izjavi za beograjski NIN)

3. in 4. februarja 1974

LICITACIJA

PRI CARINARNICI LJUBLJANA

Carinarnica Ljubljana bo 3. in 4. februarja 1974 prodajala na javni dražbi osebne avtomobile in ostalo blago.

Avtomobile, v nedeljo 3. februarja 1974 v prostorih Solskega centra za tisk in papir, Ljubljana, Pokopališka 33 od 8. ure naprej, ostalo blago pa v ponedeljek, 4. februarja 1974 od 8. ure naprej v prostorih Carinarnice Ljubljana, soba 13/II, Smartinska 152 a.

Ogled vozil in ostalega blaga in vplačilo kavcij bo možen samo v soboto, 2. februarja 1974 od 8. do 13. ure in od 14. do 17. ure v Carinarnici Ljubljana, hala E.

SEZNAM AVTOMOBILOV ZA JAVNO DRAŽBO

Zap. št.	Vozilo	Zač. cena
1. o. a.	OPEL ASCONA 16 S Automatic, letnik 1972, zaleten	30.000
2. o. a.	FORD CONSUL L, letnik 1973, zaleten	20.000
3. o. a.	SIMCA 1100 S, letnik 1972, zaleten	18.000
4. o. a.	VW COMBI BUS, letnik 1971, zaleten	20.000
5. o. a.	CHRYSLER 160, letnik 1972, zaleten	17.000
6. o. a.	CITROEN DS 21 PALACE, letnik 1966, zaleten	17.000
7. o. a.	VW 1300, letnik 1966, nevozen	16.000
8. o. a.	VW 1200, letnik 1965, nevozen	16.000
9. o. a.	OPEL MANTA SR 1900, letnik 1972, zaleten	15.000
10. o. a.	FORD TAUNUS 20 M XL, letnik 1972, zaleten	15.000
11. o. a.	FORD TAUNUS 12 M, letnik 1970, nevozen	15.000
12. o. a.	AUDI 100 S, letnik 1971, zaleten	15.000
13. o. a.	FIAT 850 COMBI, letnik 1965, nevozen	11.000
14. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1966, nevozen	10.000
15. o. a.	AUSTIN 1500 MAXI, letnik 1968, zaleten	10.000
16. o. a.	VW 1500, letnik 1963, nevozen	10.000
17. o. a.	FIAT 127, letnik 1973, zaleten	10.000
18. o. a.	MERCEDES 190 D, letnik 1964, zaleten	10.000
19. o. a.	CITROEN DS 20, letnik 1969, zaleten	10.000
20. o. a.	FORD TAUNUS 12 M, letnik 1963, nevozen	9.500
21. o. a.	FORD TAUNUS 15 M, letnik 1969, karamboliran	9.500
22. o. a.	MERCEDES 200, letnik 1967, zaleten	9.000
23. o. a.	VW 1500, letnik 1965, nevozen	9.000
24. o. a.	FIAT 124, letnik 1967, nevozen	8.000
25. o. a.	FORD TAUNUS 15 M, letnik 1968, nevozen	8.000
26. o. a.	VW 1200, letnik 1962, nevozen	8.000
27. o. a.	BMW 2000, letnik 1969, zaleten	8.000
28. o. a.	AUSTIN MORIS, 1098, letnik 1966, zaleten	8.000
29. o. a.	OPEL ADMIRAL 2600, letnik 1965, nevozen	8.000
30. o. a.	MERCEDES 220 SE, letnik 1963, zaleten	8.000
31. o. a.	OPEL REKORD, 1962 letnik, nevozen	8.000
32. o. a.	FORD MUSTANG, letnik 1972, zaleten	8.000
33. o. a.	OPEL KADETT, letnik 1970, zaleten	7.000
34. o. a.	OPEL KADETT COUPE, letnik 1964, nevozen	7.000
35. o. a.	PEUGEOT 404, letnik 1967, nevozen	6.500
36. o. a.	FORD TAUNUS 17 M, letnik 1965, zaleten	6.000
37. o. a.	VW 1200, letnik 1966, zaleten	6.500
38. o. a.	AUDI SUPER 90, letnik 1967, zaleten	6.000
39. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1963, nevozen	6.000
40. o. a.	AUSTIN 1100, letnik 1966, zaleten	6.000
41. o. a.	FORD TAUNUS 15 M, letnik 1967, zaleten	6.000
42. o. a.	VW 1500, letnik 1966, zaleten	5.000
43. o. a.	BMW 1600, letnik 1963, nevozen	5.000
44. o. a.	VW 1500, letnik 1964, zaleten	5.000
45. o. a.	FORD TAUNUS 17 M, letnik 1965, zaleten	5.000
46. o. a.	FORD TAUNUS 20 MTS, letnik 1966, zaleten	5.000
47. o. a.	FORD TAUNUS, letnik 1966, zaleten	5.000
48. o. a.	VW 1200, letnik 1967, reg. karoserije, zaleten	5.000
49. o. a.	FORD CORTINA, letnik 1963, nevozen	4.000
50. o. a.	PEUGEOT 304, letnik 1973, reg. motorja	4.000
51. o. a.	FIAT 1500 L, letnik 1966, zaleten	4.000
52. o. a.	FORD CORTINA, letnik 1963, zaleten	4.000
53. o. a.	FIAT 1500 L, letnik 1965, automatik, nevozen	4.000
54. o. a.	VW 1200, letnik 1964, automatik, nevozen	4.000
55. o. a.	FORD TAUNUS 20 M, letnik 1965, zaleten	4.000
56. o. a.	FORD TAUNUS 17 M TURNIER, letnik 1965, zaleten	4.000
57. o. a.	VW 1200, letnik 1963, zaleten	3.500
58. o. a.	ALFA ROMEO GIULIETA TI, letnik 1962, zaleten	3.000
59. o. a.	FORD CORTINA, letnik 1963, zaleten	3.000
60. o. a.	OPEL KAPITAN, letnik 1963, nevozen	3.000
61. o. a.	OPEL KADETT, letnik 1963, nevozen	3.000
62. o. a.	VW 1200, letnik 1962, zaleten	3.000
63. o. a.	VW 1200, letnik 1960, nevozen	3.000
64. o. a.	VW 1200, letnik 1960, nevozen	3.000
65. o. a.	VW 1500, letnik 1965, reg. motorja, zaleten	3.000
66. o. a.	FORD TAUNUS 12 M, letnik 1965 zaleten	3.000
67. o. a.	FIAT 500, letnik 1964, nevozen	3.000
68. o. a.	karoserija za VW KOMBI, letnik 1964	2.000
69. o. a.	SIMCA 1000, letnik 1963, zaleten	2.000
70. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1958, nevozen	2.000
71. o. a.	SIMCA 1501, letnik 1968, zaleten	2.000
72. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1962, nevozen	2.000
73. o. a.	FORD TAUNUS 17 M, letnik 1961, nevozen	2.000
74. o. a.	FORD TAUNUS 12 M, letnik 1968, zaleten, reg. motorja	2.000
75. o. a.	PEUGEOT 403, letnik 1963, zaleten	2.000
76. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1962, nevozen	2.000
77. o. a.	OPEL KADET, letnik 1962, nevozen	2.000
78. o. a.	VW 1200, letnik 1965, zaleten	2.000
79. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1964, nevozen	2.000
80. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1963, nevozen	2.000
81. o. a.	SKODA 1000 MB, letnik 1968, nevozen	2.000
82. o. a.	FIAT 600 D, letnik 1964, zaleten	1.000
83. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1962, reg. motorja, zaleten	1.000
84. o. a.	VAUXHALL VIVA DE LUXE, letnik 1964, zaleten	1.000
85. o. a.	PEUGEOT 203 BREAK, letnik 1952, nevozen	500
86. o. a.	OPEL KAPITAN, letnik 1962, nevozen	1.000
87. o. a.	VW KOMBI BUS, letnik 1967, reg. motorja	1.000
88. o. a.	SKODA OCTAVIA, letnik 1959, nevozen	1.000
89. o. a.	FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, nevozen	5.000
90.	4104 kom. amortizerjev znamke L. I. M. S., novih	41.040

PONOVRNO NA JAVNI DRAŽBI:

91.	nakladalec znamke SCHOPF L 40, brez lopate, letnik 1965	60.000
92. o. a.	MERCEDES 190, letnik 1965, nevozen	20.000
93. o. a.	SIMCA 1100, letnik 1969, nevozen	18.000
94. o. a.	ALFA ROMEO 1300 JUNIOR, letnik 1966, zaleten	20.000
95. o. a.	FORD 20 MTS, letnik 1968, zaleten	7.000
96. o. a.	SIMCA 1501, letnik 1964, zaleten	7.000
97. o. a.	CITROEN ID 19, letnik 1964, zaleten	7.000
98. o. a.	VW 1500, letnik 1963, zaleten	6.000
99. o. a.	VW KARMAN GHIA, letnik 1965, zaleten	4.000
100. o. a.	FORD TAUNUS 17 M, letnik 1963, nevozen	3.000
101. o. a.	FORD TRANSIT, letnik 1963, nevozen	3.000
102. o. a.	CITROEN ID 19, letnik 1964, zaleten	3.000
103. o. a.	OPEL REKORD, letnik 1964, zaleten	2.000
104. o. a.	JAGUAR 10 letnik 1964, zgorel	2.000

in ostalo blago (motorji za avtomobile, motorna kolesa in drugo).

Blago objavljeno za prodajo v tem oglasu, bomo prodajali v nedeljo, 3. februarja 1974. Spisek drugega blaga, ki ni objavljen v tem oglasu pa bo objavljen na oglasni deski carinarnice Ljubljana in ga bomo prodajali v ponedeljek, 4. februarja 1974.

Pravico udeležbe na javni dražbi imajo vse pravne in fizične osebe.

Oznaka reg. motorja in reg. karoserije pomeni, da bo za kupljeno vozilo izdano potrdilo za registracijo samo motorja oziroma karoserije.

Udeleženci morajo v soboto, 2. februarja 1974, ki je določena za ogled blaga, vplačati 10 % kavcijo od začetne cene v carinarnici Ljubljana, predstavniki podjetij pa morajo poleg tega predložiti še pooblastilo. Najmanjša kavcija za avtomobile in ostalo blago je din 500,00.

Vsak kupec avtomobila oziroma motorja mora na svoje stroške izvršiti ev. vtisnjenje šifrskih števil motorja ali karoserije pri podjetju VIATOR, Ljubljana.

Po dvigu blaga iz carinskega skladišča carinarnica Ljubljana ne bo priznavala nobenih reklamacij v pogledu kvantitete in kvalitete blaga.

V nedeljo, dne 3. februarja 1974 ne bomo sprejemali vplačil kavcij, temveč samo v soboto, 2. februarja 1974. Vse informacije o javni dražbi lahko dobite po telefonu št. 316-588 od 30. januarja 1974 dalje.

CARINARNICA LJUBLJANA

V DBH odločajo upravljavci

Zapis z zborov upravljavcev DBH v Novem mestu, Krškem, Metliki in Trebnjem - Zvečanje kreditne zmogljivosti Dolenjske banke in hranilnice za 460 milijonov din oz. za 36 odst. - Prva naloga: zajemanje vseh prostih sredstev in nenehna skrb za lastno likvidnost in kreditno sposobnost

16. in 21. januarja so bili v Novem mestu, Metliki, Krškem in Trebnjem področni zbori upravljavcev DOLENJSKE BANKE IN HRANILNICE NOVO MESTO. Upravljavci DBH so na zborih razpravljali o poslovnih politikah banke za leti 1974 in 1975, posebej pa tudi o ukrepih za uresničevanje te politike v letošnjem poslovnem letu. Poslušali smo informacijo o stališču izvršnega odbora banke glede dopolnitve sistema dela in upravljanja v banki ter o njem razpravljali, izvolili pa so tudi člane v komisijo, ki bo vodila priprave za organiziranje posebnih organizacij združenega dela v DBH.

Konec februarja bo redni zbor Dolenjske banke in hranilnice, že pred njim pa so upravljavci banke imeli priložnost, da se na področnih zborih podrobneje seznanijo z osnutkom dogovora o poslovnih politikah domače banke za 1974 in 1975, kot o potrebnih ukrepih za uresničevanje te politike v letu 1974. Tako DBH v praksi uresničuje smisel ustanovitve dopolnil in ustave, saj upravljavci banke zdaj resnično odločajo o sredstvih, ki jih združujejo v banki, in z njimi tudi dejansko upravljajo.

O tem je na zborih podrobneje govoril direktor DBH Sergej Thorževskij. Med drugim je poudaril, da se Dolenjska banka in hranilnica s tem vključuje v dinamično uresničevanje srednjeročnega načrta Slovenije. Tudi v bodoče se bo morala poslovna politika bank usklajati z obdobji srednjeročnih razvojnih načrtov republike. Tako je tudi stališče Ljubljanske banke, s katero ima DBH samoupravni sporazum o poslovno-tehničnem sodelovanju. Po njem „smo dolžni medsebojno usklajevati tudi splošne osnove poslovne politike, opredelivati združevanja sredstev itd. Zato lahko v našem dogovoru o poslovnih politikah zasledimo vse bistvene vrstine, ki jih sprejemajo upravljavci LB, seveda ob upoštevanju načel samostojnosti in specifičnosti dosežanja delovne naloge banke,“ je poudaril direktor S. Thorževskij. Sem sodi tudi usklajevanje interesov pri zagotavljanju in porabi združenih sredstev za zadovoljevanje reprodukcijskih potreb ter skupna prizadevanja za stabilnejši in skladnejši razvoj gospodarstva kot družbenih dejavnosti.

Za 36 odst. večja kreditna zmogljivost

Osnutek kreditne bilance DBH kaže, da bo banka v letih 1974 in 1975 povečala svojo kreditno zmogljivost za 460 milijonov dinarjev ali za 36 odst. glede na stanje konec 1973. Sredstva gospodarstva naj bi se pri tem povečala za 43 odst., sredstva prebivalstva pa za 42 odst.

Razvoj večje kreditne zmogljivosti temelji na o-

nah porasta družbenega proizvoda v pokrajini, medtem ko bo banka pri zasebnem sektorju izkoristila vse rezerve, ki so med prebivalstvom. Sem sodi zlasti izplačevanje osebnih dohodkov prek hranilnih knjižic. Do konca 1975 naj bi zajeli prek te oblike izplačevanje osebnih dohodkov 70 odst. vseh zaposlenih v družbenem sektorju.

Znano je, da z razpoložljivim združenim bančnim denarjem tudi pri nas ne krijemo vseh znanih in še neznanih potreb gospodarstva. Zato bo zdaj še bolj kot doslej pomembna selektivna politika kreditiranja. Sredstva bodo prednostno usmerjena zlasti v tiste organizacije združenega dela, ki se uspešno vključujejo v splošno učvrstitev gospodarstva, povečujejo proizvodnost in ekonomičnost dela, skrbje za večji izvoz, za skladno rast lastnega poslovnega sklada, ki redno izpolnjuje svoje obveznosti in dosegajo ugodne rezultate poslovanja.

Nadaljevanje dosežanje razvojne poti DBH

Osnutek dogovora o poslovnih politikah DBH za 1974 in 1975 zajema seveda tudi vse pozitivne pridobitve dosežanega poslovanja banke in meril ter načel za njeno dejavnost. DBH izraža tudi svojo pripravljenost za združevanje sredstev v že obstoječi sistem LB za

— udeležbo pri kreditiranju objektov v manj razvitih področjih,

— za kreditiranje razvoja kmetijstva po programih razvoja v SRS in

— za kreditiranje prodaje domače serijske opreme, izvoza opreme in izvajanja investicijskih del v tujini. Take odnose bo DBH urejala s posebno pogodbo o združevanju sredstev. To pa je hkrati njen konkreten delež pri vključevanju v povezani sistem kreditiranja določenih dejavnosti.

DBH se vključuje tudi v skupna prizadevanja vseh bank za poenotenje sistema potrošniškega kreditiranja, usklajevanja bančnih pogojev za kreditiranje prebivalstva za stanovanjsko izgradnjo, za enotno politiko obrestnih mer in tarif za bančne usluge.

Glede stanovanjskega in komunalnega gospodarstva se bo DBH organizirala tako, da bo mogoče doseči družbeni dogovor o upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za graditev stanovanj. Pri tem bo DBH sodelovala tudi s samoupravnimi stanovanjskimi skupnostmi in vseh področjih in zanje pogodbeno opravljala vsa bančna opravila, pri čemer bo obračunavala samo dejanske stroške. Sem sodijo njena prizadevanja, da bi osnovna merila za stanovanjsko kreditiranje v SR Sloveniji čimprej poenotili.

Skrb za lastno likvidnost in kreditno sposobnost je bila doslej ena prvih nalog Dolenjske banke in hranilnice — to pa ostaja tudi v bodoče. DBH je pripravljena pri tem kar najtesneje sodelovati z vsemi bankami in drugimi činitelji, kar je v osnutku dogovora o poslovnih politikah posebej poudarjeno.

Po znanih kreditnih pogojih bo DBH tudi v bodoče kreditirala občasna obratna sredstva za posamezne namene. Uresničiti bo treba tudi sklep izvršnega

odbora o preostalem delu neobvezne konverzije kratkoročnih kreditov, vendar na podlagi ustreznih analiz po zaključnih računih za 1973.

Pogoj za investicijske kredite: 70 odst. lastnih sredstev

DBH bo tudi v bodoče dajala investicijske kredite, vendarle po načelu, da uporabnik kredita sam zagotovi 70 odst. predračunske investicije. O odstopanjih od tega načela bo odločal izvršni odbor DBH. Banka tudi ne bo mogla prevzemati rizika za dodatna sredstva, ki bi bila posledica povečanja investicijskih stroškov. Kreditne zahteve bo dosledno presojal in reševal čim širši krog upravljavcev banke. O vseh sanacijskih programih OZD in o vseh investicijskih zahtevkih nad določenim limitom vezave združenih sredstev banke bo razpravljala in dokončno odločal izvršni odbor banke.

V osnutku dogovora je tudi poudarjeno, da bo morala banka v svoji kreditni bilanci zagotoviti zadostna sredstva za izpolnjevanje sprejetih obveznosti glede posojil za stanovanjsko gospodarstvo in odobravanje kreditov po pravilniku o stanovanjskem kreditiranju.

V DBH menijo, da bodo že letos tudi razširili obseg poslovanja po poslih plačilnega prometa z inozemstvom v smislu pooblastil LP po samoupravnem dogovoru.

V skladu s pogodbo o medsebojnih odnosih med upravljavci banke in delovno skupnostjo DBH bo banka zagotavljala zadostna sredstva za redno izvrševanje poslov glede poslovne politike, skrbela pa bo hkrati za razširitev in modernizacijo poslovanja. Že v začetku 1974 bo DBH prešla na mehanografsko obdelavo nekaterih bančnih poslov.

Gradivo, ki so ga upravljavci banke dobili pred področnimi zbori v roke, govori tudi o splošnih pogojih za najemanje kreditov, o pravilniku o obrestnih merah in o tarifi plačil za bančne storitve. Upravljavci DBH to sicer že poznajo, določene popravke pa bo delovna skupnost banke predlagala zboru banke.

Za Novo mesto in Krško: ločena internena evidenca o sredstvih in dohodku banke

Zbori upravljavcev DBH so sprejeli tudi statutarni sklep, ki dopolnjuje akt in statut banke. Po njem bodo sredstva in plasmaje banke interno ločeno evidentirali za enoto Novo mesto (ki vključuje Trebnje in Metliko) ter za enoto Krško, skupno pa za vso banko. Ločeno bo spremljan tudi dohodek banke: posebej za Novo mesto (z Metliko in Trebnjem) ter posebej za Krško, skupno pa seveda spet za vso banko.

Za posamezni enoti je organ upravljanja — razen organov po statutu in aktu banke — tudi zbor upravljavcev enote. Sestavljajo ga upravljavci s področja posamezne enote, ki združujejo svoja sredstva v skladu upravljavcev banke.

Za organiziranje posebnih organizacij združenega dela (POZD) in za izdelavo predloga samoupravnega sporazuma o združitvi v banko so na štirih zborih izvolili delegate za 5-člansko komisijo. Upravljavci DBH so v Novem mestu izvolili vanjo 2 delegata, v Krškem, Metliki in Trebnjem pa po enega delegata. Komisija se bo te dni že lotila dela, ki naj pripelje do samoupravnega konstituiranja v banki.

To stran ste napisali sami! Metliški trgovci pojasnjujejo

Pojasnilo k članku »Zaprto«, objavljenem 10. januarja v Dolenjskem listu

„Zaprto — Pred novoletnimi prazniki je bila samopostrežna trgovina zaprta kar štiri dni zapored. Praznik in inventura sta kupcem „zaklenila“ vrata, in ker je ta trgovina običajno dobro založena, so prebivalci njeno začasno negostoljubje kar krepko občutili.“

Na gornji članek dajemo naslednje pojasnilo:

Samopostrežna trgovina je bila vse dni v decembru običajno odprta, zadnjega decembra pa je bila odprta od 7. do 17. ure, vse druge trgovine pa so bile ta dan odprte od 8. do 15. ure. Če bi bila potreba, da bi njihov delovni čas podaljvali, so imeli poslovojni nalog, naj to storijo.

Kolikor nam je znano, so bile vse trgovine v Sloveniji, pa tudi na Hrvaškem 1. in 2. januarja zaprte. Tako je bilo tudi pri nas, le z izjemo, da je delovni kolektiv v samopostrežbi in drugih trgovinah živilske stroke 2. januarja pripravil oz. delal letno inventuro — zaradi tega, da bi s popisom blaga izgubili kar najmanj dni.

3. januarja so bile vse trgovine odprte, z izjemo samopostrežbe. Samopostrežba je bila delno zaprta,

kot rečeno, zaradi inventure, vendar so stranke v njenem bifeju lahko kupile sveže mleko in kruh tudi v času inventure, to je 3. in 4. januarja. O tem smo cenjene stranke na običajen način pravočasno tudi obvestili.

Menimo, da je pisec objavljenega članka neupravičeno in neutemeljeno kritiziral delovni kolektiv Mercator — TOZD Metlika.

Ni dvoma, da pripadajo prosti dnevi tudi trgovskim delavcem,

česar ste iz pojasnila lahko ugotovili, da so bili prosti le 1. januarja, to je en sam dan. Vemo pa, da so v drugih družbenih in gospodarskih organizacijah izkoristili, dva če ne štiri ali celo pet dni, ob novoletnih praznikih.

Ne gre le za očitke, temveč za pravilno in utemeljeno kritiko. Vsaka upravičena kritika ni za naš kolektiv žaljiva, temveč je dobrodošla, saj se zavedamo, da smo v službi kupcev.

UPRAVA
poslovne enote
METLIKA

PRIVOŠČITE SI
TO ZADOVOLJSTVO!

Kako poklicati pomoč?

Živimo v precej zaostalih krajih, kar se še najbolj pozna, kadar človek potrebuje pomoč. Najbližja pošta in telefon sta v Mokronogu, a s tem si ne moremo pomagati ob sobotah in nedeljah ali ponoči, ker pošta takrat ne dela. Edini telefon je še na postaji milice, vendar za nas brez koristi.

Zadnjič me je sosed poprosil, naj grem po veterinarja, ker se je imela krava oteliti. Odšel sem v Mokronog, ker pa veterinarja ni bilo, sem nadaljeval pot do postaje milice, da bi poklical po telefonu dežurnega iz Trebnjega. Telefonsko številko sem dobil v zvezku pri veterinarju. Toda na postaji milice nisem nič opravil. Luč je sicer gorela v posloppju, a vse je bilo zaklenjeno in na moje klice se ni nihče oglašil. Moral sem oditi vse do Trebnjega, kjer sem na domu dobil veterinarja. Rad se je odzval in odšel na posel. Ko sem se vračal skozi Mokronog, je na postaji milice še vedno gorela luč, dežurnega pa ni bilo nikjer.

Naslednji dan sem zvedel, da je možno dobiti miličnika le na njegovem stanovanju. Čemu potem celo noč na postaji milice gori luč? Mar samo za reklamo?

Vendar ta moj primer ni edini. V nedeljo, 6. januarja, je nekdo želel poklicati rešilni avtomobil. Na milico so mu rekli, naj gre kar k tovarišu Petru Deuu, ki ima telefon.

Ne vem, zakaj imamo potem postajo milice, če moramo v primeru potrebe nadlegovati zasebnike. Človek se počuti prevaranega in brez moči. Lahko odide samo domov in se sprašuje, kakšna je organizacija in odnos delavcev varnostnih organov do ljudi, ki potrebujejo pomoč.

TONJE PETERLE
ČIKAVA 3

HVALA ZA SKRB

Pred časom so mi v celjski bolnici operirali levo roko, ker sem imela kostno tuberkulozo. Po operaciji so zdravniki ugotovili, da mi roka ne bo več služila in da jo bo treba odrezati. Lahko razumete moj obup. Zdravniku sem tedaj rekla, da raje umrem. No, roke mi niso odrezali, poslali so me na zdravljenje v Valdof. Tu se je zdravstveno osebo izredno potrudilo, in kljub temu da sem si roko med zdravljenjem pri padcu po stopnicah celo zlomila, so mi jo ozdravili. Zato se zahvaljujem vsem, predvsem pa zdravnici Tatjani Brenčič za vso skrb in nego ter za tolažilne besede.

Karolina Pfajfer
Gozdec, Vrh nad Laskim

Res pravi tiskarski čudež

Obisk v tehničnem oddelku Dolenjskega lista - Spomini na tiskarsko delo v partizanski tiskarni na Goteniškem Snežniku

Ko sem te dni nesel v uredništvo Dolenjskega lista neki članek, me je radovednost povedla na „potep“ v tiskarniške prostore tega lista. Mladi delavci pri najmodernejših strojih za postavljanje tekstov so mi z veseljem pokazali, kako poteka njihovo delo, ki se močno razlikuje od nekdanjega tiskanja. Nikjer nobenih regalov s črkami kot v starih tiskarnah, nobenih vlitih črk, ampak elektronski stroji, ki sami tiskajo tekst, posnet na poseben trak, lepi, svetli prostori, zagnanost mladih tiskarjev, če jih sploh še lahko tako imenujem — kratko malo, pravi tiskarski čudež.

Ob tem obisku sem se spomnil precej let nazaj, ko sem ravno pred prvimi praznovanjem Pre-

šernovega kulturnega praznika stopil v vrste partizanskih tiskarjev na Goteniškem Snežniku, v tovariški kolektiv, kjer sem občutil danes tako redko pravo tovarištvo, podobno, kot sem ga občutil tudi v mladem kolektivu Dolenjskega lista.

ŠENTRUPERT: GASILCI SO ZBOROVALI

V nedeljo, 13. januarja, je bil v Šentrupertu občni zbor gasilskega društva. Poročali so o minulim delu, ki je v glavnem potekalo mirno, saj so imeli samo en požar, sodelovali pa so tudi pri požaru zunaj svojega območja. V času poplave so pomagali prebivalcem sosednjih vasi. Beseda je tekla tudi o pionirski desetini, ki uspešno deluje v društvu. Največ pa je bilo govora o adaptaciji gasilskega doma. Gradbeni material so si nabavili že lansko leto, letos pa bodo začeli z delom. Vsak član bo moral opraviti 15 ur prostovoljnega dela ali pa plačati ustrezno vsoto denarja.

ZDENKA JURGLIČ
novinarski krožek
OŠ Šentrupert

Poleg vsega tega pa smo v partizanski tiskarni tiskali tudi legitimacije in denar.

Vse to mi je prišlo v spomin, ko sem preživel nekaj časa z mladimi tiskarji pri Dolenjskem listu. Njihovo delo je lepše, prijetnejše, kakor je bilo naše v času NOB. Ne preganja jih strah, da bi njihovo tiskarno odkrili, in ne teži jih pomanjkanje. Vendar upam, da novi rod ravno tako cenijo svoje delo, da so pri naslednjih medvojnih tiskarjev, saj je zaslug, da lahko delajo svobodni na modernih strojih, delno tudi naša, nas, partizanskih tiskarjev.

MARJAN TRATAR

PISMO IZ KANADE

Naša zvesta bralka Mary Bučinel iz Toronta v Kanadi nam je poslala pismo s pozdravi svojim rojakom v Vinici in s čestitko za novoletne praznike. V pismu je tudi potrdila, da neredno in z veliko zamudo dobiva Dolenjski list, kar ji prav radi verjamemo, saj se je z njenim pismom dogodilo natanko tako: dobili smo ga z veliko zamudo, čeprav je bilo poslano že v začetku decembra. Njenih pozdravov pa smo vseeno veseli in jih sporočamo Viničanom. Mary Bučinel želi vsem velikemu zdravju in sreče v novem letu!

PROSTO DELOVNO MESTO!

RAZPISNA KOMISIJA DELOVNE SKUPNOSTI
ZAVODA ZA KULTURNO DEJAVNOST
NOVO MESTO, Prešernov trg 5

ponovno RAZPISUJE
PROSTO DELOVNO MESTO

RAČUNOVODJE-TAJNIKA.

Pogoji:

- višja ekonomska izobrazba ali
- ekonomski tehnik; prednost imajo kandidati s prakso.

Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Stanovanja ni na razpolago.

V prijavi je treba navesti kratek življenjepis z opisom dosedanjih delovnih mest ter priložiti dokazila o izpolnjevanju pogojev razpisa.

Odbor za medsebojna razmerja delovne organizacije
GGSTINSKEGA PODJETJA „GRAD MOKRICE“
Jesenice na Dolenjskem

razpisuje
delovni mesti (reelekcija)

1. DIREKTORJA
2. RAČUNOVODJE

Pogoji:

1. višja strokovna izobrazba

- 5 let delovnih izkušenj na vodilnem delovnem mestu;
- višja strokovna izobrazba
- 10 let delovnih izkušenj na vodilnem delovnem mestu;
- moralna in politična neoporečnost;
- aktivno znanje enega in pasivno znanje dveh svetovnih jezikov.

Osební dohodek po samoupravnem sporazumu o delitvi OD.

2. ekonomska srednja šola

- 5 let delovnih izkušenj na delovnem mestu računovodje; nepopolna srednja šola
- 10 let delovnih izkušenj na delovnem mestu računovodje. Poskusno delo 4 mesece

Osební dohodek po samoupravnem sporazumu o delitvi OD.

Ponudbe sprejema komisija do 30. 1. 1974

1. Gozdno gospodarstvo Brežice
TOZD hortikultura, plantaže in gradnje Brežice

RAZPISUJE
PROSTO DELOVNO MESTO
VODJE TOZD

Pogoji:

1. visoka strokovna izobrazba gozdne ali kmetijske smeri in 3 leta prakse v stroki
2. srednja strokovna izobrazba gozdne ali kmetijske smeri in 6 let prakse v stroki

II. Svet delovne skupnosti
skupnih služb Brežice

PA OBJAVLJA
NASLEDNJA PROSTA DELOVNA MESTA:

1. geometer,
2. referent za gozdni kataster,
3. knjigovodja-kontist.

Pogoji:

1. srednja strokovna izobrazba geodetske smeri in 2 leti prakse, lahko tudi začetnik,
2. srednja strokovna izobrazba gozdne smeri in 2 leti prakse v stroki,
3. srednja strokovna izobrazba ekonomske smeri in 3 leta prakse v stroki

Interesenti naj pošljejo prijave v roku 10 dni po objavi na gornja naslova.

Stanovanja ni.

PROSTA DELOVNA MESTA

Komisija za sprejem in odpust delavcev delovne organizacije
konfekcije
„KOMET“ Metlika

razpisuje prosta delovna mesta za:

1. VEČJE ŠTEVILO KVALIFICIRANIH ŠIVILJ
2. VEČJE ŠTEVILO DELAVK ZA PRIUČITEV ŠIVILJ V KONFEKCIJSKI STROKI

Ponudbe s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev je poslati na naslov v roku 15 dni po objavi.

Pod točko 2 imajo prednost mlajše kandidatke.

Ostali pogoji so določeni s splošnimi akti delovne organizacije.

SEČNJALESA!

OZD GOZDNO GOSPODARSTVO
BREŽICE

RAZGLAS ROKA ZA
PRIGLASITEV SEČNJE LESA V SEČNIH
SEZONAH 1974/75 in 1975/76

Na podlagi določil 7. člena pravilnika o določanju količin lesa za domačo uporabo OZD GG Brežice objavljajo TOZD Gozdni obrati Brežice, Kostanjevica, Puščava, Senovo, Radeče in Sevnica

ROK ZA PRIGLASITEV SEČNJE LESA
V SEČNIH SEZONAH 1974/75 in 1975/76

Gozdni posestniki, ki imajo gozdove na območju zgoraj navedenih obratov, naj prijavijo sečnje v svojih gozdovih

od 3. januarja do 15. februarja 1974

Gozdni posestniki, ki imajo namen sekati izključno za domačo uporabo, morajo obvezno prigrasiti sečnjo za dve naslednji leti skupaj. Vsak gozdni posestnik mora ob prigrasitvi sečnje izjaviti, koliko od skupno prigrasene količine lesa za sečnjo bo imel za domačo uporabo in koliko je namenil za prodajo. V prigrasjenih količinah lesa za domačo uporabo je ločiti tehnični les in les za kurjavo.

Na krajevno običajen način bodo navedeni gozdni obrati razglasili kraj in čas sprejema prigrasnic.

Prigrasitev je sicer možno opraviti tudi pismeno na področni gozdni obrat, vendar pod pogojem, da lastnik gozda v pismeni prijavi navede vse podatke o gozdu ter v kakšne namene potrebuje les.

V razpisanem roku so prigrasitve sečenj proste vsakega plačila.

Izven razpisanega roka gozdni obrati ne bodo več sprejemali prigrasitev, razen za izredne potrebe v primeru elementarnih nezdog.

Brežice, 3. januarja 1974

PROSTA DELOVNA MESTA!

Odbor za medsebojne delovne odnose pri podjetju
„VODOVOD“
Novo mesto

objavlja naslednja prosta
delovna mesta:

1. SKLADIŠNIKA

pogoj: poklicna šola trgovske, vodoinstalaterske ali ključavničarske stroke

2. KLJUČAVNIČARJA

pogoj: poklicna šola ključavničarske stroke

Nastop dela je možen takoj. Kandidati za objavljeni del. mesti naj pošljejo svoje vloge na naslov „VODOVOD“ Novo mesto, Cesta Komandanta Staneta 2.

DOLENJKA
NOVO MESTO

30-50%

ZNIŽANE CENE ZIMSKI KONFEKCIJI

- v prodajalni TEKSTIL
Novo mesto
- in BLAGOVNICI Črnomelj

od 25. I. do 15. II. 1974

Obveščamo svoje kupce in dobavitelje, da se je naše podjetje z 31. 12. 1973 pripojilo h kombinatu ŽITO Ljubljana. Od 1. 1. 1974 dalje posluje pod firmo:

ŽITO Ljubljana
TOZD Novo mesto
Pekarna Črnomelj

z žiro računom pri SDK Ljubljana 50101-601-16065. Prosimo vse svoje kupce in dobavitelje, da poravnajo dolgove po stanju 31. 12. 1973 najpozneje do 31. 1. 1974 na žiro račun Parna pekarna Črnomelj 52110-601-13149.

SLOVENIJA AVTO – POSLOVALNICA KRŠKO

preklicuje servisno in garancijsko knjižico Z-101

št. motorja: 0594929
št. šasije: 043010

Lovska družina
„SMUK“, SEMIČ,

obvešča vse prebivalce tega kraja in okoliških vasi,
da bo od 15. 1. do 31. 3.

NASTAVLJALA ZASTRUPLJENE VABE

Išicam in ostalim škodljivcem divjadi, predvsem ob obronkih okoliških gozdov. Opozarjamo, naj morebiti najdenih vab ne pobirajo!

ZAVOD ZA KULTURNO-PROSVETNO DEJAVNOST
ČRNOMELJ

RAZPISUJE
prosto delovno mesto

RAČUNOVODJE

Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, izpolnjevati še naslednje:

1. da ima višjo ali srednjo izobrazbo ekonomske-komercialne smeri,
2. da ima vsaj 1 leto prakse v računovodskih poslih,
3. da knjižno obvlada slovenski jezik

Razpis velja 15 dni po objavi v časopisu. Nastop službe takoj.

Stanovanje je zagotovljeno.

Kandidati naj pošljejo pismene ponudbe z ustrežno dokumentacijo Zavodu za kulturno-prosvetno dejavnost, Črnomelj, Kolodvorska 8.

PROSTA DELOVNA MESTA!

SPLOŠNA VODNA SKUPNOST DOLENJSKE
NOVO MESTO

vabi k sodelovanju:

1. 2 GRADBENA TEHNIKA S PRAKSO
2. 2 GRADBENA TEHNIKA - PRIPRAVNIKA
3. EKONOMSKEGA TEHNIKA
4. ADMINISTRATIVNEGA TEHNIKA
5. STROJEPISKO
6. 2 GRADBENA DELOVODJA
7. VEČ KVALIFICIRANIH ALI PRIUČENIH ZIDARJEV
8. VEČ KVALIFICIRANIH ALI PRIUČENIH TESARJEV
9. VEČ GRADBENIH STROJNIKOV

Pogoji za zasedbo delovnih mest so:

pod 1. in 2. – srednja gradbena šola
pod 3. in 4. – srednja ekonomska oz. administrativna šola
pod 5. – strojepisni tečaj (desetprstni strojepisni sistem)
pod 6. – gradbena delovodska šola
pod 7. in 8. – poklicna šola za zidarje oz. tesarje ali priučitev
pod 9. – tečaj za gradbeno mehanizacijo
Osební dohodki in stanovanje po dogovoru.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe ali pridejo osebno v splošni sektor podjetja, Novo mesto, Trdinova ulica 23.

Krajevna skupost Ribnica
poziva interesente na javno licitacijo

TRŽNIH PROSTOROV.

Licitacija bo na samem mestu v Šeškovi ulici 29. 1. 1974 ob 9. uri.

Svet krajevne skupnosti Ribnica

Krajevna skupost Ribnica

razpisuje
prosto delovno mesto

TAJNIKA KS

Zaposlitev honorarna. Zaželen gradbeni tehnik,

Svet krajevne skupnosti Ribnica

Vabimo vas na ogled prenovljenega pritličja naše poslovalnice.

Obenem vam priporočamo nakup moških, ženskih in otroških plaščev po izredno znižanih cenah,

Izkoristite priliko!

„**Veletekstil**“
ČRNOMELJ

Dežurni poročajo

UKRADLI PRAŠIČKA - Mariji Podgoršek iz Velike Loke so neznanici v noči na 15. januar ukrali pujska, težkega okrog 50 kg.

RAZGRAJAL V BIFEJU - Miličnik iz Dol. Toplic so 15. januarja pridržali 22-letnega Nikolo Kalema iz Radohe, ker je razgrajal in delal nered v zadržnem bifeju na Uršnih selih. Prijavljen je sodniku za prekrške.

S PESTJO NAD AVTOMOBILE - Vojteh Lončar si je 15. januarja zvečer na novomeškem Glavnem trgu privoščil čuden bes: pestjo je, seveda vinjen, udarjal po parkiranih avtomobilih in tako motil javni red in mir. Novomeški miličniki so ga pridržali do iztreznitve.

GA JE KDO PREGNAL? 16. januarja ponoči je nekdo skušal vlomiti v kiosk Tobaka na Trdinovi cesti. Vlomilec je že odtrgal ključavnico, potem pa odnehal.

TAT V KLETI - Iz nezaklenjene kleti Franca Repšeta z Mosta pri Mokronogu je nekdo okrog 15. januarja odnesel motorno žago, vredno 3.000 din.

PETARDE METAL PO MESTU - 21-letnega Alojza Gričarja z Otočca so 16. januarja novomeški miličniki pridržali, ker je v hotelu Kandija in po mestu metal naokrog petarde in strašil ljudi. Prijavljen je sodniku za prekrške.

UKRADLI PRTLJAŽNIK - V noči na 17. januar je nekdo iz osebnega avtomobila Nika Goloba, ukradel prtljažnik za smuči, vreden 400 din. Vozilo je bilo parkirano pred bloki na Mestnih njivah.

RAZBIJAL KOZARCE - Meho Bukvar, delavec pri SGP Pionir, je 17. januarja zvečer opit razgrajal v kavarni Metropol in razbijal kozarce. Zagovarjati se bo moral pred sodnikom za prekrške.

PRIDRŽAN NA MILICI - 42-letnega Antona Pavca iz Novega mesta so 19. januarja opoldne novomeški miličniki pridržali do iztreznitve, ker je razgrajal in se tudi miličnikom upiral. Moral bo še pred sodnika za prekrške.

PREGNAL VLOMILCA - 20. januarja je bilo vlomljeno v stanovanjsko hišo Cirila Mohorja na Drejavtovi poti. Kaže, da vlomilec ni nič odnesel, ker ga je pregnal lastnik, ko se je z motorjem pripeljal domov.

Čez balkon v tujo hišo

Za Francem Martinijem so v dveh stanovanjih ostale sledi - Pred sodiščem je bil obsojen, četudi se je vseskozi delal nevedneža

Senat novomeškega okrožnega sodišča pod predstvom Stanislava Modica je prisodil 8 mesecev zopora 30-letnemu nezaposlenemu šoferju Francu Martiniju iz Mačkovca pri Novem mestu. Enkrat mu je podvig uspel, drugič so ga prepodili.

„Samo pogledati sem hotel, če je moja znanka v stanovanju pri Pestnerjevih, medtem ko v Lebanovi ulici še nikdar nisem bil,“ se je delal nevednega obtoženec, toda dokazno gradivo o njegovih krivdi je kljub temu zbrano. Martinij je pozabil, da je puščal sledove...

Sodišče ima za dokazano, da je 30. maja lani v nočnih urah splezal preko dva metra visokega balkona in prišel v dnevno sobo vrstne hiše Jurija Pestnerja v naselju Nad mlino. S televizorja je pobral večjo denarnico, v kateri so bili razni dokumenti in 10 francoskih frankov, v kuhinji pa mu je prišla pod roke še ena manjša denarnica z 200 dinarji. Kakor je prišel, tako je izginil. Pestnerjevi, ki so ponoči previjali otroka, so takoj opazili, da je bil neznanec v hiši.

Ker je Martiniju prvič tako lepo šlo od rok, se je na enak način hotel

MOPED SI JE IZPOSODIL - Jože Bukovec z Bučke je 18. januarja zvečer ugotovil, da mu je nekdo odpeljal moped, ki ga je bil pustil pred gostilno Košak v Novem mestu. Novomeški miličniki so moped kmalu našli. Z mopedom se je vozil J. S., zato se bo moral zagovarjati pred sodnikom za prekrške.

prikopati do denarja še v noči na 4. junij. Takrat je podstavil stol pod balkon vrstne hiše inž. Gorazda Cibica v Lebanovi ulici, toda nekaj je zaropotalo in domači so prihiteli z baterijo. Videli so le, kako je neznanca postava izpod balkona planila v noč.

Obtoženec je zaman tajil obe kaznivi dejanji, kajti pri Pestnerjevih so kriminalisti našli na železni balkonski ograji odtisnjeno celo Martinijevo dlan, pri Cibicevih pa je na stolu ostala blatna sled noge. Kar dve fotografiji torej! Martiniju gre toliko manj verjeti, ker ni prvič skušal priti do tuje lastnine. Nagnjen je k nepoštenemu življenju, medtem

ko mu pravo delo ne diši. S sodbo, ki pa še ni pravomočna, je obtožencu naloženo še, da mora oškodovanemu Pestnerju povrniti 500 din.

V TUJEM SEKAJO

Gozdne tatvine so na območju štirih dolenjskih občin v minulem letu doživele velik razmah, saj jih je bilo kar 66 odstotkov več kot leto dni prej. Nazadnje, pred nekaj dnevi, sta tudi Jože Hrovat in Franc Hotevc iz Renuš ugotovila, da jima je nekdo v gozdu posekal več dreves in naredil za najmanj 1.000 dinarjev škode.

En mrtev in 7 ranjenih

Nov krvavi cestni davek pri Čatežu - Prehitevanje!

V nedeljo, 20. januarja zvečer okrog 20.45, sta na magistrali med Skopicami in Čatežem silovito trčila dva osebna avtomobila. Nesreča je imela hude posledice: na mestu je

obležal mrtev Novomešan Martin Vegel, sedem ranjenih iz obeh avtomobilov pa so prepegljali v breziško bolnišnico.

Druga huda prometna nesreča v minulem tednu, ki je spet zahtevala človeško žrtev, se je zgodila tako: Martin Vegel je z osebitim avtom prehitel tovornjak, medtem ko se je naproti peljal z avtom Boris Glas iz Krškega. Pri hudem trčenju je avtomobila odbilo vsakega na svojo stran. V Veglovem avtu so bili poškodovani sopotniki Jože Koretič iz Koretičev, Jože Sinečič in Miloš Klisurič iz Podbočja in Anica Sinečič iz Brezovice; v Glasovem avtomobilu pa so razen voznika ranjeni Alojz Podlesnik, Terezika Mevet in Branko Tomše, vsi iz Krškega. Tragična vožnja je povzročila tudi 55.000 din gmotne škode.

KOMBI SE JE VŽGAL

Ko je 14. januarja Jože Kastelic z Brezove rebriz vozil kombi Gozdnega obrata Straža in izplačal delavce na Brezovi rebriz, je na bencinski črpalki natočil še sod in ročko bencina, skupno 220 litrov. Nazaj grede se je vračal s štirimi delavci, malo pred kočjo pa je v avtu nastal požar. Voznik in sopotnik so se lahko skočili iz vozila, avto pa je popolnoma pogorel. Kaže, da je ogenj nastal zaradi slabo zaprtih posod z bencinom, zato je bilo v avtu polno bencinskih hlapov. Kako so se ti vžgali, še raziskujejo. Gmotne škode je za okrog 30.000 din.

Posnetek je z občinske prometnovzgojne manifestacije v Dol. Toplicah, kjer so 12. januarja podelili plakete vzornim voznikom ter prve značke SPV. (Foto: Sandi Mikulan)

Ze res, da novomeška mladina nima zunaj šole prostorčka za shajališče čez dan, še bolj res pa je, da to pomanjkljivost nekateri na debelo izkoriščajo. Okrog **para grafi**

»Naj kdo napravi red...«

12.30, ko se v večini srednjih sol konča pouk, se fantje in dekleta kot mravljinici razležejo po lokalih. Kdor v tistem času išče kosička, kjer bi lahko pojedel kosilo, ga bo težko našel. Vse je zasedeno in lokali so zakajeni kot „šija“. Kaj pravijo na to gostinčji?

SLAVKA LUŠTEK, natakarica v delikatesi Kmetijske zadruge Krka ali v „klubski“, kot lokal imenuje mladina: - Od 11.30 se prihajajo k nam. Največ naročajo cigarete, pijejo pa vse, od soka do slivovke. Po mojem nekateri tudi „spricajo“, ker sedijo že dopoldne tu po več ur. Najhuje pa je, da stiskajo čike ob mizo ali v skodelice namesto v pepelnik in da so nesramni, če jih opomnim.

KARLO ZRIM, šef restavracije Pri vodnjaku, znane pod imenom „Ribja“: „Izgredov z mladino pri nas nismo imeli. Res je, da prihajajo vsak dan v lokal fantje in dekleta. Ker jim ne piše na nosu koliko so stari, jim postrežemo. Obnašajo se namreč kot odrasli. Zalostno pa je, čeprav ne velja za vso mladino, da nimajo spoštovanja do starejših, da so brez olike in brez čuta za družbeno imovino. Zažgalj so nam že tapisom in zavese ter po mizah in na straniščih počekali s podpisami. Gostinci smo glede mladih gostov v težkem položaju. Po eni strani je naša dolžnost opominjati jih in vzgajati, kolikor je to v lokalno mogoče, po drugi strani pa se zavedamo, da bodo ti ljudje morda že jutri naši stalni gostje.“

FANI HABJAN, restavracija Metropol pri avtobusni postaji ali „Ekspressna“: -Pred šolo, med poukom in po njem je mladine z zvezki pri nas dovolj. Preveč! Nekateri sploh nič ne naročijo, ampak samo kadijo. So pa nekateri tudi zelo predrzni, zato drugi gostje ne hodijo radi k nam. Od študentov in dijakov bi človek pričakoval več olike, pa je nimajo. In krajejo pepelnike! Naš šef se je svojim znancem prosvetarjem že pritožil, pa so rekli, naj se pismeno obrnemo na šolo. Po razjem bi morali napraviti red! R. B.

KRONIKA NESREČ

CRNOMELJ: PREHITRO SPELJAL - 16. januarja popoldne je Franc Barič, voznik avtobusa, prehitro odpeljal z avtobusne postaje v mestu. Ker ni bil pozoren na potnike, ki so izstopali, je s hidravličnimi vrati priprl nogo domačinki Zorici Cufer, ko je hotela ven.

CRNOMELJ: TRČENJE V MESTU - Zdravko Plut s Starihovega vrha je 16. januarja popoldne zapegljal avto s parkirnega prostora na Tigu svobode v Ulico Staneta Rozmana, ker pa je ravno takrat po

prednostni ulici pripeljal osebni avto Crnomalčan Janez Vajs, sta vozila trčila. Škode je za 4.500 din.

OTOČEC: DVAKRAT NAROBE - Marjan Tirič iz Maglaja se je 17. januarja popoldne pripeljal s tovornjakom na priključek glavne ceste pri Otočcu in opazil, da je na napačni strani. Ko je hotel vozilo obrniti, je med vzvratno vožnjo trčil v kombi, ki ga je za njim pripeljal Leopold Bruč iz Smolenje vasi. Gmotna škoda znaša 2.000 din.

MALI SLATNIK: MED SREČANJEM V DRUGEGA - Ljubljancan Ludvik Golob je 19. januarja zvečer vozil avto čez Mali Slatnik, naproti pa mu je pripeljal osebni avto, ki ga je vozil Vinko Robek iz Družinske vasi. Med srečanjem je Ljubljancana zaneslo in je trčil v Robkovo vozilo. Škode je za 3.000 din.

BUČNA VAS: ZENSKO PODRL - Ko je 50-letna Marija Setina iz Bučne vasi 19. januarja prečkala cesto, jo je zbil avto, ki je pripeljal iz karteljevske smeri. Voznik je ustavil in vprašal Setinovo, če si je kaj naredila. Ko je ta rekla, da ni hudega, je neznanec odpeljal. Pozneje pa je Setinova ugotovila, da se je poškodovala in je šla v bolnišnico. Razen odrgnin so ugotovili še pretres možganov.

TEŽKA VODA: ZRINIL GA JE S CESTE - Novomešan Slavko Eržen je 18. januarja vozil tovornjak proti Metliki, ko ga je v Težki vodi dohitel z osebnim avtom Ljubljancan Jože Suštaršič in začel prehitevati. Ko sta bila vstric, je tovornjak zanesel v levo, da je trčil v osebni avto in ga zrinil na vaško pot. Škode je za 3.000 din.

NOVO MESTO: TRČENJE PRI KRIZIŠČU - Alojz Klobučar iz Dol. Straže je 18. januarja popoldne pripeljal z avtom po prednostni Partizanski cesti proti mostu. Tedaj mu je zaprl pot osebni avto, ki ga je vozil Stanko Cvejič iz Vinice. Vozila sta trčila in imata za 1.500 din škode.

SENTJERNEJ: KARAMBOL PRI SREČANJU - Ljubljancan Jože Senica je 20. januarja popoldne vozil proti Sentjerneju ter srečal osebni avto, ki ga je vozil Jože Preškar iz Krškega. Med srečanjem sta vozila trčila, tako da je nastalo za 7.000 din škode.

Marljivemu delu sledi priznanje

Znanje in prizadevnost s področja prometne vzgoje nagrajena na občinski prireditvi v Dolenjskih Toplicah - Plakete vzornim!

12. januarja je na občinskem šolskem prometnem kvizu v Dolenjskih Toplicah osvojila naslov prvaka ekipa novomeške osnovne šole „Katja Rupena“. Ob tej priložnosti so podelili še 16 plaket vzornim voznikom in prvič podelili značke SPV za dolgoletno in uspešno delovanje na področju vzgoje in preventive v prometu.

Na tretjem občinskem tekmovanju se je letos pomerilo v znanju 11 ekip s 33 tekmovalci iz raznih šol novomeške občine. Ker so kar tri ekipe, Novomeščani iz šole Katje Rupena, Mirnopečani in šolarji iz Škocjana, dosegli enako število točk, so morali z dodatnim vprašanjem določiti zmagovalca. Tako so postali občinski prvaki iz znanja o prometni vzgoji Darko Sinkovec, Milan Moro in Gregor Pucelj, ki so zastopali osnovno šolo „Katja Rupena“. Dobili so tudi prehodni pokal predsednika občinske skupščine, medtem ko so se Mirnopečani uvrstili na drugo mesto v postavi Iztok Golobič, Jože Pungertar in Slavko Jarc, ekipa iz Škocjana je bila tretja, v njej pa so nastopili Janez Vrcec, Olga Knafelc in Majda Bambič.

NESREČNA ŠTEVILKA

Za Staneta Bartolja iz Stranske vasi, ki je začasnno zaposlen v Nemčiji, se je 20. januarja zvečer vožnja z avtom nesrečno končala. Ko je prehitro pripeljal v ovinek pri Hra-starjevi gostilni v Smebelu, ga je zaneslo, tako da je trčil v vogal hiše številke 13. Bartolj je bil pri karambolu laže poškodovan, na avtu pa je za 1.000 din škode.

ZGLEDUJMO SE!

V času, ko vsak dan vidimo na cesti več nesreč in se pritožujemo nad brezobzirnimi šoferji, imamo vendarle tudi voznike, ki so v novomeški občini zaslužili posebno priznanje: plaketo vzornega voznika. Pri nedavnih prometnovzgojnih manifestacijah v Dol. Toplicah so plakete dobili: Ivan Andoljšek iz Vel. Mraševega, Jože Turk iz Dol. Toplic, Stane Okleščen iz Irče vasi, Simo Mrkšič iz Bršlina, Slavko Homan iz Sentjerneja in Peter Seničar iz Cikave. Med dobitniki plaket pa so tudi naslednji Novomeščani: Alojz Golob, Slavko Vovk, Marjan Zupanc, Anton Slak, Vladimir Pavšer, Vid Bauer, Jože Meglič, Vincenc Može, inž. Marjan Henigman. Iskrene čestitke!

V javnosti je zadnje čase malo utihnila bitka za popolno treznost za volanom, s katero so v javnih občilih in na raznih forumih nastopali posamezniki in organizacije, toda bitka še traja in izid še ni znan. Na zadnji seji republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je o tem spet tekla beseda, končno pa se je svet (soglasno!) na predlog prof. dr. Janca Milčinskega opredelil

nih voznikov, okrožna sodišča pa 191 povzročiteljev prometnih nesreč s smrtnim izidom. Med temi je bilo 42 obsojenih, ker so storili kaznivo dejanje (povzili človeka) v vinjenem stanju! Škoda, da ne vemo še tega, koliko ljudi je izgubilo življenje samo zato, ker je nekaterim voznikom alkohol pomagal krmariti volan. Svet pa je imel na voljo še podatke o kaznih, ki so jih leta 1972 izrekli sodniki za

Bo kmalu izid bitke?

za spremembo 12. člena temeljnega zakona o varnosti prometa na cestah, po katerem naj bi zahtevali popolno treznost udeležencev v prometu. Torej: 0,5 promila alkohola v krvi voznika ne bi bilo več dovoljene! K takemu sklepu so precej pripomogli podatki vrhovnega sodišča SRS za leto 1972, ki obravnavajo kazniva dejanja vinjenih voznikov. Leta 1972 je bilo pravomočno obsojenih 3.233 povzročiteljev prometnih nesreč, od katerih je bilo 468 ali 14,5 odst. vinjenih. Občinska sodišča so v tem letu obsodila 468 vinje-

prekrške. Ti so pravomočno kaznovali 102.279 storilcev prometnih prekrškov, med katerimi je bilo nad 13.000 takih, ki so vozili pod vplivom alkohola. Zaradi vožnje v vinjenem stanju so sodniki za prekrške leta 1972 začasno odvzeli vozniško dovoljenje 9.454 voznikom. Ob takih podatkih, verodostojnih in črno na belem zapisanih, res ni kaj oklevati. Odločitev o popolni treznosti ali ne torej ne bi smela biti težka niti za zakonodajalca. Od tega je zdaj vse odvisno. R. BAČER

kultura in izobra- ževanje

O kulturi v kulturnem okolju – tako se je odločila skupščina novomeške kulturne skupnosti in zadnje sejo v dosedanjem mandatu sklicala v Študijski knjižnici Mirana Jarca. Člani so se lahko prepričali, da potrebe te knjižnice, ki se zeli razvijati v skladu z novim zakonom o knjižnicah in se bralcem še bolj odpreti, niso privlečene za lase. (Foto: Ivan Zoran)

Zakon napet najstil kulturo?

»Odrešlo je precej glavnih virov, ki jih je določil zakon o financiranju kulture,« so ugotavljali prejšnji teden na seji novomeške kulturne skupnosti - Pomanjkanje denarja lahko še bolj ohromi voljo

Zgodilo se je tako, da je novomeška kulturna skupnost lani pri financiranju potegnila krajši konec, saj je dobila na svoj račun za celih 17 odstotkov manj denarja, kot ga ji je zagotavljal zakon. Zavoljo tega so bili prikrajšani vsi »upniki«, najbolj tako imenovana ljubiteljska kultura, združena v ZKPO.

Na seji skupščine 17. januarja so stanje ocenili za nevarno in valili krivdo na zakon ter obljube, dane ob ustanavljanju kulturnih skupnosti, da bo v kulturi posej dovolj tudi belega kruha. Takale mnenja je bilo slišati:

BORIS SAVNIK, predsednik IO: »Občina svojega proračunskega dela za kulturo lani ni povečala. Na ziro računu kulturne skupnosti se je nabralo 1,5 namesto 2 milijona dinarjev. Vodstvo občinske skupščine smo večkrat opozarjali na to, zadnjič tik pred novim letom. Ostalo je nespremenjeno, pri tem pa je treba omeniti, da je bil občinski proračun sam v precejšnjih skripicah.»

RUDI MRAZ: »DPD Dušan Jereb je v denarni zagati: delo je opravljeno po programu in še čez, cvenka pa od nikoder. To lahko spravi dejavnost na rob propada.»

RUDI HRVATIN: »Tako imenovana kultura za delavce je še marsikaj samo v besedah. Potreben bo korak naprej, saj se bomo morali prav s temi delavci kmalu iz oči v oči pogovarjati, koliko bodo odmerili kulturi. Menim, da bi morali glavni vir financiranja urediti s sistemom. To naj bi bil del od bruto osebnih dohodkov zaposlenih.»

MARTIN PAVLIN (iz ZZB NOV): »Spomeniki NOB so tudi del kulture, vendar pa bi morali vzdrževanje urediti vsaj z republiškim, če že ne z zveznim zakonom. Če letos ne bo denarja za spomenike, bo hudo, saj jih je zob časa že tako močno načel, da bi bilo popravilo leto kasneje nekajkrat dražje in težje.»

SLAVKO VUTE, predsednik skupščine: »Kulturna skupnost je naredila, kar je mogla. Prepričan sem, da so težave prehodne in se bodo »vremena« tudi na tem področju kmalu razjasnila. Zdej je pomembno, kakšen program bomo imeli in kako ga bomo utemeljili. Minimalen program bomo morali uresničiti. Ne bomo smeli zanemarjati tudi virov financiranja, ki so se na nekaterih področjih že lepo obnesli. V mislih imam mecenstvo.»

I. ZORAN

Strah pred pajčevino

Lansko leto dolenjskim kulturnim skupnostim ni bilo naklonjeno. Po vodi je splavalo nič koliko obetavnih načrtov in zamisli. Ko so se tu in tam že odločali, da bi postorili še to in ono, so jih blagajniki opozorili, da ne bo kritja. Pajčevina v blagajnah je bila skupna značilnost ob koncu leta. V kulturnih ustanovah so zaposlenim komaj izplačali osebne dohodke.

Bo letos, ko bodo o kulturne n dinarju odločali neposredno delavci (v sistemu dogovarjanja), kaj boljše? Podpredsednica slovenskega izvršnega sveta dr. Aleksandra Kornhauser je nedavno poudarila, da bo ob popolni podpori samoupraviteljev kot osebnosti dogovarjanje uspelo, če pa sporazuma ne bi bilo, ima republika še vedno možnost administrativno urediti financiranje tega področja. Tak poseg pa bi bil iznod v silo, zato ga med dogovarjanjem sploh ne bodo omenjali. »Prizadevati si bomo morali, da bo uresničeno, kar zahteva ustava,« je menila podpredsednica.

Novomeški kulturniki, ki so zaradi pomanjkanja denarja ob koncu minulega leta tenko pisali, bi se radi pred morebitnimi letošnjimi denarnimi nevarnostmi vsaj nekoliko zavarovali. Na skupščini kulturne skupnosti prejšnji teden so sklenili z odprtim pismom, ki ga bodo naslovili na javnost, še posebej pa na občinsko skupščino, družbeno-politične organizacije in druga mesta opozoriti na nevarno stanje, v kakršnem se je znašla vsa občinska kultura. V pismu bodo podčrtali pomen te dejavnosti in nujnost, da jo družba začne naposled vrednotiti enakopravno z drugimi.

SPOMIN NA SKLADATELJA

Malokdo ve, da je stari oče slovenskega šahovskega velemejstra Bruna Parme živel nekaj časa tudi v Kočevju. Skladatelj Viktor Parma se je rodil 20. februarja 1858. Že v gimnaziji je bil dober glasbenik. V Novem mestu, kjer je nekaj časa hodil v gimnazijo, je nastopal kot dijak na takratnih čitalniških prireditvah, ustanovil pa je tudi godalni orkester. Na Dunaju je študiral pravo. Kasneje je služboval po raznih krajih Slovenije, ki je bila takrat del Avstrije. Tako je bil med drugim tudi v Kočevju.

Razen prava, ki mu je bil osnovni poklic, se je bavil tudi s komponiranjem oper, operet in ljudskih iger. Najbolj priljubljena je bila njegova koračnica »Mladi vojaki«, skomponirana na besedilo pisateljice Josipa Stritarja. Ta ponarodela koračnica je bila tudi njemu – tako je sam trdil – najljubša izmed vseh njegovih napevov oziroma koračnic.

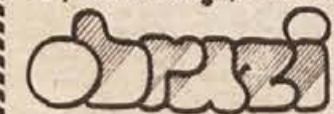
A.A.

Devetdeset koncertov

Silvester Mihelčič: po diplomi na PA z 21 leti najmlajši jugoslovanski ravnatelj

„Ta pa bo dirigent, ta,“ so modrovali Metličani, ko so pred skoraj tridesetimi leti gledali triletnega fantka, kako je asistiral očetu, ki je dirigiral metliški godbi. Pa so se zmotili. Čeprav Silvester Mihelčič, ki je bil tisti mali deček, ni zapustil glasbenega sveta, dirigent ni postal, pač pa je postal znan in cenjen glasbeni pedagog in solist na elektronski harmoniki.

Kot sedemleten deček je Silvester pogumno korakal z metliško mladinsko godbo na pihala in izvajal zvoke

iz – bobna. Najmlajši in najmanjši je bil, zato so morali vsi godbeniki počasi in »kratko« korakati, sicer je ostal Silvester zadaj. Takrat boben, sedaj pa harmonika?

„Z osmimi leti sem pričel igrati na naš ljudski instrument. Osnov me je naučil oče, nato sem se sam izpopolnjeval ter opravljal izpite na novomeški glasbeni šoli zasebno.“

V gimnazijskih letih je bil Silvester vnet organizator glasbenih in drugih kulturnih prireditev. »Gimnazijci smo takrat edini skrbeli za kulturna doživetja Belokranjcev. Mnogo predstav smo pripravili. In lepa leta so to bila,« se spominja Silvester.

Ko je diplomiral na pedagoški akademiji v Ljubljani, glasbeno smer, seveda, se je Silvester zaradi ljubezni do belokranjske zemlje rad odzval vabilo iz Črnomlja in je z 21 leti postal ravnatelj črnomaljske glasbene šole.

Najmlajši ravnatelj v Jugoslaviji. In skupaj s sodelavcem Francem Župančičem je pričel orati ledino glasbene vzgoje v Beli krajini. Ravnatelj je še sedaj, zraven pa poučuje glasbo v gimnaziji in na poklicni kovinarski šoli in predseduje »Glasbeni mladini Bele krajine«. In še nekaj: mnogo nastopa.

„S pedagoškim delom izpopolnjujem mlade, z nasto-

Silvester Mihelčič

pi pa sebe. Delati z mladimi je veselo, saj vem, da jim nudim tisto, za kar sem bil sam v mladih letih prikrajšan. Kot protitež pedagoškemu delu pa bi omenil svoje solistične koncerte na elektronski harmoniki. Devetdeset koncertov sem že priredil po slovenskih solah, mnogo vabil imam in ne morem povsod, kamor me vabijo...“

Silvester hoče s svojim igranjem vtisniti poslušalcem skladbe in priredbe belokranjske folklorne zakladnice. »Umetnik mora izhajati iz okolja, v katerem živi,« pravi. In se tega tudi drži. »Se najraje pa nastopam na podeželju, saj so tamkajšnji poslušalci najbolj iskreno in hvaležno občinstvo.«

B. PODOBNIK

Što nam treba tak Zabavnik?

učestvuje v zrebanju nagrad... 30 šol iz katerih ima več od 100 udeležencev dobijo biblioteko po lastni izbiri v vrednosti od po 1.000 dinarjev... 707 udeležencev dobi kot nagrado štiri-dnevno ekskurzijo, 300 udeležencev dobi 300 Slatkih paketov, 707 udeležencev dobi komplet Pionirskih značk... Vse nagrade se dodeljujejo zrebanjem. Rezultati se objavljajo preko tiska.

Verjamemo, da bodo tudi naši (slovenski) učenci pazili, da bodo poslali vse potrebno za »udeleževanje« v nagradni »igri«, »kombinacijo 20 zavitevov negro bombona, lešnjak karamele, ime in priimek, naslov, letnica rojstva, naziv in mesto šole katero obiskujete (če ste učenik)«. Manj pa verjamemo, da jih bodo učitelji slovenščine opozorili, da to ni jezik, kakršnega jim vcepiljo v glavo, in da bi za nalogo, pisane v taki spakcedranščini, dobili velik in debel cvek.

J. JUST

V decembru so se na osnovni šoli v Kočevju zvrstila tri predavanja o življenju v dvoje. Namenjena so bila učencem 8. razredov. Predaval je prof. France Demšar. (Foto: J. Podržaj)

Mali kulturni barometer

POSLOVITEV TREH – Od aktivnega dela v kulturi se v Novem mestu poslavljajo: prof. Janko Jarc, ravnatelj Dolenjskega muzeja, in Lojze Kastelic, direktor Zavoda za kulturno dejavnost, ki odhajata v pokoj, ter dolgoletni dirigent moškega pevskega zbora DPD Dušan Jereb Tone Markelj. Za delo so dobili več priznanj, prof. Jarc in Markelj tudi Trdinovo nagrado. Na zadnji seji skupščine kulturne skupnosti v Novem mestu se jim je za trud in delo zahvalil predsednik Miroslav Vute.

DENAR ZA NAGRADE – Novomeška Zveza kulturno-prosvetnih organizacij je razdelila te dni 178.218 din družtvom za nagrade zborovodjem, režiserjem in drugim vodjem kulturnih skupin.

BREŽIŠKA GIMNAZIJA BREZ ZBORA – Zaradi premajhnega zanimanja dijakov na brežiški gimnaziji letos nimajo mladinskega pevskega zbora. Pravijo, da je tega škoda, saj so za tako dejavnost primerni prostori omogočeni in tudi strokovni zborovodja je na voljo. Prebudili pa so se nekdanji dijaki, ki se šolajo na

višjih in visokih šolah; predlagali so da bi ozivil zbor in ohranili sloves mladinskega gimnazijskega zbora, v katerem so nekaj peli. Pod vodstvom profesorja Klepača so se že zbirali in vadili, toda začetno navdušenje je kmalu splahnelo. Sprva jih je prihajalo 40, potem vedno manj, naposled pa so se razšli. Tudi zato, ker nekaterim ni bilo možno vsak teden prihajati v Brežice iz Ljubljane ali iz Maribora.

KRŠKI DINARJI ZA KULTURO – Lani so v krški občini porabili za kulturno dejavnost 1.060.000 din. Več kot polovico te vsote so namenili za Kostanjevico (za obnovo samostana, prireditve XVIII. Dolenjskega kulturnega festivala, ureditev vinarskega oddelka slovenskega tehniškega muzeja, prireditve Lamutovega likovnega salona, Formo vivo itd.). Letos bodo med drugim obnavljali Valvasorjevo hišo v Krškem in Brestaniški grad.

NOVOMEŠKI UČENCI V OPERI – Minuli petek so si učenci in učitelji novomeške osnovne šole ogledali v ljubljanski Operi delo »Labodje jez-zro« P. I. Čajkovega.

Novo mesto: dopolnjen spored

Ob 140-letnici Prešernovega Sonetnega venca v Študijski knjižnici zanimiva razstava - Po daljšem času: koncert Slovenskega okteta

Koledar kulturnih prireditev, ki naj bi se zvrstile letos v Novem mestu in občini, so te dni dopolnili: poleg ZKPO bodo prirediteljice tudi druge organizacije in ustanove, kar bo dalo proslavam, akademijam in revijam še večjo mikavnost.

Slovenski kulturni praznik bo Študijska knjižnica Mirana Jarca počastila z razstavo »Slovenski sonetni venec« ob 140-letnici prvega natisa Prešernovega Sonetnega venca. V Domu kulture pa bo pel 6. februarja Slovenski oktet, na katerega celovečerni koncert velja že zdaj opozoriti.

Ob dnevu žena bodo v IMV imeli na sporedu, ki ga za začetek marca pripravljajo v tovarni zdravil Krka: razstavo likovnih del in literarni večer domačih ustvarjalcev. Občinska Zveza prijateljev mladine bo na grški šoli 12. marca in 14. aprila priredila republiško srečanje pionirskih lutkovnih skupin Slovenije.

Junija bo v Šentjernejcu že drugo srečanje oktetov, vseslovenskega prireditve, ki je že lani požela odobravanje javnosti. Podobno kot v Novem mestu načrtujejo tudi v drugih občinah na Dolenjskem in v okviru

KAKŠNA SKUPŠČINA?

Skupščino novomeške kulture skupnosti naj bi po novem sestavljale tri delegacije s po petnajstim člani. Prvo delegacijo bi sestavljali delegati iz organizacij združenega dela, drugo delegati iz krajevnih skupnosti, tretjo delegati kulturnih delavcev in delovnih ljudi iz OZD v kulturi in iz društev. Ker je imela sedanja skupščina že svojo zadnjo sejo, bo vse potrebno za delovanje skupščine po delegatskem načelu pripravil izvršni odbor v sodelovanju z družbeno-političnimi organizacijami.

medobčinskega sveta ZKPO občine na slovenski in hrvaški Bratstvo in enotnost, ki zajema strani Kolpe. I. Z.

pedagoški kotiček

LOČENI STARŠI

Ločitev je nekaj takega kakor amputacija: pretrese vse, ki so prizadeti. Za starše pomeni konec sanj in hrepenenj, za otroke pomeni konec sveta. Med vsemi bridkostmi in zmedo, ki ji prinaša takšen družinski polom, morajo starši poiskati najmanj škodljivo pot za svoje otroke. Najslabše, kar morejo storiti, je to, da uporabljajo otroke za orožje pri svojem maščevanju... Najboljše, kar lahko storita oče in mati, pa je, da ostaneta roditelja, četudi nista več mož in žena. To sicer ni lahko, ker je kljub marsikateremu bridkemu in sovražnemu občutku treba pokazati vsaj nekaj prisrčnosti.

Dr. Haim G. Ginott: Starši in otroci

OBISK PRI OTROKU V BOLNIŠNICI

Tudi za malega otroka, ki po obisku staršev močno joka in kaže znamenja čustvenega vznemirjenja, so obiski staršev koristni, ker preprečujejo, da bi otrok zapadel v pasivno otopenost in brezup zaradi občutka, da je od staršev zapuščen in za vedno prepuščen tujemu okolju. Če pa traja bivanje v bolnišnici pri majhnem otroku le nekaj dni, je bolje, da ga starši v tem času ne vzemirjajo prepogosto.

Dr. Anica Kos-Mikuš: Kako otrok doživlja bolezen

ALKOHOLIZEM IN SLOVENC

Na prebivalca popijemo vsako leto 15 litrov čistega alkohola, kar pomeni okrog 150 litrov vina. Tako »mora« oče štiričlanske družine (če otroka in žena ne pijejo) pospraviti na leto okrog 600 litrov vina... Dokler popijemo 15 litrov čistega alkohola na prebivalca letno, je smešno pričakovati zmanjšanje števila alkoholikov.

Dr. Janez Rugelj v Slovenija paralelah 1973

Metličani izgubili za las!

V drugem kolu nova Novoteksova zmaga, tokrat v Postojni - Na lestvici vodijo Novomeščani in kranjski Triglav, ki je premagal Beti

V drugem kolu zimskega prvenstva Slovenije za moške ni bilo presenečenj, saj so favoriti na papirju zmagali. Še najbolj tesno je bilo v Kranju, kjer so se Metličani odločno upirali domačemu Triglavu in na koncu izgubili z najtesnejšim izidom. Čeprav so vse ekipe šele sredi priprav za novo prvenstveno sezono, je očitno, da bodo tudi košarkarji Beti igrali vidno vlogo v novem prvenstvu. Novoteks je gostoval v Postojni in zmagal z majhno razliko, toda brez težav, ter zdaj skupaj s Triglavom vodi na lestvici s 4 točkami iz dveh tekem.

TRIGLAV - BETI
88:87

Ob polčasu je Triglav vodil 48:43, a se je moral do konca še krepko truditi, da je zmagal. Metličani so namreč izgubili za en sam koš. Tekma je bila povprečna, kar je ob sedanjem stanju pripravljenosti igralcev razumljivo. Metliški košarkarji so dokazali, da se bodo enakovredno borili v slovenski ligi, čeprav so novinci.

Beti: Murko 8, Dautović 10, Lalič 8, Vergot 4, Rožič 12, Kosovac 4, Popovič 2, ... na 14, Medek 26.
T. G.

nje v najtežjih pogojih: imel je hudi trening v petek zvečer, trening v soboto dopoldne, popoldne pa tekmo v Postojni. Za teške pogoje pa so poskrbeli tudi domačini, saj je bila telovadnica izredno kratka in ozka, povrh vsega pa še nezakurjena. Domačini so žogo vso tekmo zadrževali. Novomeščani so igrali dokaj slabo, kratka telovadnica pa jim je onemogočala tudi nasprotno napade.

Novoteks: Splichal 12, Ž. Kova-

Najboljša-Uhanova

Priznanja Dolenjskega letalskega centra

Dolenjski letalski center v Novem mestu je za svojega najbolj uspešnega športnika v lanskem sezoni proglasil padalko Daro Uhanovo, ki je na državnem prvenstvu osvojil tretje mesto - v moški konkurenci! To je za Uhanovo, ki trenira sorazmerno manj kot prejšnja leta, nedvomno odlična uvrstitev, priznanje DLC pa najlepša nagrada za njene športne uspehe.

Sicer pa so razen Uhanovi, ki je bila hkrati tudi najboljša med padalci, podelili priznanja za najboljše športnike v posameznih vrsteh. Med motornimi piloti je zmagal Ivan Strasner, pred Klemenčičem in Suštarjem, med modelarji so prvo mesto prisodili Janezu Grošju pred Suštarjem in Penco, med jadralnimi letalci pa je bil v prvi kategoriji najboljši Jaka Smid, četrti na državnem prvenstvu, pred Golobom in Klančnikovo-Belinovo. V drugi kategoriji je bil najboljši Zavri, v tretji pa Slamberger.

ŠPORTNO DRUŠTVO V BRŠLINU

V Bršlinu so pred dnevi ustanovili „Mladinsko športno društvo Bršlina“. Sestavljajo ga mladinci iz Bršlina in okolice. V okviru društva je najprej začela delati košarkarska sekcija, ki ima treninge vsako nedeljo v telovadnici bršlinske osnovne šole. Mladinci športnega društva se zahvaljujejo ravnatelju šole Borisu Gabriču, ki jim je z razumevanjem omogočil treninge.

T. G.

namizni tenis

Presenečenje!

Dolenjski prvak je postal Pavle Uhl

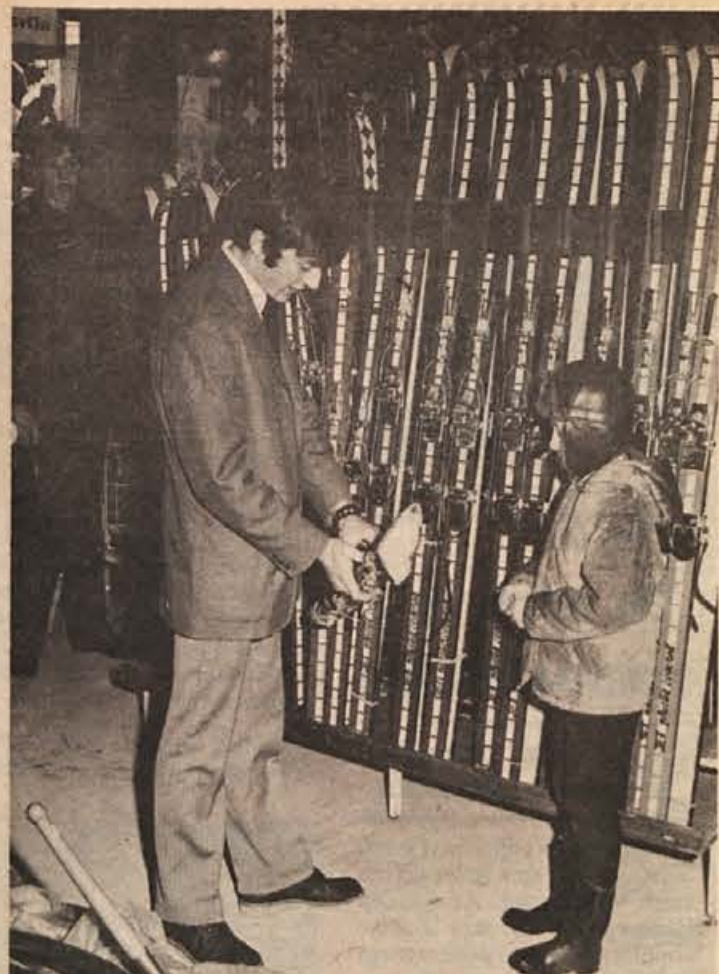
Letošnje dolenjsko prvenstvo v namiznem tenisu je presenetljivo osvojil veteran Pavle Uhl, novomeški igralec, ki nastopa za metliško Beti. Premagal je vse nasprotnike in izgubil le štiri nize. Večkratni prvak Somrak je bil drugi, tretje mesto pa je osvojil Osterman iz Kočevja. Žal so na prvenstvu nastopili le igralci iz Novega mesta, Beti in Kočevja.

Vrstni red: 1. Uhl 10 zmag, 2. Somrak - 9, 3. Osterman - 8, 4. Žabkar - 7, 5. Kovačič - 6, 6. Pezelj - 5, 7. Žigante - 3, 8. Vindiš - 3, 9. Lukšič - 2, 10. Adlešič - 1, 11. Oražem - 1.

SMUČARSKI TEČAJI

Smučarski tečaj, na katerega so se smučarski vaditelji in učitelji pripravljali celo leto, se bo začel v ponedeljek, 28. januarja. Prijave za tečaj sprejemajo pri Matiji Wachterju na Glavnem trgu do 25. januarja. Cena tečaja za otroke v Novem mestu znaša 150 din, v Črmošnjicah 270 din, za odrasle pa 370 din. V ceno je vračunana vožnja z avtobusom iz Novega mesta v Črmošnjice, enolončnica, prevoz z žičnico in smučarska šola. V primeru neugodnih vremenskih razmer bo tečaj prestavljen. Obvestilo bo objavljeno v sobotnem Delu.

Pogumno napisana beseda je orožje delovnih ljudi!

Muhasta zima jo je zagodla tudi trgovcem z zimskošportno opremo in smučarjem. V kočevski NAMI imajo smuči najrazličnejših znamk, kupcev pa skorajda ni. Zato so začeli v ponedeljek, 21. januarja, razprodajati zimskošportno opremo z občutnim popustom. (Foto: F. Brus)

rokomet

Ribnica in Sevnica zmagujeta

V ljubljanski dvorani Tivoli se je začelo zimsko prvenstvo skupine A z dvema zmagama Ribničanov in eno Sevnčanov - Med favoriti!

V ljubljanski dvorani Tivoli se je v nedeljo nadaljevalo letošnje slovensko zimsko prvenstvo v rokometu s tekmami najmočnejše, A skupine, v kateri sta svoje moči pred spomladanskim nadaljevanjem preizkusila tudi dolenjska predstavnika Sevnica in Ribnica. Sevnčani so gladko premagali Piran, ki se bori za naslov slovenskega prvaka. Vse kaže, da so se Sevnčani dobro pripravili na drugi del prvenstva v drugi zvezni ligi, kjer bo ogorčena borba za obstoj. Tudi Ribničani so dvakrat zmagali, še bolj zgovorno pa priča o njihovi dobri formi podatek, da so po končanih tekmah v prijateljski tekmi igrali z drugoligašem Šoštanjem 12:12. Možnosti za prvo mesto

v slovenski ligi torej Ribničani v nadaljevanju prvenstva vsekakor imajo ...

Rezultati: Ribnica-Tržič 16:12, Jadran - Celje 14:18, Slovenj Gradec - Mlinotest 15:12, Sevnica - Piran 15:10, Tržič - Slovenj Gradec 11:12, Jadran - Ribnica 16:17, Mlinotest - Šoštanj 13:26, Celje - Piran 16:12.

ZMAGA KERŽANA

Na pregledni tekmi atletov Olimpije je nastopilo tudi nekaj novomeških atletov; med njimi se je izkazal zlasti Keržan, ki je zmagal med mlajšimi mladinci v teku na 300 m s časom 38,9. Sicer pa se je od vseh najbolj izkazal Novomeščan Penco, sicer član Olimpije, ki je zmagal tako v teku na 300 kot tudi na 1000 metrov. Dosegel je rezultat 36,4 oziroma 2,31,4.

ŠPORTNI KOMENTAR

Najprej je zdravje!

Dva primera zadnjih tekem: zaradi tekmovanja zapostavljeno zdravje športnikov

Rimljani so poznali rek: „Zdrav duh v zdravem telesu!“, v današnjih časih pa ga pogosto obračamo na glavo, da bi zadovoljili naravnost gladiatorske strasti športa in tekmovanj želnih ljudi.

Za ilustracijo naj navedem le dva zadnja primera. V nedeljo je bilo v Novem mestu prvenstvo za mladinke do 20. leta starosti. Za mlada dekleta, ki so zvečne šele začele svojo odbojkarško pot in ki sredi zime, pravzaprav v mrtvi športni sezoni, nimajo dovolj kondicije in moči, je turnirski sistem gotovo naporen. Toda štiri ekipe, ki so se za ta turnir prijavile, so igralce po sistemu, da je potrebno za zmago dobiti tri nize! Poznavalcem je gotovo jasno, kaj to pomeni. Dobro treniran športnik težko prenese napore ene same tekme. Novomeške odbojkarice - vzemimo jih za primer - so igralce tri tekme, ki so trajale po pet nizov. Skratka, obremenili so jih z naporom, ki

trikrat presegajo običajne najtežje obremenitve!

Dan prej so gostovali novomeški košarkarji v Postojni na tekmi zimske košarkarske lige za prvenstvo Slovenije. Telovadnica pa sredi januarja - čeprav so zdaj sorazmerno tople dnevi, saj se živo srebro običajno giblje okrog 0 stopinj C - ni bila zakurjena. Vsekakor pogoji za tekmo niso bili niti najmanj primerni, vendar pa to nikogar ni motilo.

V obeh primerih torej isto: najprej je potrebno zadovoljiti uradne predpise, na zdravje športnikov pa nihče ni gledal, nihče niti s prstom ni mignil, da bi zaščitil športnike in njihovo zdravje.

Da bi vedno in povsod uveljavili načelo starih Rimljanov, bo vsekakor potrebno dosledno skrbeti, da ozki lokalni, klubski ali tekmovalni interesi ne bodo prevladali nad športnimi, širokimi telesnovzgojnimi načeli.

J. SPLICHAL

čevič 8, S. Kovačevič 10, Ivančič 16, Poljšak 7, Piletič 7, Počrvina 6.

Novomeščanke Rajerjeva, Bohova in Fortejeva blokirajo Ravenčanko Tuškovo na nedeljskem turnirju za slovensko odbojkarško prvenstvo mladink. (Foto: Dokl)

odbojka

Petnajst nizov »Krke«

Slovenski prvak za mladinke je Fužinar, mlade Novomeščanke pa so bile v nedeljo druge

V novomeški telovadnici osnovne šole Grrr je bil tretji, zaključni turnir slovenskega prvenstva v odbojki za mladinke do 20. leta. Kot je bilo pričakovati, so zmagale odbojkarice Fužinarja z Raven pred domačo Krko in si tako zagotovile tudi prvo mesto v skupni uvrstitvi, pred Mariborom ter Jesenicami in Mežico. Novomeščanke so namreč igralce le na zadnjem turnirju, medtem ko jih na prvih dveh ni bilo.

Nedeljska odbojka je bila prav zanimiva in včasih tudi kakovostna, tako da se za žensko odbojko v prihodnjih letih ni treba preveč bati. Organizatorji - tekmovanje je vodila slovenska zveza - pa so naredili neodpušljivo napako, ko so dovolili igrati tekme na tri dobljene nize. Samo Novomeščanke so v enem dnevu igrale kar 15 nizov, turnir pa je brez prekinitve trajal celih 10 ur. Vsekakor prehud napor tudi za gledalce, kaj šele za igralke!

Rezultati: Jesenice - Maribor 3:0 (4,9,2), Fužinar - Krka

3:2 (4,12, -7, -11, 8), Krka - Maribor 3:2 (-11, -12, 12, 8, 13), Fužinar - Jesenice 3:1 (7, -10, 10, 4), Krka - Jesenice 3:2 (-14, 9, 8, -7, 11) in Fužinar - Maribor 3:0 (5, 0, 4).

Mlade novomeške odbojkarice, ki so presenetile z borbeno igro, so igrale v naslednji postavi: Rajer, Pilič, Boh, Forte, Adamčič, Gostiša, Gajič, Pezdnič, Potrč, Milavič, medtem ko so za Fužinarja, ki je ponovno osvojil slovensko prvenstvo za mladinke, nastopile: Tušek, Košak, Rebula, Zupanc, Smodiš, Vever, Mager, Ranc.

Letošnja šahovska liga je končana, šahovsko življenje pa se nadaljuje z različnimi kategorizacijskimi turnirji v vseh krajih. Na fotografiji (z desne): Tone Praznik in Igor Penko v borbi s svojima nasprotnikoma. (Foto: Mikulan)

Zgodilo se je...

MNOGOŽENSTVO

Nov indonezijski zakon dovoljuje mnogoženstvo. Možno je pripeljati k hiši še eno ženo, vendar le s soglasjem prve. Po tem sodče, je novi zakon dober in uporaben le na papirju.

BRATOVŠČINA LJUBEZNI

Pred leti je bivši profesor harvardske univerze ustanovil Bratovščino večne ljubezni, ki pa je v preteklem letu svoja ljubezenska nagnjenja preusmerila na mamila in denar. Pod vodstvom Learyja je postala močna mednarodna tihotapska organizacija. Njen voditelj zdaj ljubi stene svojega zapora, med katere so ga vtaknili moške zakona, ki za vrste ljubezni, kot jih je gojil Leary s svojo bratovščino, nimajo preveč posluha in spoštovanja.

NAPENJAJ MOŽGANE

Nemški zdravniki so ugotovili, da ljudje s poklicem, ki zahteva umski napor, dlje živijo. Torej: vsak dan namesto telovadbe in raztegovanja udov napenjamo možgane!

VELIKI ZID

Na tržišču v zahodnem svetu se vse bolj prodaja kitajsko žganje z zvonečim naslovom „Veliki zid“. Z vztrajnim pitjem te pijače si ljubitelji alkoholnih pijač najbrž zgrade velik zid med seboj in zdravjem, lahko pa tudi, da so Kitajci dali gnilemu zahodu svoj blagoslov. Pij ubogi človek, ki te tarejo tako hude težave!

VESOLJSKI REKORD

Sedanja trojica astronautov v vesoljski postaji Skylab je prejšnji teden potolkla rekord v dolžini bivanja v vesoljskem prostoru. Prejšnji rekord je postavila druga skupina astronautov v isti vesoljski postaji in je znašal 59 dni, 11 ur in 9 minut.

OZDRAVLJEN

Slavni pevec Bing Crosby se je vrnil iz bolnišnice, kjer so mu izrezali iz pljučnega krila za pomarančo veliko bulo. Zdravniki menijo, da se je inficiral na nedavnem safariju v Afriki. Kam bo sedaj ubogi pevec hodil zapravljat denar?

NEIZPODBITNA RESNICA

V zvezni ameriški državi Nebraska stoji ob neki cesti velika tabla, na kateri je napisano: „Pozor! Kadar je ta tabla zalita z vodo, je cesta neprevozna.“

WHISKEY IN OTROCI

Tretja žena znanega filmskega igralca Johna Waynea so je po 19. letih zakona, ki so ga vsi imeli za zgledega, ločila od moža, ker igralec zelo rad srka plemenito pijačo, ona pa ne želi biti poročena s steklenico Whiskeya. Ubogi igralec pravi, da ga tolaži vsaj to, da so mu ostali otroci. In čisto potihem: da je pot do steklenice sedaj brez ovir.

„MILIJONARI“

Tudi socialistična Kuba, sosedna velike Amerike, ima svoje milijonarje, ki so spoštovani in cenjeni ljudje. Vendar za ta naziv ni potrebno posedovati velike količine denarja, ampak je treba v potu obraza posekati milijon arovb (11,5 milijona kilogramov) sladkornega trsa.

OBVEŽI ALI PA STRELJAMI?

V rimski bolnišnici je v roko ranjeni možakar dolgo mirno prosil osebje, naj mu obveže rano, ker pa se ni nič zmenil zanj, ga je minila potrebnost in je potegnil pištolo. Sestre so ga pred grozečim žrelom orožja hitro in spretno obvezale. Potem pa je svoje rekla še policija, ki so jo medtem poklicali, in možakar sedi zdaj v zaporu. Za leno osebje bolnišnice pa je bila verjetno lekcija poučna in ni več tako neprijazna.

Surovin bo zmanjkalo!

Kam pelje ropanje naravnih bogastev?

Končano je obdobje pomeni energije, je zapisal italijanski gospodarski list „Mondo economico“ in s tem povedal tisto, kar ob sedanji energetske krizi že občutijo mnoge dežele sveta. Končano je obdobje pospešene gospodarske rasti, gnane z nepotešeno željo po dobičku. Končano je tudi obdobje vse hujšega uničevanja in zastrupljanja človekovega okolja, zakaj pomanjkanje energije in surovin bo prisililo človeštvo k pametnejšemu gospodarjenju s tistim, kar ima.

Črne so napovedi, kam bi pripeljalo človeštvo, če bi nadaljevalo z „ropanjem“ naravnih bogastev. Inštitut za tehnologijo iz Massachusettsa v A. 1. po-
lagi doslej ...rov energije in surovin izračunal, da mnoga naravna bogastva ne bi zadoščala niti za sedanjo generacijo, če bi poraba tako skokovito naraščala, kot je doslej. Nafta bi bilo samo še za 20 let, aluminija za 31, srebra za 13, premoga za 111, kobalta za 60, kroma za 95, železa za 93, mangana za 46, živega srebra za 13, zlata za 9, niklja za 53, metana za 22, svinca za 21, bakra za 21, cinka za 18 let itd. Če bi nadaljevali tako, bi se ob prelomu stoletja znašli brez mnogih življenjsko važnih surovin.

Pomanjkanje surovin bo v prihodnjih desetletjih postalo življenje na zemlji na glavo. Teško si je pravzaprav predstavljati, kako daljnosežne posledice utegne imeti to dejstvo za način življenja, za gospodarstvo, v katerem bosta energija in surovina – dragocenost.

M. L.

PROTEST V SPODNJIH HLAČAH

Na ulicah italijanskega mesta Villabate so smetarji in pometarji opravljali svoje delo v samih spodnjih hlačah kljub hladnemu vremenu. Na ta način so hoteli protestirati in opozoriti mestno upravo, da se vedno niso dobili zimskih uniform.

MEDICINA:

Ustanovitelj elektronskega centra za medicinsko kibernetiko Gio Piacentini.

Do zdravja z računalnikom

V dveh urah natančen pregled in diagnoza

V Milanu so odprli prvi medicinski center, kjer igrajo glavno vlogo elektronski računalniki. V ne celih dveh urah izdelajo popolno podobo pacientovega zdravja in tako po mnenju ustanovitelja Gioja Piacentinija prihranijo ogromno časa in denarja. Za navaden temeljit pregled mora namreč sedaj pacient ležati v bolnišnici več dni.

Na prvi pogled je center opremljen zelo enostavno. V njem dela veliko manj ljudi kot v podobnih ustanovah drugod: okoli 15 strokovnjakov za elektronske računalnike in nekaj specialistov za biomedicinsko kibernetiko. Vsakemu pacientu postavijo približno 500 vprašanj, ki jih kodirajo in vlože v obdelavo elektronskemu računalniku. Seveda pa ima kljub vsemu končno besedo še vedno zdravnik. Računalniki so mu samo izredno dragoceno pomagalo, ker lahko primerjajo ogromno število podatkov, ki jih človek pač ne more obdržati v spominu. Še najboljšje je, če je približna diagnoza že vnaprej dana, tako da računalniki diagnozo samo preverijo in pokažejo na možne dopolnitve ali napake.

Gio Piacentini pravi, da je medicina z izgradnjo tega centra naredila velik napredek. Prepričan je, da bodo podobne ustanove nastale še v drugih državah, med katerimi omenja tudi Jugoslavijo.

Lov za srečo

„Srečo bomo organizirali kot industrijo!“

Hitro življenje, ki ga živi potrošniška družba, nikakor ne vpliva najboljše na duševno ravnotežje človeka. Kupovati, posedovati čim več stvari, hiteti kar naprej, vse to povzroča nezadovoljstvo, nezadostnost, ki jo skušajo zapolniti z mamili, pretiranim seksom in ostalimi domislicami. Med novosti sta se v Evropi vpisali tudi vzhodnjaška mistika in filozofija, ki naj izčrpanemu človeku Zahoda povrne notranje ravnovesje in občutek sreče.

Najprej se je vsa stvar razširila širom po Ameriki, kjer so čez

Guru Maharishi Mahesh ponuja srečo

noč rasli klubi za transcendentalno meditacijo, ki so jih vodili indijski in tibetanski gurujji (učitelji) več ali manj dvomljivo (učitelji) več ali manj dvomljivo slovesa, potem pa je še stara, dobra Evropa šla po sledi svoje vzornice. Gurujji so se začeli seliti v evropske države, da bi svoje nauke razširili tudi na tem delu zemeljske oble, pa tudi zato, da potegnejo denar iz evropskih denarnic. Amaterjev je bilo dosti, toda pravih gurujjev je vseeno primanjkovalo.

V to praznino je stopil Maharishi Mahesh s svojo metodo in geslom „Srečo bomo proizvajali in organizirali industrijsko“. V kratkem času je nabral med Evropejci 20 000 posvečencev, tako da jih po vsem svetu šteje že milijon. Med privrzcenci Maharishijevega nauka je največ mladih, ne manjka pa tudi zrelih mož in uspešnih poslovnih moštrov. Bistvo njegovega nauka je preprosto: umiri se, poglobi vase in premišljaj.

Sreča je iskan artikel, bil in bo, in kolikor jo Maharishi res lahko organizira industrijsko, se ni bati, da ne bo dovolj potrošnikov. Toda kako je potem s slabostmi potrošništva?

8. In tu podrobno, ki o njeni narije narača, pa jo le kaže. Ko sta naša junaka sedela pred sosednje mize opazoval mož. Malo pregloboko je pogledal prav, da je dobil navdih. Bil je kipar. Zrl je torej mož s skaljen pet, deset minut, nato sunkoma svoj atelje in pri prič izklesal mož mešan.

— Ali ne bi bilo bolj preprosto, če bi kupili lestev?

Dolenjski list pred 20 leti Na veliki prelomnici

LESNA PREDELOVALNA industrija daje edino možnost, da se pasivni kočevski okraj dvigne na raven industrijsko bolj razvitih krajev v naši republici. V letih po osvoboditvi, posebno pa še lani, se je o tem veliko razpravljalo in danes lahko trdimo, da so prvi sadovi že vidni oziroma bodo še vidni letos. V kočevskih gozdovih rastejo v glavnem iglavci, zato bo bodoča predelovalna industrija izkoriščala predvsem les iglavcev.

LJUDSKI ODBOR občine Novo mesto se je resno zavzel za postavitev lesenega mostu čez Krko na Loki. V torek, 12. januarja, so se sestali na Loki zastopniki mestne občine, društva Partizan, novomeške občine in podjetij ter se s strokovnjaki pogovorili, kje naj bi most stal. Sklenili so, da bo most nižje od železniskega in širok 2 metra, ker je namenjen samo osebnemu prometu.

V NEPOSREDNI BLIŽINI Sinjega vrha v revirju lovske družine Vinica so trije medvedi, verjetno medvedka z mladičema. Ljudje jih večkrat vidijo in pravijo, da niso preveč plašli. Lovci trde, da se v gošči med vasmí Breg in Radence ob Kolpi drže dva medveda.

ČOPASTIM PONIRKOM, ki so stalni prebivalci Krke tudi v spomladanskih in jesenskih mesecih, so se zadnji teden pridružili še drugi krilati gostje. Mraz je prignil iz zamrznjenih potokov in jezer jato divjih rac, ki plavajo sedaj med mostom v Kandijo tja do spodnje žage. Trdijo, da so na Krki pred dnevi videli tudi galebce.

SKORAJ NEVERJETNO se sliši, pa je vendar res. V Črnomlju, kjer imajo skoraj pri vsaki drugi hiši kravo, plačujejo potrošniki mleko po 30 din liter, medtem ko stane po drugih krajih največ 25 din.

ŠPORTNO ŽIVLJENJE v Loškem potoku se kar lepo razvija. Tako so imeli v nedeljo smuške tekme, v katerih so se pomerili mladinci in člani TVD Partizan.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA 22. januarja 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Na vsak način nadaljevati

(Dolenjska železnica) se bode morala na vsak način nadaljevati, ako ne, drugače vsaj kot ozkotirna na Belokranjsko. Čujemo pa, da hoče vlada na vsak način, da se nadaljuje od Straže dalje – pa ne skozi Toplice, ampak na tej strani Ljubena proti Uršnim Selom. To bi bilo za nas Novomeščane in Kandijane jako slabo, drugim pa ne bi nič koristilo, ker imajo vže tako svojo štacijo v Straži. Vse moramo napeti in sicer zjedinjeni, da se nadaljuje iz Novega mesta čez Krko, naj si pride za ozkotirno železnico drugi kolodvor v Kandijo.

(Zavetišče) za npravno propalo odraslo mladino se ustanovi v Ljubljani. V ta namen se je ustanovilo neko društvo, ki nabira denar za to posloje.

(V Stopičah) je bil govor, kako naj se zasajajo vinogradi z ameriškimi trtami. Z dovtipi osoljeni govor je bil res ne le zanimiv, marveč rečemo izborni. Gospod je dejal, da je

treba, da se kmet podpira pri zasajanju, zadnji čas je zato, sicer kmet utone! Zbralo se je toliko posestnikov, da je radi premalega prostora nekaterim slabo prihajalo. Z obiskom je bil gospod vodja zelo zadovoljen. Prinesel pa je s seboj tudi sodček vina za pokušnjo.

(Pasji davek) je vpeljala krška občina. In sicer po 2 goldinarja od vsakega psa v mestu in po 1 goldinar za vsakega v okolici. S tem hoče odpraviti preveliko število stradalajočih psov, ki najpreje postanejo stekli.

(Grozna nesreča) Novomeščanom dobro znani stavbni adjunkt se je grozno ponesrečil. Zmešala se mu je pamet, odpotoval je na Laško ter se v bližnosti pri Florenci v železniškem vagonu ustrelil v glavo.

(Prvo žrebe) na Dolenjskem je letos imela kobila g. Ferliča v Novem mestu.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. februarja 1894)

Z naših vtov

LAČNI KOČEVCI

Po nedavnem medobčinskem posvetu vodilnih ljudi iz občin Ribnica in Kočevje v Ribnici, na katerem so razpravljali o pripravah na bližnje volitve, so Ribničanje povabili goste k „Cenetu“. Tam so jim prinesli na mizo najprej več košar domačega kruha, a so ga gostje iz Kočevja pospravili, kše preden so natakarice prinesle juho.

France Grivec, sekretar SZDL ribniške občine, se je riad ješčnostjo gostov začudil:

— Kaj vam v Kočevju ne dajo nič jesti?

Kočevski župan Miro Hegler pa je razložil:

— Jestji že dajo, ampak nas tako gonijo z delom, da smo kar naprej lačni.

SOCIALISTIČNA FEDERATIVNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA		DL	ZDRAVNİK LIŠESNIH BOLEZNI	SPADBENI LES	PEVKA KOHONT	ČAR	EG. STVARNIK SVETA	ZEVSOVA LJUBICA	PRINCIP ZLA PRI PARZIH	TEK	DOMOVNA KIRKE IN MEDEJE
PRVI DEL											
MEDN. SPORTNE TEKME											
OZEMLJE											
UPAD VODE											
NOL											
ZNAMKA MOTORJEV											
DL		PISEC	PRISTAS JOGE	VRSTA VROKNE	TEKMA CRNOMOR LUKA						
OBER					PRAVILO						
IGRA S KARTAMI					M. TIME RADIO VELEWIZIJA	PTIČ	IME PEVKE SUMAC	NATRIJ ZADNJE PREDIVO	TKANINA		
DRŽAJ					GR. FILOZOF OLIMP IGR						
STGR. MESTO							NAS TV REZISER				
ETIOPSKI KNEZ					SMER			POVRŠINA			

Leteti samo z močjo mišic

Tisti, ki bo prvi preletel eno miljo, ne da bi uporabil motor, bo dobil 50.000 funtov

Človekova pradavna želja je, da bi lahko poletel kot ptica pod nebo. Od tistih časov, ko je o tem samo sanjal in si izmišljal zgodbe o letalcu Ikarju, je minilo mnogo stoletij. Človek že leti, posega celo v vesoljski prostor, toda v vrtoglave višine ga dviga moč motorjev in raket, samo z močjo svojih mišic človek ne more leteti.

Nekega jesenskega večera leta 1959 so se o tem pomenkovali člani angleškega kraljevskega letalstva. Med njimi je bil tudi bogati tovar-

nar Henry Kremer, ki ga je pogovor na to temo spodbudil, da je razpisal nagrado za tistega, ki mu bo uspelo poleteti vsaj eno miljo (1230 metrov) daleč, ne da bi za polet uporabil drugo pogonsko sredstvo kot moč svojih mišic. Nagrado je iz leta v leto višal, dokler ni dosegla 50.000 angleških funtov.

Vse več ljudi je poskušalo izvesti letalski podvig, vendar brez pravega uspeha. V urad kraljevskega letalskega združenja pa so prihajale ko-

pice raznih izumov in načrtov, med katerimi je bilo veliko takih predlogov, katerih uresničitev bi dvignil v zrak samo dinamit. Poskušali so se jadralci iz vseh dežel, študentje iz Japonske, Amerike, angleški amaterji in izumitelji. Toda vse do danes ni nikomur uspelo preleteti odrejene daljave.

Se najbližje je bil uspehu in nagradi angleški bojni pilot John Potter. Zgradil je jadralno letalo „Jupiter“, ki ga je poganjal z nogami. Preletel je 1065 metrov, torej samo slabih dvesto metrov premalo, da bi zadostil zahtevam Kremerjevega natečaja.

Veliko možnosti za uspeh zadnje čase pripisujejo skupini študentov z univerze Massachusetts, ki so se problema lotili kar z elektronskim računalnikom. Ugotovili so najboljšo obliko letala in prenosa. V grobem naj bi letalo „Burd“ bilo dvokolo, ki bi ga poganjala dva človeka. Študentje delajo in molčijo. Končno pa 50.000 funtov le niso mačje solze, posebno ne, ako ima človek že tako veselje z izumljanjem in jadralnim letalstvom.

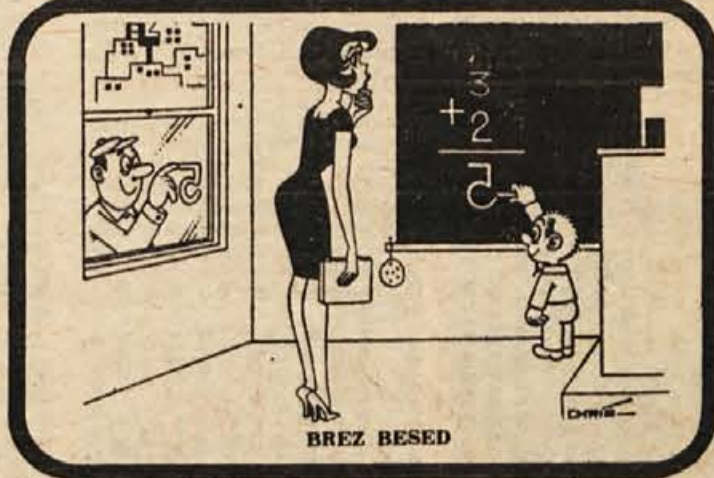
Letalo „Jupiter“, s katerim je angleški pilot preletel 1065 metrov. Med privrženci Maharishijevega nauka je največ mladih, ne manjka pa tudi zrelih mož

Rešitev prejšnje križanke

A	V	T	O	P	S	I	J	A													
M	A	R	T	I	N	E	E	K													
A	T	E	S	E	N	E	L														
T	E	L	E	V	I	Z	I	J	A												
S	E	R	N	I	S	A	A	T													
K	A	P	O	J	A	T	S	Č	I												
A	T	O	L	T	E	N	A	K													
S	I	R	O	T	A	E	R	A	A	B											
I	L	E	G	A	L	E	C	E	N	K	A										
J	A	D	U	J	M	A	S	T	I	L											

PARADIŽNIK V STAREM RIMU

Slavni kip lahko se dandanes občudujete. V našem glavnem mestu krasi park ob glavni cesti!

No, naša junaka sta bila medtem že daleč, daleč... Objemal je z desnico voznik svojo sopotnico, nežno jo je prižemal k sebi. Spominjal se je mnogih potovanj in ugotavljal: tole potovanje tu je med najboljšimi. Letela sta na jug kot dve lahkomiselni lastovki. Letela brez bencina, kajti njun kabriolet je bil preurenjen na sončno baterijo. Vozil je kot vemo, naš vrli

kabriolet nekoč po Marsu in tod pobiral kamenje... Pri mestu Nauportus sta zakonca zapeljala med gozdove, se zavrtala v bregove in prekoračila „limes“, staro rimsko mejo. Od tam naprej se nista več ustavljala. „Quo vadis, Paradižnik? Kam tako hitiš?“ so jima mahali rimski soldati, ki so korakali v daljne province. „Kam neki? V večni Rim! Saj tja vodijo vse stezice,“ jim je odzdravljaval Paradižnik.

Imel si prav, vrata niso vodila v bar.

Kam nas vodi samozadovoljstvo?

V treh letih ni bilo bistvenih kadrovskih izboljšav - Malo štipendij, malo urejenih kadrovskih služb in malo programov za leta naprej

Družbeni dogovor o kadrovski politiki je doslej podpisalo 30 TOZD in OZD, 28 delovnih kolektivov v brežiški občini pa tega še ni storilo. Zveza komunistov obsoja tak odnos delovnih organizacij, ki je hkrati tudi odnos do stalšč občasne konference ZK. Danes sodi velik del gospodarskih organizacij, da so delovna mesta pri njih zadovoljivo zasedena, vendar vzbuja njihovo samozadovoljstvo dvome.

Zakaj? Zato, ker številke in drugi podatki kažejo, da se v teh treh letih stvari niso bistveno spremenile. Za boljše razumevanje samo podatek o štipendiranju: na srednjih, visokih in višjih šolah so podjetja minuli dve leti štipendirala skupaj 35 študentov. Ta številka je zares skromna. Tudi izrednih študentov ni posebno veliko. Iz odgovorov delovnih organizacij (nekateri podatki niso poslali) je razvidno, da jih je samo 40.

Precej več so delovne organizacije napravile pri usposabljanju na delovnih mestih, pri šolanju polkvalificiranih, kvalificiranih in visoko kvalificiranih delavcev.

V oceni ZK pred tremi leti je bilo ugotovljeno, da je sistematizacija delovnih mest prilagojena izobrazbi zaposlenih, sedaj pa so vsi kolektivi razen Dekorlesa ocenili, da je sistematizacija objektivna. S kvalifikacijskim sestavom zaposlenih niso zadovoljni pri Agrarii, pri Prevozu, Dekorlesu in v Opekarni, medtem ko v Čateških Toplicah menijo, da ta struktura ne ustreza za vodstvo. Šest samostojnih organizacij na to sploh ni odgovorilo. Zanimivo je, kako gledajo na to negospodarske organizacije (šole, zdravstveni dom, bolnišnica). Tam ugotav-

ljajo nezadovoljivo kadrovske zasedbe, pomanjkanje strokovno izobraženih ljudi. Kadrovske službe imajo v občini le Čateške Toplice, Tovarna pohošstva, bolnišnica in Prevoz, medtem ko drugod rešujejo to v sklopu drugih delovnih mest. Majhni kolektivi nimajo te službe niti vsak zase niti skupaj. Zato nas ne sme začuditi odgovor, da ima le 5 delovnih kolektivov večletni program kadrovskih potreb.

J. T.

160 PISMENIH PREDLOGOV

Občinska konferenca SZDL v Brežicah je doslej prejela nekaj več kot 160 pismenih predlogov za možne kandidate pred volitvami v predstavniške organe. Računajo, da je evidentiranih še kakih sto občanov, za katere še niso izpolnili popisnic. Okrog 90 odst. so jih doslej evidentirale krajevne organizacije SZDL in sindikati. Ta mesec so se pospešeno vključile v akcijo tudi organizacije ZK.

V GLOBOKEM ZA VODO

Kaže, da bo letos spet nov predel brežiške občine prišel do dobre pitne vode. Vodovodni odbori krajevne skupnosti v Globokem so zbrali za vodovod okoli 130 tisočakov in s tem zagotovili začetni delež za napeljavno vodovoda iz Brežic. S podaljšanjem cevovoda skozi Brezino in Dečna sela bo dobilo pitno vodo okoli 150 gospodinjstev v Globokem, na Malem vrhu in Piršenbregu. Najprej bodo speljali vodo do nižinskih predelov.

V. P.

Pomlad prehiteva zimo. Namesto na smučanje - po mačice. (Foto: J. Teppey)

NOVO V BREŽICAH

MLEKO JE PREPOCENI. Oddaja mleka je v občini do zdaj vsako leto naraščala in tudi za letos planirajo večje količine kot lani. Kmetje naj bi do konca leta oddali štiri milijone litrov. To se bo zgodilo le, če bo odkupna cena spodbudnejša. Trenutne cene so preznike in prizadevanja s finančno podporo. Kje so torej delovni ljudje, ki so jim take predstave namenjene?

mladih zadružnikov v brežiški občini je enajst članov. Na tajnih volitvah so izvolili v vodstvo aktiva Mirana Gmška, Antona Butkoviča, Ivana Verstovška, Jožeta Novoselca, Ivana Škvarča, Ivana Čurhaleka, Franca Kežmana, Kristino Dvoršakovo, Martina Retljo, Toneta Cerjaka in Franca Rožmana.

ČRNO NA BELEM VSEM GOSPODINJSTVOM. Danes se bo začela javna razprava o statutu brežiške občine. Osnutek je precej obsežen. Nekoliko skrajšanega in dopoljenega bodo sestavljavci izdali v brošuri in ga razposlali po vseh gospodinjstvih. Tako bodo občani imeli knjižico doma in se bodo laže posvetili tistim poglavjem, ki jih v tej občinski ustavi najbolj zanimajo.

SNEGA PA NI IN NI. Ta teden se bo izteklo prvo polletje šolskega leta 1973/74. Otroci si že želijo počitnic, še bolj pa snega, da bi se naužili veselja na sankah in smučeh. Prijavljajo se v smučarske tečaje in upajo, da bo sneg zapadel vsaj v Pečicah in po gorjanskih pobočjih.

Mladi zadružniki se srečujejo

Spodbuden začetek

Osemindesetletni aktiv mladih zadružnikov, ki so ga v Brežicah ustanovili na pobudo TOZD Kooperacija Agrarie Brežice in občinske Zveze mladine, se bo te dni že drugič sestala. Namen združevanja mladih je usmerjati člane za delo na kmetijah, usmerjati k napredku, ki jim bo olajšal položaj.

Aktiv bo prirejal predavanja o sodobnem kmetovanju, organiziral bo poizkuse in strokovne izlete ter skrbel za družabno življenje. Mladi se bodo vključevali vanj preko krajevnih skupnosti. Doslej so se člani srečali na treh predavanjih in tedaj so izvolili tudi predsedstvo aktiva. Vodil ga bo Ivan Čurhalek iz Mostca, za sekretarja pa so izvolili Kristino Dvoršakovo iz Bukovške. Še ta mesec bo predsedstvo izoblikovalo delovni program in pripravilo osnutek statuta za delo aktiva.

Mladi zadružniki so se do sedaj seznanili z organiziranostjo kmečke mladine pri nas ter z delom in razvojnim načrtom kooperacijskega obrata pri Agrarii. O tem, kakšne so možnosti izobraževanja v kmetijski stroki, pa jih je informiral predstavniki kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Če bodo mladi kazali še naprej tolikšno zanimanje za sodelovanje v aktivu kot na začetku, potem se lahko nadejamo, da bo aktiv razgibal kmečko mladino in vzbudil več zanimanja za delo na domaćih posevstvih.

V. P.

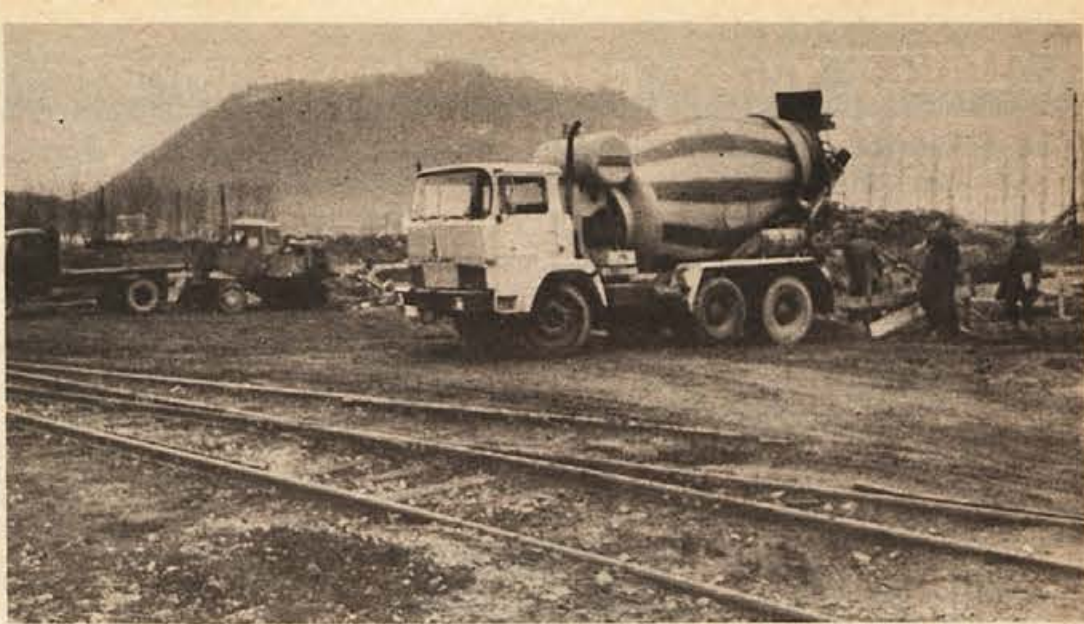
SREČANJE V TOPLICAH ZA NOVI TV KVIZ

V Čateških Toplicah se je pred kratkim sestala avtorska skupina novega ciklusa televizijskega kviza, ki ga bosta posredovala gledalcem zagrebški in beograjski studio. Na srečanje so prišli Miča Orlovič in Milivoje Marković iz Beograda ter Miro Manešič in Lazo Goluža iz Zagreba. Dogovorili so se, da bosta novi družinski kviz vsak petek izmenoma prikazovali zagrebški in beograjska televizija. V njem bodo lahko sodelovali starši z enim otrokom. Imena za kviz do srečanja v Čateških Toplicah še niso imeli.

M. J.

Gradbišče za novo bencinsko črpalko v Brežicah. Čez pol leta bodo na križišču cest Brežice - Čatež in Brežice - Dobova, točili bencin (Foto: J. Teppey)

V tovarni papirja v Krškem so zasadili lopate. Do konca zime morajo dokončati temelje in postaviti dvorano za nov papirni stroj. Obratovati bo začel spomladi. Z njim se bo proizvodnja papirja podvojila. (Foto: Zalokar)

Prav nobenih omejitev ne bo

V krški občini je steklo evidentiranje po pravih tirnicah - Za možne kandidate je bolje zapisati več imen kot manj - Izbira bo lažja

Iz časnikov in radia smo zvedeli, kdaj bodo volitve, in zdaj bomo lahko šteli tedne in dneve, ki nas še ločijo od njih. Delovne kolektive, društva in organizacije je to spodbudilo k pospešenemu evidentiranju možnih kandidatov.

Marsikje so si te stvari predstavljali po svoje. Tako so ugotovili na seminarjih, ki so jih v Krškem organizirali za predsednike krajevnih odborov SZDL ter za predsednike in tajnike sindikalnih organizacij. Večina si je evidentiranje predstavljala tako, da bodo pač zabeležili nekaj več imen, kot jih bo štela delegacija.

Odtod tudi vrsta vprašanj o številu članov v posameznih delegacijah. Tako vprašanja so tokrat odveč. Število evidentiranih občanov ni določeno vnaprej in sploh ni omejeno. Čim več možnih kandidatov bodo kje zapisali, tem lažje bodo izbirali. Pa ne samo za delegacije, ampak tudi za druge funkcije, za društva, za politične organizacije, za interesne in krajevne skupnosti, za samoupravne organe itd.

Sekretar občinske konferen-

ce SZDL v Krškem Branko Pirc je izjavil, da je evidentiranje v občini v zadnjih desetih dneh zavzelo širok obseg in da so ga politične organizacije (SZDL, Zveza komunistov, sindikati, Zveza mladine, Združenja borcev) sprejele kot neodločljivo nalogo in pospešile delo na tem področju. Enaka ugotovitev velja tudi za društva. Po krajevnih skupnostih so izvolili koordinacijske odbore. Take odbore so ustanovili tudi v organizacijah združenega dela, da bo evidentiranje potekalo bolj skladno.

„ATOMSKA ELEKTRARNA IN KRŠKO“

Turistično društvo v Krškem je popestrilo petkov občni zbor s strokovnim predavanjem o jedrski elektrarni s tremi turističnimi filmi. Zavrteli so tele filmske zapise: „Vlaki vozijo mimo“, „Ribiške razglednice“ in „Kostanjevska jama“.

Lani cesta, letos vodovod do gorjanskih ognjišč. Na sliki Martin Sintič iz Vrtače. (Foto: J. Teppey)

V ŠOLO ŽE PRED SPREJEMOM

Komisija za idejnopolična vprašanja pri občinski konferenci ZK v Krškem je dala pobudo, da bi vsi kandidati za sprejem v Zvezo komunistov pred vstopom v organizacijo obiskovali nekaj dnevnih seminar pri delavskih univerzi. V njem bodo bodoči komunisti pridobili najosnovnejše teoretično znanje in vpogled v delo ZK pred odločitvijo za vstop v njene vrste. Osnovne organizacije bodo morale potemtako tesno sodelovati s komisijo za idejnopolična vprašanja ter s komisijo za organiziranost in razvoj ZK.

SKORAJ POZABLJENI

Cesta Brestanica-Anže doslej ni bila ravno vzorno vzdrževana. Dobili so premalo denarja, da bi nanjo lahko navozili dovolj gramoza. Krajevna skupnost je več let pozabljala nanje, ker jim ni dala sredstev za vzdrževanje.

KRŠKE NOVICE

PONOVNO GOSTOVANJE! Ljubitelji dramske umetnosti si bodo jutri ob 18.30 lahko v dvorani DPD Svobode-Krško ogledali delo Ivana Potrča Kreflova kmetija. Z njo se bodo predstavili člani ansambla Prešernovega gledališča iz Kranja, gostovanje pa organizira temeljna kulturna skupnost s pomočjo „Svobode“.

PREDLOG V RAZPRAVO - Nova organiziranost sindikata prinaša v krški občini tri občinske konference: delavcev energetike in rudarstva, kovinske industrije ter delavcev na področju vzgoje in izobraževanja. Vse druge OOS naj bi se povezovale na občinski ravni, s skupnimi sestanki članov izvršnih odborov. Ta predlog so osvojili na nedavnem posvetu v Kostanjevici, o njem pa bodo raz-

Čez teden, dva bomo torej lahko že poročali o rezultatih. J. T.

DVAKRAT MISLI, ENKRAT STORI!

V želji, da bi ukrepali kar najhitreje, da nas ne bi kritizirali zaradi neučinkovitosti ali počasnosti, večkrat prehitavamo sami sebe in popuščamo pred gorami papirja, ki se grmadijo pred nami od vsepovsod. Ob tem kdaj pa kdaj pozabljamo, da je tudi čas denar in da papir prav tako.

Na to misel me je napeljal obrazec za samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti otroškega varstva v občini. Takole se glasi:

„Izhajajoč iz določil republikanske ustave in členov zakona o družbenem varstvu otrok in o skupnostih otroškega varstva (pri pominjam, da zakona še ni, torej tudi členov še ni) sklenejo - delovni ljudje po svojih TOZD, ki prispevajo sredstva za družbeno varstvo otrok... TOZD, ki izvajajo naloge družbenega varstva otrok (misljene so šole, jasli in otroški vrtači)... samoupravne organizacije in skupnosti... ter starši in drugi občani v krajevnih skupnostih... naslednji

samoupravni sporazum o ustanovitvi skupnosti otroškega varstva za območje občine...!

Iz vsega tega sledi vprašanje, če je sestavljalec pomislil, kakšno delo pomeni to, da bodo starši in drugi občani v krajevnih skupnosti podpisovali ta sporazum. Po kakšnem ključu jih bodo izbirali in kdo bo to delal? Ali res ni dovolj, če so zastopani v okviru TOZD in samoupravnih skupnosti? J. TEPPEY

JIH POZNATE, MLADE KMETOVALCE? V predsedstvu aktiva

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Dosežen zelo velik napredek

V zadnjih dveh letih še enkrat več komunistov - Vse organizacije delajo - Mladina dobila prostore - Nova sekretarka Albina Grivec

Konec decembra lani je bila konferenca krajevne organizacije Zveze komunistov Dolenja vas, ki je pomenila obračun dvoletnega delovanja, od njene ustanovitve.

Značilno za obdobje organiziranja delovanja ZK na območju Dolenje vasi od jeseni 1971 je predvsem razgibanost družbenopolitičnega življenja, krepitev krajevne samouprave, tesnejše povezovanje občanov celotnega območja v organizirano celoto. Organizacija ZK se je močno okrepila, za več kot enkrat povečala svoje članstvo, da je danes ena največjih v občini. Krepitev krajevne organizacije ZK pa je pomenila tudi krepitev vseh ostalih družbenopolitičnih organizacij in krajevne skupnosti.

Zadnje dvoletno obdobje je tudi Lončariji prineslo vidnejše uspehe. Poenotena je krajevna samouprava z rednimi uradnimi urami tajnika KS, utrdila se je organizacija SZDL, prav tako ZB, mladinski aktiv je končno dobil lastne prostore, pričela se je gradnja družbenega centra. Posledica pravilnega političnega delovanja in zavesti občanov so tudi izrazito ugodni izidi referendumov za združenje zdravstvenega varstva novembra 1972 in za uvedbo krajevne samoprispevka maja lani. V okviru celotnega območja, nove krajevne skupnosti, je bil izdelan načrt del iz samoprispevka, ki pomeni nadaljnjo obliko povezovanja in skupnega nastopanja Lončarije, imenovana je tudi upravni odbor samoprispevka, za izvedbo načrtov pa se bodo morali boriti enotno vsi družbenopolitični dejavniki območja.

V tem času sta bili izvedeni dve veliki proslavi, v Dolenji vasi in v Gržaricah, posvečeni krajevemu prazniku in pomembnim zgodovinskim jubilejem. Tudi v prihodnje naj postane praznovanje krajevne praznika oblika preizkušanja lastnih sil in pregled doseženih uspehov celotnega območja. Tudi na področju obrambnih priprav, pri utrjevanju splošnega ljudskega odpora, so bili doseženi pomembni uspehi, katere

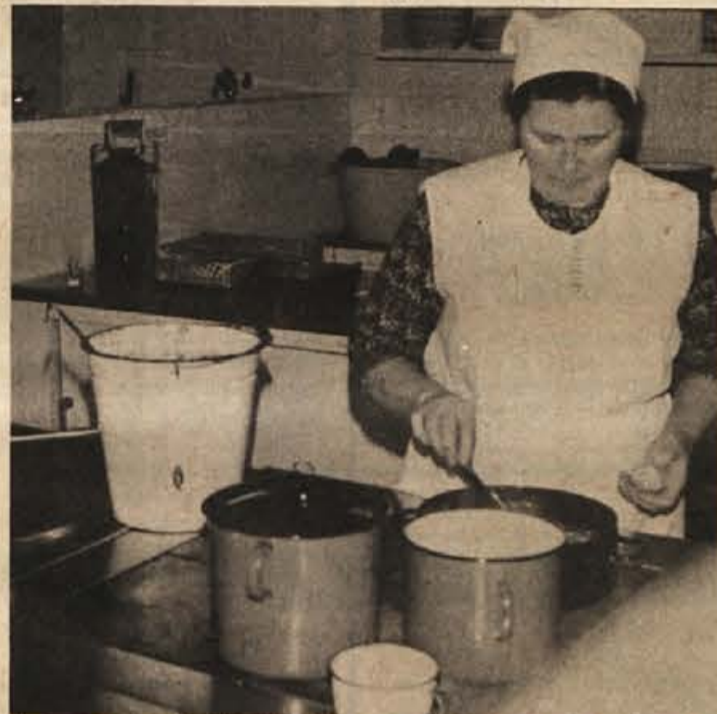
je najbolj potrdila lanska junijska taktično mobilizacijska vaja teritorialne enote, civilne zaščite in odpora za splošni ljudski odpor. Vseh teh uspehov brez dvoma ne bi bilo, vsaj ne takšnih, če bi ne bile izredno aktivne vse zavestne sile v Lončariji, tako v Zvezi komunistov kot tudi izven nje.

Kako naprej

Konferenca krajevne organizacije ZK je vse to podrobneje obravnavala, zavedajoč se tudi lastnih pomanjkljivosti, ter začrtala jasen razvojni načrt, napotek za nadaljnje delo. Pri tem gre, poleg stalne naloge ZK po nadaljnjem širjenju organizacije s sprejemanjem novih članov, za krepitev krajevne samouprave in vseh družbenopolitičnih organizacij, za aktivne in vsestranske priprave na bližnje volitve, za gospodarski in komunalni razvoj območja in za organiziranje novih družbenopolitičnih in društvenih dejavnosti. Ustanovljena bo krajevna organizacija Zveze rezervnih vojaških starešin, še v januarju mora biti ustanovljeno kulturno-umetniško društvo in telesno-vzgojno društvo, v prihodnosti pa bo treba poživiti oziroma na novo organizirati krajevno organizacijo RK, Društvo prijateljev mladine, Turistično društvo in še marsikaj. Za vse to bodo potrebni delavoljni ljudje in osnova je, da bosta smisel in bistvo delegatskih odnosov in razmerij prodrla do slehernega občana,

NOVI OBRATOVODJA

Za vršilca dolžnosti obratovodje obrata Modne konfekcije KRIM v Sodražici je imenovan Stanislav Bojc, ki je doma iz Dolenje vasi pri Ribnici.

Osnovna šola v Loškem potoku se ponaša z lepo, sodobno kuhinjo, štedilniki so pa le na elektriko in plin, zato se lahko zgodi, da bodo učenci lačni, če zmanjka elektrike in plina. (Foto: J. Primc)

Tako bo, kot bodo ljudje rekli

Odbornik je glasoval po svoji glavi, delegat pa bo moral tako, kot bo naročil kolektiv, se pravi, kot bo za kolektiv najbolje

„Naročili so nam, naj jih 20 evidentiramo za možne kandidate za razne dolžnosti. Deset jih bo hodilo izmenoma na občinske seje, ostale pa bomo uporabili v krajevni skupnosti in drugod,“ je povedal za začetek o novih oziroma sedanjih nalogah sindikata Ivan Anzeljc, tajnik osnovne organizacije sindikata v TOZD INLES, Loški potok.

„Evidentirali smo na seji našega upravnega odbora. Zapisali smo vse, ki so doslej kjerkoli že delali ali so pripravljene delati, pa tudi tiste, za katere le upravičeno menimo, da bodo delali. „Po novem namreč ne bodo prihajala vabila za občinsko sejo na enega človeka, kot doslej na odbornika, ampak na delegacijo. Delegacija bo nato material obravnavala in določila za občinsko sejo le delegata ali dva. To bosta tista, ki bosta o obravnavani zadevi največ vedela. Delegacija jima bo še naročila, kaj morata na seji povedati in kako glasovati.“

STARIH NE V ŠOLE

DL: — kaj bo torej pri delegatskem sistemu boljše in kaj slabše kot pri sedanjem, odborniskem?

DL: — „Zdaj bo bolj tako, kot bodo ljudje, delavci rekli. Vendar bomo imeli vsi precej več dela. Vprašanje je še, kakšna pooblastila naj bi dali delegaciji za primer, če bi bile vse druge delegacije ali večina drugačnega mnenja. Ali lahko popusti naša delegacija sama ali mora prej sklicati sestanek kolektiva, da se o vsem ponovno pomenimo ob upoštevanju mnenj drugih delegacij oziroma kolektivov in potem na novi seji občinske skupščine šele dokončno odločijo o zadevi. Prav to je bistvena razlika med novim in stari načinom glasovanja. Do zdaj je namreč odbornik lahko kar sam glasoval, kakor se je njemu zdelo, da je prav. Zdaj bo moral glasovati tako, kot meni večina kolektiva, da je najbolje.“

Tudi na področju obrambnih priprav in utrjevanja SLO so v Lončariji lani dosegli velike uspehe. Na fotografiji: z zadnje vaje teritorialcev v Dolenji vasi. (Foto: J. Primc)

Vsem željam res ne bo mogoče ugoditi

Dogovarjanje se je začelo - Računajo tudi na prelivanje - Družbene dejavnosti zahtevajo letos precej več denarja, kot so ga dobile lani - Uskladiti možnosti in potrebe

V ribniški občini so v teh dneh zaključeni prvi usklajevalni sestanki, na katerih so razpravljali o programih posameznih interesnih skupnosti. Te skupnosti so Temeljna izobraževalna skupnost (TIS), Temeljna kulturna skupnost (TKS), Temeljna telesna kulturna skupnost (TTKS) in občinski proračun.

Letos bo namreč skupna in splošna poraba urejena na osnovi samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki bodo sklenjeni med delavci v TOZD v gospodarstvu, kmeti, obrtniki in drugimi občani na eni strani ter delavci družbenih dejavnosti na drugi strani. Tak način financiranja predvideva posebna republiška resolucija. Načrti bodo nato usklajeni na ravni občin, območij (regij) in republike.

Na sestankih v ribniški občini je bilo izraženo splošno mnenje, da so programi odsev re-

sničnih potreb. Tako pričakujejo, da bo letos za vzgojo in izobraževanje (TIS) na voljo 10.795.513 din ali 34 odstotkov več kot lani, za TKS 386.190 din ali 25 odstotkov več kot lani, za TTKS 793.000 din (lani okoli 600.000 din) in za občinski proračun 7.809.400 din ali okoli 15,5 odstotka več kot lani.

S temi podatki bo usklajevalna (koordinacijska) komisija družbenih dejavnosti občine Ribnica najprej seznanila vse zainteresirane s posameznih področij v občini, nato pa še posamezne zbornice delovnih ljudi v organizacijah združenega dela (OZD).

Družbeno dogovarjanje in sporazumevanje dobiva tako svojo vsebino in veljavo. Glavni namen pa je, da je s programi, stroški za njihovo izvedbo in s tem, od kod bo denar za njihovo financiranje, seznanjen vsak občan: tisti, ki sredstva za financiranje teh dejavnosti ustvarja, tisti, ki te dejavnosti potrebuje.

Že prvi podatki pa kažejo, da vsega potrebnega denarja, ki so ga posamezne interesne skupnosti zahtevale oziroma načrtovale, ne bo. To pomeni, da bo treba programe uskladiti z dejanskimi možnostmi ali doseči, da bodo TOZD več ustvarile in potem lahko več prispevale, ali pa bodo morda dobile pomoč na širšem območju oziroma pomoč republiških interesnih

skupnosti. Del denarja se bo razvita. Vendar je vedno najnamreč solidarnostno preliv iz bolj razvitih območij na manj

razvita. Vendar je vedno najbolje računati na lastne možnosti.

Odločajo naj izkušeni

Ali res le starejši vse najboljše vedo?

Nada Kovačič, ki jo kličejo za Marijo, je stara 23 let, doma je iz Zamosteca, dela pa v prodajalni konfekcije KRIM v Sodražici. Za trgovko se je izučila pri ribniški JELKI, pri KRIMU pa je od leta 1972.

Za začetek je povedala, da v trgovini kupujejo predvsem Sodražani, Potočani, Ribničanje in prebivalci Slemen ter Goré. Prav zdaj razprodajajo zimske plašče, ki so tudi za polovico cenejši, kot so bili decembra.

Vesela je, ker ima delo blizu doma. Pravi, da se tako počuti bolj varno. V službo se vozi poleti s ponjemo, pozimi pa gre tudi peš. Njen osebni dohodek se deli na osnovni del in na del, ki je odvisen od prometa.

Doma sta še oče in mama, sestra študira na pedagoški akademiji, brat pa dela v Nemčiji. Imajo majhno posestvo, ki ga bo verjetno kasneje prevzel brat.

DL: — Če bi bili vi predsednik Sodražice, ribniške občine ali pa vsega sveta, kaj bi spremenili?

Dolgo je razmišljala in povedala, da o čem takem in o spreminjanju sveta do zdaj še ni mislila. Vsekakor pa bi rada videla, da bi bil mir, da nikoli več ne bi bilo vojne. Pa to, da imajo nekje vsega dovolj, drugod pa umirajo od lakote, tudi ni prav.

DL: — Kaj pa nova ustava? Kako sodelujete v organih samoupravljanja? Kako boste uveljavili svojo ustavno pravico, da vsak, kdor dela tudi odloča, kako bo porabljeno tisto, kar je ustvaril?

ODG: — Odločajo naj tisti, ki imajo več izkušenj. Malo starejši. Njim bo to lažje kot nam.

DL: — Če človek drugim vse prepusti, se mu lahko zgodi, da ga celo prodajo, pa sam niti vedel ne bo za to?

ODG: — Toliko pa že morajo vedeti, da te ne prodajo, in toliko tudi vem.

Nada Kovačič (Foto: J. Primc)

ODG: „Izobraževanje pride bolj v poštev pri mladih, pri nas pa smo zaposleni v glavnem starejši, ki bo-

rih ne bi pošiljal v šole. Zastran samega delegatskega načina pa bi le moral kdo priti k nam in nam ga podrobneje obrazložiti. Če ne bomo imeli posebnega predavanja, mora pa vsaj na občni zbor nekdo priti in nam vse to razložiti.“

Na občnem zboru bomo tudi na novo organizirali naš sindikat. Po novem bomo imeli sindikalno skupino oknanrne in sindikalno skupino žage z režijskimi službami. Vsi skupaj pa bomo osnovna organizacija sindikata, ki bo imela izvršni odbor. Aktiv mladih pa bo skupen za vso TOZD, ker imamo zaposlene malo mladine.“

DL: — S čim se je vaša sindikalna organizacija še ukvarjala, oziroma se bo v kratkem?

ODG: „Lani smo organizirali izlet na morje in na Zagrebški velesjeme. Porabili smo ves sindikalni denar in nam je zmanjkalo za dedka Mrza. Potem smo organizirali jabolka za ozimnico za naše člane in spet nekaj zaslužili, vendar premalo za obdaritev, zato smo iz sklada skupne porabe podjetja dobili po 30 din na otroka, čeprav smo računali na 50 din na otroka. Tudi za dan žena bomo morali nekaj pripraviti. Lani zaradi varčevanja nismo, pa ženskam ni bilo prav. Upam, da se bo nabralo nekaj članarine. Organizirali bomo tudi izlet.“

J. PRIMC

Sredi gozda brez kurjave

Energetska kriza, tako oskrba z elektriko kot s plinom, z gorilnim oljem in bencinom, je pokazala, da bi se morali zanašati na lastne vire povsod, kjer je le mogoče. Zaradi pomanjkanja elektrike je bilo kup težav, ki bi se jim s pametnejšim urejanjem in opremljanjem novih stavb lahko izognili. Zaradi pomanjkanja elektrike so na primer zmrzovali pri -4°C otroci in učitelji nove (!) osnovne šole v Loškem potoku, čeprav jim hkrati drva oziroma veje rastejo skoraj skoz okna v šolo.

Načrtovalci so namreč predvideli v šoli centralno ogrevanje, ki je odvisno od premoga in elektrike, ki bi poganjala vodo po ceveh oziroma radiatorjih. V šoli ni nobene peči na drva ali premog, zato so otroci sedeli pri pouku v plaščih. Podobno je bilo v šolski kuhinji, ki je bila odvisna od elektrike in plina. Težav ne bi bilo, če bi imeli štedilnik na drva ali premog.

Tako je energetska kriza prišla v sleherno našo vas in opomnila vse, predvsem pa načrtovalce, da se je treba zanašati predvsem na svoje energetske vire, ne pa na tuje, pa čeprav na vire v prijateljskih deželah. Zaradi vedno dražjega kurilnega olja, mazuta, elektrike, premoga, bencina itd. bi morali naši strokovnjaki in izumitelji usmeriti svoje sile v iskanje takih rešitev, da bi si lahko sami pomagali.

To pomeni ne le, da ne bi smeli zanemarjati starih načinov za ogrevanje in kurjenje, ampak iznajti celo nove, na primer kurjenje centralne kurjave z drvni, ogljem ali čim drugim.

J. P.

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 24. januarja - Frančišek Petek, 25. januarja - Trpimir Sobota, 26. januarja - Tit Nedelja, 27. januarja - Angela Ponedeljek, 28. januarja - Tomaž Torek, 29. januarja - Valerij Sreda, 30. januarja - Martina Četrtek, 31. januarja - Janez

KINIO

CRNOMELJ: 25. 1. angleški barvni film „Zima nekega leva“, 27. 1. ameriški barvni film „Crna

karavana“, 30. 1. ameriški barvni film „Norost“
KOSTANJEVICA: 27. 1. ameriški barvni film „Izgubljeni“
KRŠKO: 26. in 27. 1. ameriški barvni film „Konjeniki“, 30. 1. ameriški barvni film „Panika v parku Drog“
MIRNA: 26. in 27. 1. „Krvavi plen“
NOVO MESTO: 24. 1. ameriški barvni film „Chatch 22“. Od 25. do 27. 1. ameriški barvni film „Joe Kid“, 27. in 28. 1. ameriški film „Uboga brata“
SENTJERNEJ: 26. in 27. 1. „Dnevnik jezne gospodinje“
TREBNJE: 26. in 27. 1. ameriški barvni kriminalni film „Krvava mati“

Ob bridki izgubi ljube žene in mamic

ANICE LAKNER iz Kočevja

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje, darovali cvetje in vence, nam pomagali v teh težkih trenutkih in jo spremljali na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Jože, hčerka Verica, oče, brat Rajko, brat Pepi z družino in drugo sorodstvo.

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta in starega ata

JANEZA SMUKA iz Mlak v Beli krajini

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in ga v tako velikem številu spremljali na njegovi zadnji poti. Lepo se zahvaljujemo GD Podzemelj za pogreb, Lovski družini Gradac, tov. Klemenčiču za lep govor pri odprtem grobu, tov. Niku Rožmanu za poslovilne besede pred rojstno hišo in župniku iz Podzemlja za spremstvo in lep obred.

Hvala vsemu zdravniškemu osebju internega oddelka novomeške bolnice, ki mu je pomagalo v dolgi bolezni in mu lajšalo zadnje ure trpljenja.

Zalujoči: žena Marija, otroci Ivan, Jože z družino, Mimica z družino, Vida, Milan in Tone z družinami iz Clevelanda ter drugo sorodstvo.

Ob izgubi naše drage in nepozabne mame, žene, stare mame, tašče, tete in svakinje

LEOPOLDINE KNEZ roj. Stare iz Ledine pri Sevnici

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v tolikšnem številu v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje ter nam izrazili globoko sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravnikom ZD Sevnica dr. Rottu in dr. Pesjaku in osebju Onkološkega inštituta v Ljubljani za njihovo prizadevanost. Nadalje se zahvaljujemo kaplanu in župniku za opravljeni obred doma in na pogrebu in vsem, ki ste pokojnico spremljali na njeni zadnji poti.

Zalujoči: mož Ivan, sinova Lojze in Ivan, hčerke Dina, Pavla, Marija in Joža, snaha Zlata, zetje Franci, Milan, in Pavel, vnuki Mojca, Ivanček, Branko, Zdenka, Smiljana, Milanček, in Metka ter drugo sorodstvo.

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta in starega očeta

IVANA BOŽIČA iz Smolenje vasi

ki nas je za vedno zapustil v 60. letu starosti, se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom, ki so nam v težkem trenutku pomagali, nam izrazili sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika tako številno spremljali do njegovega prenehanja groba. Najlepša hvala kolektivoma Industrije obutve in IMV ter prodaji Novoteksa za podarjene vence. Iskrena hvala duhovščini za opravljeni obred ter gasilskemu društvu Smolenja vas za spremstvo in poslovilne besede. Prav vsem, ki ste z nami sočustvovali, še posebna hvala.

Zalujoči: žena Poldka, hčerki Marjana in Joži z družino, sinova Polde in Ivan z družino

Zahvaljujem se dr. Zakrajškovi, dr. Trobišu ter ostalemu osebju pljučnega oddelka novomeške splošne bolnice za nego in zdravniško pomoč v zadnjih urah življenja mojega dragega moža

FRANCA TROJERJA

Prav tako se zahvaljujem vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti na pokopališče, organizaciji Zveze borcev, Zvezi voj. vojnih invalidov, mestni godbi in vsem ostalim, ki so se potrudili iti po samotni poti do njegovega zadnjega prostora pod soncem dne 14. januarja 1974.

Hvaležna žena Anica.

Ob boleči izgubi dragega očeta in starega očeta

MARKA MARKELJCA iz Zaloga

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje. Posebno se zahvaljujemo vaščanom, sorodnikom, Riški družini in gasilcem iz Zbur za podarjene vence in župniku za opravljeni obred.

Zalujoči: sinova Stanko in Lojze ter hči Lojzka z družinami

Ob smrti naše mame, stare mame, babice in prababice

FRANČIŠKE BOJANC Plemberg 10

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, znancem ter sosedom, ki so nam stali ob strani v teh težkih trenutkih. Posebna zahvala velja vnuku Francu z ženo za nego in skrb v času njene težke bolezni. Lepo se zahvaljujemo tudi župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Zalujoči: hčerki Micka in Francka z družinama, sin Jože in brat Jože Gorsin

Regerča vas, Plemberg, Mali Slatnik, Cleveland

Iskrena hvala vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in drugim znancem iz Bele krajine, Sentjerneja, Ribnice in Ljubljane, ki so v najtežjih dneh ob boleči izgubi naše predobro nepozabne mame

BARICE RAJK iz Bojanje vasi v Beli krajini

darovali cvetje, se pokojne spomnili v molitvi, se od nje poslovili ali jo spremljali na njeni zadnji poti. Iskrena hvala proštu iz Metlike, župniku iz Sentjerneja in drugim duhovnikom za pogrebne slovesnosti in tolažilne besede in pevcem iz Sentjerneja ter Radovici, ki so nekdanjo zvesto cerkveno pevko pospremili do preranega groba. Posebna zahvala poštvovalnemu zdravniškemu osebju kirurškega oddelka bolnice v Novem mestu za pomoč pri zdravljenju in vsem tistim, ki so ji kakorkoli lajšali bolečine.

V žalovanju - hvaležni otroci

OBVESTILA

OBVESCAM CENJENE STRANKE, da sem odprl steklarsko delavnico v Smolenji vasi ob cesti Novo mesto-Sentjernej. Se priložam, Milan Vodopivec, Smolenja vas 72, Novo mesto.

PREKLICI

OPZARJAM Karolino Gros, roj. Rauh in družino Rauh, naj ne prenašajo lažnih govoric o Marjeti Kapler iz Uršnih sel 40.

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi naše ljubljene hčerke in sestre

VIDE BALKOVEC

iz Vinice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ji lajšali bolečine, jo tako številno spremljali na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetje ter nam stali ob strani v težkih trenutkih.

Posebno zahvalo smo dolžni dr. Pertotovi in med. sestri Hudejovi za nesebično pomoč v njeni bolezni. Hvala tudi župniku in tov. ravnatelju prof. Kambiču za ganljive poslovilne besede, vsem profesorjem, sosolcem in dijakom, folklorni skupini, pevskemu zboru iz Vinice in vsem sosedom.

Zalujoči: starši, sestre in bratje

ZAHVALA

V bolečini se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so spremljali našo drago mamo

JOŽEFO LAH

iz Semiča

Posebno se zahvaljujemo osebju internega oddelka bolnice v Novem mestu, ki ji je lajšalo zadnje dneve življenja, kakor tudi vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so nam pomagali, izrazili sožalje in darovali pokojnici vence in cvetje. Hvala gasilskemu društvu in ZB iz Semiča za častno spremstvo, vence in poslovilne besede, župniku pa za lepo opravljeni obred.

Zalujoči: sin Dane z družino, hčerki Neda, Elda in vsi vnuki

Semič, Geraldton, Črnomelj, Banja Luka

OBVESTILO NAROČNIKOM

SPOŠTOVANI NAROČNIKI IN BRALCI!

Prosimo vas za zamero: v začetku lanskega decembra smo ob prvi številki nove PRILOGE omenili, da za zdaj naš tedenik ne bo nič dražji. Tako so nam takrat kazali računi in stroški. Načrte pa so nam zdaj prekrizale nepredvidene podražitve, ki so zadnji mesec postavile vsa naša predvidevanja na glavo. Ni nam bilo prizaneseno s tem, kar je prisililo dnevni in drugi tisk k povečanju naročnin in maloprodajnih cen. Občutno so se podražili tiskarski stroški (kar do 30 odst.!) za 25 odst. bo poslej dražja poštna pobiralnina naročnin, napovedana je nova tarifa za dostavo časnika, precej dražja bo odprema lista iz Ljubljane, najhuje pa nas prizadevne znatna podražitev časopisnega papirja. Doslej smo plačevali kilogram ofsetnega roto papirja po 3,68 din, nova cena tega papirja pa bo, kot je bilo sporočeno na seji odbora za časopisno dejavnost pri Gospodarski zbornici Slovenije, najmanj za 27 odst. večja. Povečujejo se tudi nekateri drugi režijski stroški.

Delavski svet našega podjetja je spričo naštetih podražitev prisiljen temu prilagoditi naročnino in maloprodajno ceno našega tedenika, tako da znaša nova letna naročnina 119 din, izvod Dolenjskega lista v drobni prodaji pa stane od danes naprej 3 dinarje.

Zares nam ni ljubo, da smo prisiljeni podražiti list, vendar upamo, da mu boste ostali zvesti kot vedno doslej. S povečanim obsegom lista - samo nova PRILOGA bo dala letos kar 208 strani dodatnega branja - in s še večjim prizadevanjem nas vseh za izboljšanje vsebine lista se bomo oddolžili vašemu zaupanju in dolgoletni zvestobi.

ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE
DOLENJSKI LIST

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto - USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.
IZDAJATELJSKI SVET: Lojzka Potrč (predsednica sveta), Franc Beg, Viktor Dragoš, Tone Gošnik, Jože Jeke, Tone Klenovšek, Franc Lapajne, Tine Molek, Slavko Smerdel, Franc Stajdohar in Ivan Živič
UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačar, Milan Markelj, Branko Podobnik, Jože Primc, Jože Spichal (urednik priloge P), Jožica Tepepy, Ivan Zoran in Alfred Zeleznik. Fotoreporter Sandi Mikulan, oblikovalec priloge Peter Simič.

IZHAJA vsak četrtek - Posamezna številka 3 din - Letna naročnina 119 dinarjev, polletna naročnina 59,50 din, plačljiva vnaprej - Za inozemstvo 240 din ali 15 ameriških dolarjev oz. 45 DM (oz. ustrežna druga valuta v tej vrednosti) - Devizni račun: 52100-620-107-32002-009-8-9

UGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 45 din, 1 cm na določeni strani 62 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 90 din. Vsak mali oglas do 10 besed 17 din, vsaka nadaljnja beseda 1,50 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 6 od 1. 1. 1974 - Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 31. 1. 1973) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu: 52100-601-10558 - Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3, ož. poštni predal 33 - Telefon: (068) 21-227 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto - Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica, Ljubljana

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

V VARSTVO sprejem enega ali dva otroka. Naslov v upravi lista (121/74).

FANTU z odsluženo vojaščino nudimo za popoldansko pomoč na manjšem posestvu hrano in stanovanje. Poleg tega zagotovljena redna zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na naslov Franci Hlebs, Sneberska 34, 61260 Ljubljana-Polje.

MLAJŠO UPOKOJENKO ali deklet dežele vzamemo za varstvo 6-mesečnega otroka. Vsa oskrba v hiši in plača. Ponudbe na naslov prof. Vojo Rajčević, Sneberska 111, 61260 Ljubljana-Polje.

ISCEM FRIZERSKO vaješko. Frizerski salon Franja Uhl, Koštialova 8, Novo mesto.

ZAPOSLIM slikopleskarja in fanta za priučitev. Nudim stanovanje. Franc Klobučar, Smrekarjeva 30, Ljubljana.

STANOVANJA

ISCEM SOBO in kuhinjo ali večjo sobo v Novem mestu. Dam tudi nagrado. Naslov v upravi lista (145/74).

VSELJIVO dvosobno komfortno stanovanje v novem bloku v Novem mestu prodam. Ponudbe pošljite na upravo lista pod „Nad mlino“ SOBO S CENTRALNIM ogrevanjem v centru mesta oddam dvema fantoma. Peter Perdec, Dilančeva 11, Novo mesto.

MLADA USLUŽBENKA išče sobo v Novem mestu. Popoldan lahko pomagam tudi v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (165/74).

Motorna vozila

UGODNO PRODAM osebni avto FIAT 1100 R, letnik 1969-oktober v zelo dobrem stanju. Informacija pri MILANU BONU, ADAMIČEVA 18, NOVO MESTO.

PRODAM tovorni avto TAM A 3000 v dobrem stanju, dolžina kasona 6 m. Cena ugodna. Alojz Blatnik, Kojsko, Boštanj.

PRODAM traktor Porsche 25 KM s priklopu. Grubar, Dol. Vrhpolje 1, Sentjernej.

PRODAM karamboliran fiat 1300, letnik 1969, tudi po delih. Tone Žibert, Vel. Loka 33.

KARAMBOLIRANO zastavo 750, letnik 1965, po delih prodam. Milan Badovinac, Stopiče 34.

DOBRO OHRANJEN avto Zastava 750, letnik 1967, z novimi zimskimi in letnimi gumami, po generalni, ugodno prodam. Ogled vsak dan od 16 ure dalje. Ignac Vučko, Bršlin 18, Novo mesto, ali telefon 22-339.

MERCEDES KIPER prodam ali zamenjam za osebni avto. Ogled v petek in soboto popoldan pri Blazniku, Boštanj pri Sevnici.

PRODAM DOBRO ohranjen trakotr Pasqaly - 18 KM. Naslov v upravi lista (159/74).

FIAT 1300, letni 1970 zelo dobro ohranjen, prodam. Dušan Božič, Dilančeva 11, Novo mesto.

AUSTIN 1300/70 ugodno prodam. Vprašati na telefon 21-146.

PRODAM VW 1200, letnik 1962/63 za 19.000,00 din. Naslov v upravi lista (173/74).

UGODNO PRODAM zastavo 750, letnik 1971. Pavlin, Lamutova 1, Novo mesto.

PRODAM FIAT 124, letnik 1970. Zorc, Stari trg 8, Trebnje.

PRODAM

PRODAM globok otroški voziček in štedilnik na olje. Lubej, Mestne njive 7, telefon 21-640.

VSAK DAN: poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 15.00, 18.00, 19.30, in ob 22.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

CETRTEK, 24. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Za solarje. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - inž. Roul Jenčič: Naš letošnji raziskovalni program s področja poljedelske mehanizacije. 12.40 Igrajo pihalne godbe. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Vrtljak". 18.15 S Plesnim orkestrom RTV Ljubljana. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s triom Silva Stingla. 22.15 Popevke in plesni ritmi.

PETEK, 25. JANUARJA: 5.10 Glasbena matineja. 9.35 Jugoslovanska narodna glasba. 10.15 Teden dni na radiu. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Nada Rhtaršič: Oblikovanje cene mleka od rejca do porabnika. 12.40 Po domače. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Napotki za turiste. 16.00 "Vrtljak". 18.15 "Signal". 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s ansambлом Toneta Kmetca. 20.00 Top-pops 15. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.15 Besede in zvoki iz logov domačih.

SOBOTA, 26. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski teden. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Ferčec: Gospodarjenje s teleti in spreminjanje stalaže živine. 12.40 Čez travnike in polja. 13.30 Priporočajo vam... 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Vrtljak". 18.15 Dobimo se ob isti uri. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s ansambлом Francija Puharja. 20.00 Radijski radar. 22.20 Odaja za naše izseljence.

NEDELJA, 27. JANUARJA: 6.00 - 8.00 DOBRO JUTRO! 8.17 Veseli tobogan. 9.05 Se pomnite, tovariši... 10.05 Koncert iz naših krajev. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 - 14.00 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo - vmes ob 11.50 Pogovor s poslušalci. 14.05 Humoreska tega tedna - F. Miller: Joga in jaz. 15.05 Nedeljsko športno popoldne. 18.00 Radijska igra - Karoly Szakonyi: Kdo govori? 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Zaplešite z nami.

PONEDELJEK, 28. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 10.15 Za vsakogar nekaj. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - Anton Rozman: Zadrugištvu v čebelarstvu. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Vrtljak". 18.15 Lahka glasba slovenskih avtorjev. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute s triom Avgusta Stanka. 20.00 Stereofonski operni koncert. 22.15 Za ljubitelje jazzja.

TOREK, 29. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.15 Simfonični plesi na koncertnem odru. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Tatjana Brodnik: Kontrolno preverjanje kalivosti semen v semenskih skladiščih čez zimo. 12.40 Z domačimi ansambli. 13.30 Priporočajo vam... 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Vrtljak". 17.10 Koncertni oder za domačina in gosta. 17.45 Narava in človek. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Bojana Adamiča. 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 22.15 Od popevke do popevke.

SREDA, 30. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.15 Urednikov dnevnik. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.15 Z nami doma in na poti. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Janez Žgajnar: Lastnosti mlečiva in napažanje telet v prvem tednu. 12.40 Od vasi do vasi. 13.30 Priporočajo vam... 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Loto vrtljak". 17.45 Jezikovni pogovori. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Glasbene razglednice. 20.00 Koncert Simfoničnega orkestra RTV Ljubljana v stereo studiu. 22.15 S festivalov jazzja.

CETRTEK, 31. JANUARJA: 8.10 Glasbena matineja. 10.15 Po talijinih poteh. 11.00 Poročila - Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.30 Kmetijski nasveti - dr. Jože Colnarič: Rez in vzgoja vinske trte. 13.30 Priporočajo vam... 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.30 Glasbeni intermezzo. 16.00 "Vrtljak". 17.30 Iz kasnetne produkcije RTV Ljubljana. 18.15 Popoldanski simfonični koncert. 19.00 Lahko noč, otroci! 19.15 Minute z ansambлом Latinos. 20.00 Cetrtkov večer domačih pesmi in napevov. 22.15 Popevke in plesni ritmi.

ČESTITKE

LJUBEMU možu in očku **FRANCU BARTLIJU** iz Kettejevega drevoreda 49 za njegovo dvojno praznovanje veliko zdravlja in sreče ter da bi kmalu okrevaj, žele žena Kristina, hčerki Joži, Fani in sin Franci.

DRAGEMU TONETU STARICU, ki služi vojaški rok v Požegi, žele vse najboljše za 20. rojstni dan in god ter da bi mu dnevi v vojaški suknji čimprej minili, ata, mama, brata Jože in Lojze, sestre Ani, Tončka, Silva in Olga z družino.

ZLATI ZENI in skrbni mami Ivanki Jevšek iz Trdinove 5/c, Novo mesto za njen rojstni dan iskreno čestitamo in ji želimo še na mnoga leta mož Janez, sinova Ivan in Nedeljko ter hčerka, Andrejka.

LJUBIMA OČETU JOŽETU in mami Karolini Vrtačič iz Žihovega sela pri Otočcu za 37 let skupnega življenja, da bi bila zdrava in

RADIO BREŽICE

CETRTEK - 24. JANUARJA: 16.00 - 16.15 - Napoved programa, poročila, šport in turistični napotki. 16.15 - 17.00 - Nove plošče RTB, Aktualnost tedna, Mala šola avtomobilizma, obvestila in reklame. 17.00 - 18.00 - Glasbena oddaja Izbrali ste sami.

SOBOTA - 26. JANUARJA: 16.00 - 17.45 - Občani čestitajo in pozdravljajo. 17.45 - 18.00 - obvestila in reklame.

NEDELJA, 27. JANUARJA: 10.30 - Domače zanimivosti - Občinske konference SZDLpred pomembnimi nalogami - Za naše kmetovalce: Prispevek iz TOZD kooperacija Agrarie Brežice - Nedeljski razgovor o novih programskih izhodiščih Občinskega odbora RK Krško - obvestila, reklame in spored kinematografov. 12.00 - 15.30 - Občani čestitajo in pozdravljajo.

TOREK - 29. JANUARJA: 16.00 - 16.10 - Napoved programa in srečanje z Ladom Leskovarjem. 16.10 - 16.30 - Poročila. Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista, Novo v knjižnici. 16.30 - 17.00 - Tedenski športni komentar, obvestila in reklame ter filmski pregled.

srečna v krogu domačih, želijo hčerke Anica, Cvetka, Dragica in Štefka z družinami, šest vnučkov pa jima pošilja vroče poljubčke.

PREKLICI

VSE, KI SMO govorile, da se je Jože Luštek iz Židnje vasi prevrnil, preključimo to kot za neresnično.

PODPISANA Anton Krnc in Franc Grahut iz Dobrave pri Škocjanu preključujeta vožnjo z motornimi in vprežnimi vozili po parc. šte. 205 k.o. Dobrava, ki se nahaja pri hiši št. 2 v Dobravi, ker to ni javna pot in je nihče nima pravice uporabljati. Kdor tega preklica ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

MARIJA Bregant, Vel. Poljane 5, Škocjan, prepovedujeta vožnjo, hojo in delanje kakršneoli škode po parcelah, ki spadajo pod št. 7 v Vel. Poljanah. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

PAVLA Košir, Dolenja Straža 19, opozarjam, naj prenehajo z izzivanjem in zmerjanjem oziroma žaljenjem. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

PODPISANI Alojz Kužnik, Železno 9, Dobrič, preključujem kar sem govoril neresničnega zoper Ladislava Lindiča iz Železna 8, Dobrič.

SREDA, 30. JANUARJA: 16.00 Poročila - 16.10 Reklame, oglasi in obvestila - 16.30 Po domače - 16.45 Drobne misli za lepši vsakdan: Misel je pozni gost - 16.55 Iz diskoteke naših poslušalcev - 17.30 Koticček za šoferje: Zavorna pot in hitrost - 17.40 Ali poznate mojstre resne glasbe - 18.00 Zaključek programa

SOBOTA, 2. FEBRUARJA: 16.00 Sobotni vrtljak - 16.15 Pet minut za... - 16.20 EPP I. del - 16.30 Poročila - 16.35 EPP II. del - 16.45 Mini anketa - 17.00 Zaključek programa in napoved sporeda za nedeljo.

OGLAŠUJTE V DL!

NEDELJA, 27. JANUARJA: 9.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir -

CETRTEK, 24. JANUARJA: 17.15 Iz slovenske književnosti: A. Funtek: Tekma (Lj) - 18.05 Obzornik (Lj) - 18.20 Shane - serijski barvni film (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Naš ekran (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Kam in kako na oddih (Lj) - 20.40 E. Zola: V kipečem loncu - TV nadaljevanka v barvah (Lj) - 21.40 Monitor: Janez Jakelj obišče hčerko (Lj) - 22.15 TV dnevnik (Lj).

NEDELJA, 27. JANUARJA: 9.30 L. N. Tolstoj: Vojna in mir -

barvna TV nadaljevanka (Lj) - 10.17 Kmetijska oddaja (Zg) - 11.00 Mozaik (Lj) - 11.05 Otroška matineja: Zaklad ob reki, Enciklopedija živali (Lj) - 12.05 Poročila (Lj) - Nedeljsko popoldne (Naši zbori Izola, Nogometni prenos, Svetovno prvenstvo v bobu, Za konec tedna, Potovanje miru, Gledate TV - poslušate radio? - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Očka, mamica, služkinja in jaz - francoski film (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj) - 22.25 Športni pregled (JRT).

PONEDELJEK, 28. JANUARJA: 9.00 TV v šoli (do 11.00) (Bg) - 17.45 Ključeve dogodivščine - serija Ključeve dogodivščine (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Enciklopedija živali, barvni film (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Mladi za mlade (Bg) - 19.30 Kaj hočemo - Ob ustavnih in kongresnih razpravah (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 V. Trinkaus: Tih dolina - barvna TV drama (Lj) - 21.20 Kulturne diagonale (Lj) - 21.50 TV dnevnik (Lj).

TOREK, 29. JANUARJA: 9.00 TV v šoli (do 11.00) (Bg) - 17.00 Boks Clay: Frazier - barvni posnetek (Lj) - 18.00 H. Ch. Andersen: Snežna kraljica - 1. del (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.15 Obzornik (Lj) - 18.30 Koncert glasbene mladine Slovenije: Elektronska glasba - II. (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00, Kiruško zdravljenje možganskega tumorja - barvna oddaja (Lj) - 19.20 Tišina, na sporedu je nemi film (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 3-2-1 (Lj) - 20.30 Diagonale (Lj) - 21.20 H. Fallada: Sam med volkovi (Lj) - 22.10 TV dnevnik (Lj).

SREDA, 30. JANUARJA: 9.00 TV v šoli (do 11.00) (Bg) - 17.40 Družina smola - serijski barvni film (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 Ove, vino in malo morja - reportaža TV Zagreb (Lj) - 18.55 Mozaik (Lj) - 19.00 Glasbene minute (Sk) - 19.00 Povabilo v kinoteko (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Propagandna reportaža in 3-2-1 (Lj) - 20.35 Evropsko prvenstvo v umetnostnem drsanju - barve Ljubljana v odmoru TV dnevnik II.

CETRTEK, 31. JANUARJA: 9.00 TV v šoli (do 11.00) (Bg) - 17.50 Iz slovenske književnosti: F. S. Finžgar, Razvalina življenja - I. del (Lj) - 18.10 Obzornik (Lj) - 18.25 L. Bernstein vam predstavlja: Nenavadni instrumenti (Lj) - 19.10 Mozaik (Lj) - 19.15 Po sledih napredka (Lj) - 19.45 Risanka (Lj) - 19.50 Cik-cak (Lj) - 20.00 TV dnevnik (Lj) - 20.25 Kam in kako na oddih (Lj) - 20.40 Evropsko prvenstvo v drsanju - tekmovalje moških (Zg) - v odmoru TV dnevnik (Lj).

naj vam zaupam bistvene prednosti

Triglav peciva!

- je HITRO in ENOSTAVNO PRIPRAVLJENO
- je POCENI
- ima LEPO in PRAKTIČNO EMBALAŽO
- ima PESTRO IZBIRO: rolade, mini rolade, kolači, TO-PO express, tonka, jurko, rozinček, poljubčke kosmičeve, lešnik in kokos
- je vedno SVEŽE in dobi se V VSAKI TRGOVINI!

ŽIVILSKI KOMBINAT "ŽITO" LJUBLJANA

IZŠEL JE

PIPI

KRIŽANKE, ZABAVA, UGANKE, NAGRADE!

UGANKARSKI PAVLIHA - MOŽGANE PREPIHA!

● Povest vam poklanja kolektiv »NOVOTEKSA« ● Povest vam poklanja kolektiv »NOVOTEKSA« ● Povest vam poklanja kolektiv »NOVO

PREŽIHOV VORANC

SAMORASTNIKI

4

...ki je za nas krvavi pot poltil... je pridružen odmeval njen, sedaj čisto tuj, neznan in odsoten glas po veliki dimnici. Šega je namreč bila, da so navzoči med martro glasno žebrali. Zdaj je bila pa podoba, da moli samo Metina mati. Karničnik je pazljivo nalagal kosme svežega prediva na tleče prgišče, z drugo roko pa je v vso silo tiščal prevezano Metino zapestje k psici, da bi se mučenica ne mogla ganiti; pri tem mu je zvijala ustnice besna zloba, ki je izdajala strastno uteho njegovega notranjega sovraštv.

Mati Karničnica se je naslonila na steno in nepremično strmela v Meto; tudi obraz je pričal, da njene ustnice ne odgovarjajo Hudabivkinemu žalostnemu delu. Ožbej je klečal ves čas za pečjo, le da se je še bolj skrotovil na kup in se niže skrivil svoj obraz. Po tresljajih njegovega telesa pa se je zdelo, da v svoji notranjosti moli s Hudabelo.

Meta je skušala vsaj neslišno odzbravati svoji materi, da bi ohranila svojo moč; njena trpeča duša je iskala v molitvi tih opore, ali njen razum je ni našel. Zato se je že od kraja zmedla, kar je povzročilo, da je jela bolestno stokati.

Hudabivka je hlastno in naglo molila: „Ki je za nas krvavo gajžvan bil...“

In še hlastneje in še hitreje: „Ki je za nas težki križ nosil...“

Po stari šegi je smela rihta trajati kvečjemu tako dolgo, da se je mogel odčebtrati žalostni del, ako sodnik že prej ni prenehaj mučiti. Karničnik pa je ostal do konca neizprosni; ves je bil zatopljen v svoje krvavo delo. Po prstih je že rezalo golo meso od kosti in po dimnici se je širil vedno hujši smrad.

Meta se je zvijala od bolečin, kakor da bi bila s svojimi silami pri kraju. Hropla je vedno glasneje, kakor bi s tem skušala zadušiti bolestno stokanje. Nekajkrat se je njeno telo tako krčevito zvililo, da se je stresla vsa psica. Proti koncu je Metino hropenje preglasilo materino hlastajočo molitev.

„Kateri si bil za nas na križ pri-bit...“

Enkrat, dvakrat... desetkrat...

Potem je rožni venec zarožal na tla. Hudabivka je planila k Meti... krvava rihta je bila končana. Karničnik je razvezal roke in še hitro odpih-

nil pepel z dlani, da se je pokazala ena sama, velika, osmojena rana nakiplega mesa in žil.

Meta se je sunkoma dvignila, a takoj s pobešenimi rokami omahnila materi v naročje.

„Na tem svetu je pravici zadoščeno - da bo še na onem, pa sama glej...“

S temi besedami je Karničnik opravil svoje delo. Potem se ni več brigal zanjo.

Meta je bila vsa pijana od bolečin in se je slepo prepustila svoji materi, ki jo je narahlo objela čez pas in jo vodila iz hiše, da bi čimprej izginili izpred oči teh neizprosnihi ljudi.

Pri durniku (podboji) pa se je vmešala Karničnica, ki je doslej sedela, kakor bi bila izrezana iz lesa. Hudabivka je urno potegnila Meto za seboj čez visoki prag, kakor bi jo hotela obvarovati pred novim napadom. Toda v veži jo je Karničnica z enim sunkom iztrgala iz materinih rok, se je polastila in se z nepopisnim sovraštvom zakačila vanjo: Strgala ji je haderco z glave, jo zgrabila za lase in jo sunila čez prag, da je Meta v loku zletela pred hišo in padla na obraz.

„Prekleta cundra...“

Tako je zaklela Karničnica, hkrati pa zagnala vse Metine stvari za njo, njene obleke in njeno perilo, vsega za dobro culo. Nato pa je treščila vrata v podboje, da se je stresla vsa hiša.

Zdaj se je začel drugi del Metine pokore - očitna sramota pred družino, iz katere je bila za zmeraj izgnana. V tistih časih so na kmetih kaznovali z očitno sramoto skoraj vsa-

ko prešušnico, posebno pri velikih družinah; ta kazen je ostala še potem, ko se predivo ni več žgalo.

Greh kake dekle je padel tudi na njene tovarišice; zato so po stari navadi imele pravico, da se nad nesrečnico maščujejo na ta način, da ji nad glavo prevežejo krila in jo s šibami po goli sramoti iztepejo iz dvorišča.

Preden je Hudabivnica, ki je takoj za Meto planila iz hiše in mimogrede v diru pobrala njene raztresene cunje pred pragom, utegnula priskočiti na tleh ležeči hčeri na pomoč, so planile nanjo domača hči, velika dekla in kravarica. Prej ni bilo ves čas nobene videti, zdaj so se pa mahoma nakleje vzele, da izvrše nad osvoženo mlado tovarišico njim pripadajočo postavo. Vsa poselska družina je bila zbrana na gorici in čakala, da pride do svojega deleža.

Velika dekla in kravarica sta bili že postarni dekli, ki sta mrzeli Meto zaradi njene lepote, hči pa se je od staršev navzela sovraštva. Te tri ženske so planile na Meto, jo v hipu postavile pokonci, še hitreje dvignile dekletovo gornje in spodnje krilo nad glavo in ju tam prevézale, da je bilo Metino spodnje telo popolnoma golo.

Potem pa so z močnimi brezovimi šibami začele klestiti po nagem zivotu, zraven pa besno sikale: „Cundra cundra...“

Meta je zakricala z nepopisnim glasom. Čeprav ni mogla ničesar videti skozi krili, je slutila, da posli od vseh strani zijajo vanjo; ta očitna sramota jo je huje zbolela, kakor pa tleče pre-

divo. Če bi ji mati zdaj ne priskočila na pomoč, bi bilo zanjo hudo, kajti bila je zavita v temo in ni vedela, kam naj pobegne pred šibami.

Mati pa je že bila pri njej. Ne da bi poskusila razvezati krila in jo rešiti sramote - tega si tudi Hudabivka ni upala, da bi prekršila stare postavne pravice - jo je objela čez pas in jo v diru vodila do najbližje lese. Onstran plota se pravica očitne sramote že neha. Lesa je bila kakih dvajset korakov oddaljena; dekle se je z zavezanimi očmi slepo zaneslo na mater in tako sta bežali, kar sta mogli, pred zasledujočimi, že čisto pobesnelimi zasledovalkami, ki so neprestano udrihale s šibami po njeni goloti in sikale: „Kuzla, kuzlasta... na... cundra prekleta...“

Babe so bile kakor obsedene; njih hlepeče oči so se še strašneje zagrtile v Metino belo kožo in v njeno lepo oblikovano spodnje telo, kakor pa ostra brezovina njihovih habin (močne šibe). Kakor bi jih ravno ta deviška belina podžigala k še hujši besnosti. Babam, posebno obema deklama, se je pri tem zdelo, da se maščujejo za neko tajno krivico in zapostavljenost, ki sta jih grizli že od mladih nog. Zato so tem huje pritiskale za bežočima, čim bolj štratenost je postajalo Metino telo.

Pri tem jih je podžigal krohoh hlapcev, ki so zijali od hleva: „Ali si puščate kri, ho, ho... le daj Mica, ho, ho...“

(Nadaljevanje prihodnjič)

Vedno dobrodošel

... in se mu s tega mesta, v imenu vseh nas, toplo zahvalim za vse, kar je osebnost in kot načelnik UJV vsa ta dolga leta storil za našo varnost, našega in skupnega premoženja. Upam, da odhod s tako odgovorne delovne dolžnosti ne pomeni, da bomo pretrgali vse prijateljske in osebne stike. Prepričan sem, da nam bo, če ga bomo prosili, še naprej prav tako nesebično pomagal s svojim predlogi, znanjem iz izkušnjami kot do zdaj, ko smo - mislim, da smem to reči - z gledno sodelovali.

Teh lepih besed, ki mu jih je tik pred novim letom v seji občinske skupščine v Novem mestu govoril predsednik Avgust Avbar, Ljube Turk ni slišal, ko so mu izrekli zaslužen priznanje. Neutrudno je pritiskal na kljuke vadov in zbiral dokumente za upokožitev. „Veste kaj, ko bi bil vedel, da bo prav s tem toliko dela, bi s penzijo še kar počakal,“ je šaljivo pripomnil, ko sva si oči stisnila roke pred okencem dežurnega na UJV.

Dobro voljo in šalo je stel kot obvezni del dnevnega načrta, naj je bil zakopan v akte, ki so mu jih dan za dnem prinašali v pisarno, ali kadar je bilo potrebno na kraju samem potegniti pravo nit iz zamotanega primera. In vsega tega ni bilo malo.

Pod njegovim vodstvom je novomeška UJV uspešno opravljala vse svoje pristojnosti. Posebno skrb je posvetil zakonitosti dela organov za notranje zadeve, varovanju človekove osebnosti in njegovega dostojanstva. Dobro so ga poznali v občinskih skupščinah, v delovnih organizacijah, pa tudi v marsikateri hiši, kjer je bil vedno dobrodošel gost, saj je za

vsakogar našel primerno in spodbudno besedo. Občani s težavami so pri njem iskali pomoč, tudi takrat, kadar bi morali potrkati na druga vrata. Nemalokrat je z očetovsko besedo pomiril ljudi, ki so prišli navzkriž z zakonom. Mnogi se ga bodo dolgo spominjali kot delavnega družbenega delavca in prizadevnega organizatorja splošnega ljudskega odpora na širšem območju Dolenjske. V to delo je vnašal izkušnje, ki si jih je pridobil med vojno kot član narodne zaščite.

Življenje se mu je začelo na podeželju. Rodil se je v kmečki družini v Selih pri Dolenjskih Toplicah. Ob izbruhu druge svetovne vojne je bil dijak novomeške gimnazije. Vsa hiša je sodelovala z NOV, pa je še sam poskusil. Leta 1943 je postal član narodne zaščite in si tako zelo zgodaj nabiral znanje in izkušnje za kasneje, ko je delal za varnostno službo. Bil je težje ranjen. Osvoboditev je pričakal v enoti narodne zaščite za novomeško okolje. Po vojni je služboval v raznih krajih pri organih za notranje zadeve in leta 1949 končal beograjsko strokovno službo. Na Dolenjsko se je vrnil leta 1956. Ker je pokazal organizacijske in vodstvene sposobnosti, so ga po sedmih letih imenovali za vodjo izpostave ljubljanskega TNZ v Novem mestu. Načelnik UJV v tem kraju je bil od leta 1965 do upokožitve.

Zadnja leta si je ustvaril dom v Ljubljani, vendar je ostal Dolenjec, navezan predvsem na gozdove Roga, pod katerimi se je rodil, in na Krko, v kateri bo še lovil ribe.

I. ZORAN

OVCE PREJ NAZAJ V BOSNO

Minuli petek so na brežiški železniški postaji naložili nad 350 ovac, ki jih pastirji vodijo nazaj v Bosno v okolico Travnika. Iz rodnega kraja so odšli 16. oktobra. Vračajo se prej kot običajno, ker je zima letos mlačša. Namenjeni so proti Samoboru in Karlovcu.

GOSTILNA CUGELJ: SPET OBRAČUN?

Minuli teden se je zatekla na občinski sindikalni svet v Trebnjem nekvalificirana gostilna delavka iz gostilne Cugelj na Odrgi. Povedala je, da je gostilničarka Marija Cugelj z njo telesno obračunavala, v dokaz je pokazala tudi nekatere podplutbe. Telesno obračunavanje v tej gostilnini bilo prvo. Ali ni drugih ukrepov?

Predsednik občinske skupščine Ribnica Bogo Abrahamsberg si vedno vzame čas, da se pogovori s človekom, ki je potreben take ali drugačne pomoči. (Foto: J. Prime)

Teta s ptičem pri predsedniku

Resnična zgodba, ki jo je napisala starost, osamljenost, revščina ...

— Zdaj imam pa tega dovolj. Naredite, kar hočete! Ze tri leta mi nagaja tisti ptič. Vsako noč pride „čiv, čiv“, kot mlado piščice. Velike zobe ima in odtrga kar kos lesa od omare. En tak kos imam spravljen, če ne verjamete, vam ga bom pokazala.

Ste noseči?

Zdaj to ugotavlja novi japonski aparat

„Mini Doppler“ se imenuje najnovejša japonska iznajdba, ki si že utira pot v Evropo. Gre za elektronski aparat, ki deluje s pomočjo občutljivih ultra zvokov in ugotavlja zgodnjo nosečnost, razen tega pa opozarja še na vrsto drugih nevarnosti, katerim sta izpostavljena bodoča mamica in njen plod.

Takole zdravnik z „Mini Dopplerjem“ ugotavlja nosečnost.

Tako je mogoče z Mini Dopplerjem ugotavljati, če nosi žena dvojčka ali celo več otrok, pomaga lokalizirati nosečnost zunaj maternice in lahko nadzoruje srčni utrip zarodka ob morebitni transfuziji matere.

„Mini Doppler“, na zunaj podoben iztepalcu za smetano, je vzbudil po vsem svetu veliko pozornost, in kot napovedujejo po prvih preizkušnjah tega aparata, bo nepogrešljiv v ginekološko-porodniških ordinacijah in na klinikah. Aparat pa je zelo občutljiv in seveda zna znake na njem odčitati samo zdravnik.

Oba s predsednikom ribniške občinske skupščine Bogom Abrahamsbergom sva pokimala, češ da vse verjameva. Teta je bila z nama zadovoljna, zato je jokavi glas spremenila v zaupnega, odložila smrkavi robec med najine papirje na mizi in skoraj zasepetala:

— Papiga je. Tudi govori. Mi je tako lepo rekla: „Teta Johana“, mi je rekla, „dajte me ven iz deke. Sem notri zamotana.“ Zadnjič je rekla: „Ljubi moj fantič.“ Potem sem šla v Ljubljano. Tam so bili taki starejši možakarji kot vi. In so rekli: „Mati, kdor je ptiča prinesel, ga mora tudi odnesti.“

— Kdo ga je pa prinesel? — me je zanimalo.

— Tisti moj najstarejši, ki se je v Nemčiji ponesrečil in umrl, drugi pa je invalid.

— Pa hči?

— Njej pa nič ne povem o ptiču. Čim kaj rečem o njem, začne jokati. Ampak jaz vem, da bi ga lahko ujeli. Trije možki bi morali biti, ampak zelo urni.

— Dohtar mi je dal zdravila. Sem bila večkrat pri njem. Nazadnje mi je rekla: „Mati, tista ptička bo kmalu odšla, ko tako pridno zdravila jeste.“ Jaz pa vem, da vse to ni nič res.

— Kakšen je ta ptič pravzaprav? — Niti ne vem dobro. Sem ga samo trikrat videla, drugače ga pa slišim. Veste, je tak: zdaj je tukaj, pa ga ni. Se skriva. In nič več toliko ne

govori, ker ga špotam in ropotam s palico. Ampak oditi pa neče za vedno. Mi je oni dan rekla: „Kadar boste šli vi od tukaj, bom šel tudi jaz.“ Jaz sem rojena leta 1886. Sem korajžna in brihtna, tako vsi pravijo. Ampak ptič samo meso žre. Vse moram poskriti.

— Dostikrat jeste meso? Ste ga za novo leto?

— O, župco in meso sem imela za praznike. Enkrat sem mu nastavila meso, pa je le kost pustil. Vse prevoha, požre pa samo meso. Včeraj sem mu klobaso nastavila. Kaj, če bi šla k Jorasu (v trgovino, op. pis.). Morda ima kakšno električno past.

— Električno pa bolje, da pustite. Vas lahko strese ali ubije. Morda bi vam kdo posodil kakšno past za lisice ... Zdaj pa nama oprostite, teta. Imava še delo. Pripravljamo se na volitve. Če ne bo nič pomagalo, se le oglasite spet po volitvah, aprila.

Teta je potolažena odšla. Zupan je zagotovil delo s ptičem tudi svojemu nasledniku; potem pa je potožil:

— V občini imamo veliko starih, osamelih, revnih, bolnih ljudi, nimamo pa ljudi oziroma dovolj organiziranih služb, da bi jim pomagali z denarjem, delom ali le dobro besedo. Tale teta s ptičem je bila v zadnjih treh letih že nekajkrat pri meni. Svetoval sem ji, kot sem vedel. Najprej sem ji dejal, naj prižge radio, ko pride ptič, pa ga bo to pregnalo. Potem se je izkazalo, da ženska nima radia. Šele, ko sem ji predlagal, naj začne moliti, ko pride ptič, se leto dni, se pravi do danes, ni oglasila ...

J. PRIMC

Čigav je ortneški grad?

Inkasant odklopil tok - Iščejo lastnika

Nekdaj zelo znani, hvaljeni in cenjeni ortneški grad danes za lastno sameva. Zapuščen je in od vseh pozabljen. Šameva, propada in čaka, kdaj mu bo zazvonila zadnja ura.

Oni dan je prišel inkasant z računom za porabljeni tok za daljše obdobje nazaj. Oskrbnica je odklonila plačilo, ker še za svoje delo že leto dni ni plačana.

„Kdo je lastnik?“ je hotel vedeti inkasant.

„Ne vem,“ je bil odgovor. „Kdor pride, samo ogleduje in odide. Gospodarja nikoli ni in tako me nihče ne vpraša, kako je s stavbo in kako s plačo. Jaz samo čakam, kdaj bo prišel tisti zadnji sunek, ki bo hišo podrl.“

Po ugotovitvi, da res nihče noče biti lastnik tega posestva, je inkasant tok odklopil, račune pa bodo poslali na gospodarsko sodišče. Naj ono poišče gospodarja, ki končno le nekdo mora biti.

Res je čudno, da nihče noče biti gospodar ljudske imovine, nekdanje čislane ortneškega gradu. Nekdo vendar mora skrbeti za ta košček lepe ortneške zemlje!

V. P.

Kočevje: ptiči na razstavi

Razstava bo odprta od 26. do 30. januarja

Razstavo ptic in golobov bo odprlo Društvo za varstvo in vzgojo ptic v Kočevju v soboto, 26. januarja, ob 9. uri. Odprta bo vsak dan v avli osnovne šole od 7. do 19. ure, in sicer do 30. januarja vključno. Pokrovitelj bo krajevna skupnost Kočevje.

Društvo obstaja tri leta in ima 52 članov. Predsednik je Stane Vlačič, tajnik pa Rajko Jenko. Član društva

Dečka je ubil snop šiber

Huda nesreča zaradi malomarnega čiščenja orožja

15. januarja v mraku, okoli 17. ure popoldne, se je na domačem balkonu zgrudil hudo ranjen 13-letni Vilko Barič iz Črnomlja, v naselju Pod gozdom. Malo prej sta se z lova vrnila dečkov oče Jože Barič in 32-letni sosed Jože Svetličič. Pred hišo je Svetličič Bariču kazal, kako se čisti puška. Barič je šel nato v klet, sosed pa je puško čistil, pri tem pa je bila cev uperjena v nasprotno smer.

Kaže, da je Svetličič pozabil navodila in tudi to, da je puška nabita, kajti ob pritisku na petelina je iz puške planil cel šop lovskih šiber in nič hudega slutečega dečka zadel naravnost v glavo.

Barič je takoj po nesreči sina odpeljal v novomeško bolnišnico, vendar je deček že med prevozom hudim poškodbam podlegel. Zaradi malomarnega ravnanja z orožjem se bo moral Svetličič še zagovarjati.

R. B.

Pripis. Tik pred zaključkom redakcije smo prejeli še pismo Jožeta Bariča, očeta tragično umrlega dečka, v katerem je dogodek točno opisal, med drugim pa navedel še nekatera važna dejstva:

„Svetličič ni imel nabavnega dovoljenja za orožje, niti orožnega lista. Tisti dan sva šla s Svetličičem, ki je pri nas na stanovanju in hrani že dvanajsto leto, pogledat, če so lisice obiskale nastavljen vabe. Bil sem brez puške in psa, Svetličič pa je imel s seboj lovsko puško šibernico enocevko, kalibra 16. Rekel je, da bo spotoma mogoče ustrelil sojo ali krugulja. Domov grede je Svetličič izpraznil puško, ki je z glasnim sunkom izvrgla naboj, nato je napolnil še enkrat in sprožil, toda puška naboja ni izvrgla, ampak le izvleklo do polovice. S prazno puško je nadaljeval pot ob meni vse do hiše. Z balkona se nama je smehljaj sinček, ki je jedel kikiriki. Jaz sem šel odpret garažna vrata, da bi spravil avto, a takoj zatem je počil strel. Potem mi je Svetličič rekel: „Vilka sem ustrelil!“ Stel sem na balkon, kjer je Vilko ležal vzrak, a je bil še živ. Z ženo sva ga takoj odnesla v avto in se napolila v bolnišnico, a je njegovo srce že na poti do Metlike prenehalo biti. Vem, da je bila puška nova z neoporečnim varnostnim sistemom. Sinko je morda oporekal kvalitete Svetličičeve puške, ta pa je v svoji vihravosti pomeril in sprožil, toda puška ni bila prazna.“

Mirna premore kar lepe trofeje: Janko Lužar iz Trzišča je pred kratkim v srednjem toku te reke uplenil sulca, ki je v dolžino meril kar 83 cm, tehtal pa je 7,95 kg. Ker ribe na posameznih delih te reke večkrat poginjajo, bi bilo treba kaj storiti za varstvo reke. (Foto: L. Kovačič)

NJIHOVO PESTRO ŽIVLJENJE

V Repičevi dragi živijo ljudje od dela svojih rok. Res je tudi nekaj takšnih, ki se rede od žuljev, a so tako redki, da se nevidno kot meso v rižoti pomešajo z delavskim razredom. Repičani so pridni delavci, tihi in natančni.

Dokler še nisem poznal Repičanov in njihovega kraja, sem jim zavidal. Predvideval sem, da žive kot bubrek v loju: osem ur garanja, nato pa nabijanje žoge, igranje namiznega tenisa, kovanje ter kravata, pa hajdi v gledališče, na koncert ali ples. Mislim sem: kdor dela, ustvarja, ima tudi pravico do zdrave

ve zabave, športa, kulturne življenja.

S takimi predstavami v glavi sem prispel v Repičevo drago.

„Vi delate v tovarni Betica. Kako ste zadovoljni s tovarniškim stanovanjem?“ sem nagovoril mimoidočega samoupravljalca.

„Ze deset prošelj sem vložil za stanovanje, a o njem ne sluha ne duha. Malo se zida; ni denarja. Stanujem v podstrešni sobici, za katero plačujem 300 dinarjev na mesec. Ni vode, ni stranišča, ni svetlobe ... Srečen sem. Nekateri še tega nimajo.“

„Kje ste preživeli letni dopust: doma ali kje v tujini?“

„Na njivi. Imam majhno njivico, tako se lažje prebije skozi mesec.“

„Mladi ste še. Gotovo se ukvarjate s kakšnim športom. V katerem društvu igrate?“

„Igram karte. Vidite, še nihče se ni spomnil, da bi nas organiziral v društvo. Bili bi edino društvo v Repičevi dragi.“

„Pa zvečer? Stavim, da zavijete v gledališče, v klub, na koncert!“

„V gledališče ne hodim, ker ga v Repičevi dragi ni. Rekli ste: klub. Kaj pa je to?“

TONI GASPERIC

T. OZBOLT

starinarska mafija

Posebej za bralce P smo Janeza Bogataja, ki v Dolenjskem muzeju vodi etnološki oddelek, zaprosili, naj oceni realne vrednosti starega ljudskega gradiva, ki ga običajno imenujemo „stari-
ne“.

Naše ljudi je namreč zajela prava manija zbiranja starih skrinj, kolovratov, stenskih ur, slik na steklo. In kakšne so dejanske vrednosti starih predmetov? O tem pišemo na 26. strani pod naslovom „PLEN SPLOŠNE MODE“. Zapis govori tudi o tem, zakaj cenijo lastniki te predmete čez resnično ceno, pa tudi o tem, zakaj do

take cene pride. Mreža preprodajalcev, nabite starinarnice, trgovska mreža, ki je zavohala dobiček in iz ljudskega blaga, ki ga navadno serijsko delajo, pa je kič, kuje denar, zdomci, ki v tujini vidijo visoke cene za starine — vse to spleta mrežo navijanja cen.

Kdor sledi tej splošni modi opreme stanovanj, dodajanja starin modernemu pohištvu, mora pač pričakovati, da bo plačal več, kot je ljudsko blago vredno, hkrati pa lahko upa, da bo zaradi večjega povpraševanja od ponudbe cene še naraščala . . .

DANES

NLP

SPORAZUM
GENERACIJ

NOVA POTA
KULTURE

DANES

GRADOVI IN
USODE
MEHOVO

ČIGAVA BO
KATRCA

DANEŠ

PRILOGA

raki spet vkrki?

raki spet vkrki?

Še dve desetletji po tistem, ko so 1882. leta zaradi račje kuge izginili plemeniti raki iz Krke, so na cesarskem Dunaju prodajali rake, češ da so ulovljeni v Krki! To je dokaz, kako sloveči so bili med sladokusci krški raki . . .

V današnji reportaži na 27. strani pišemo o račji zgodovini, o kmetih, ki so lovili rake za stiški samostan, o tem, kako so se po tistem, ko je račja kuga pomorila zarod v Krki, strokovnjaki pripravljali, da bi zatrli kugo.

Pišemo pa tudi o današnjih prizadevanjih ribičev in prinašamo izjavo prof. Herfortove, strokovne sodelavke Zavoda za ribištvo v Ljubljani, o zdajšnjih načrtih, da bi spet zaredili rake v Krki in njenih pritokih.

V zadnjih 12 letih so vložili v Krko in pritoke 50.000 rakov. V Težki vodi so že našli naraščaj vložnih rakov, kar daje upanje, da bodo nekoč sloveči raki spet postali običajni prebivalci Krke. Tudi o tem, kako spremljajo vsa dogajanja okrog vlaganja, pišemo v današnji reportaži pod naslovom „NAMESTO RAČJE KUGE — RAKI?“

Rajko Derstvenšek

Vida Abram

SPORAZUM GENERACIJ

Rajko Derstvenšek, sekretar občinske konference ZMS v Krškem, nas je poklical po telefonu: „Pravijo, da se generacije navadno ne razumejo med seboj, da so v navadi prepriani med mladimi in starimi. Če se hočete prepričati o nasprotnem, se odpeljite na Rožno v naši občini, pet kilometrov od Brestanice. Sporazumno, udarniško in hitro so se mladi in stari zmešali za gradnjo mladinskega doma, v katerem bo tudi trgovina.“

V Krškem smo se potem oglasili pri mladinskem sekretarju, da je svojemu telefonskemu pozivu navrgel še nekaj podatkov. Povedal je, da gre za res lep primer tovariškega povezovanja in medsebojne pomoči. Odcepili so se od krajevne skupnosti Brestanica in ustanovili svojo, češ da je nesmiselno dajati samoprispevek za bazen v Brestanici, ko pa je potrebnejše, da pridejo v zaostalih krajih do osnovnega, kar potrebujejo za življenje: do vode, elektrike. . .

Ko sem se odpeljal v Brestanico in potem po blatni cesti proti Rožnemu, me je na odcepu proti vasi pozdravil plakat z obvestilom, da se bo v nedeljo

začel plesni tečaj v Brestanici, ki ga bo vodil priznani plesni učitelj iz Krškega.

V vasi ni bilo skoraj nobene-ga moškega. Zvečine so bili na delu v Brestanici ali Krškem. Vida Abram — v njihovi hiši imajo zaenkrat mladinski klub v novem, še nedograjenem delu hiše — je bila koj pripravljena za pogovor: „29. novembra smo začeli delati na 30 arih zemlje, ki sta jo podarila Franci Cvirm in Jože Hriberšek. Za zdaj kaže tako: zgradili naj bi mladinski dom, v katerem pa bi svoje prostore dobili tudi trgovina, krajevna skupnost in gasilci. Enonadstropna hiša bo merila 18 X 12 metrov.“

Vasi Rožno in Presladol, ki zdaj tvorita krajevno skupnost, štejeta več kot 300 članov skupnosti. V obeh vaseh je 42 mladincev, njihova predsednica je Anica Kranjc, prej pa je bil naš Marjan, ki je zdaj že dva meseca pri vojakih v Ljubljani. „(Kakšno naključje: prav takrat je prišel poštar in prinesel domačim pismo od Marjana.)“

Delovna akcija je vsako soboto. Ker se hitro znoči, so potegnili na delovišče tudi elektriko, da lahko delajo v temi. Za

novi leto so mladinci postavili na gradbišču jelko, jo okrasili in obesili nanjo tudi nekaj svetilk. Nenavadna misel — Novo mesto, nekaj desetkrat večje, nekaj stokrat bogatejše, z mnogimi prebivalci in številno mladino, na primer, kaj takega ni zmoglo! Niti novoletne jelke v mestu, kaj šele take delovne akcije. . .

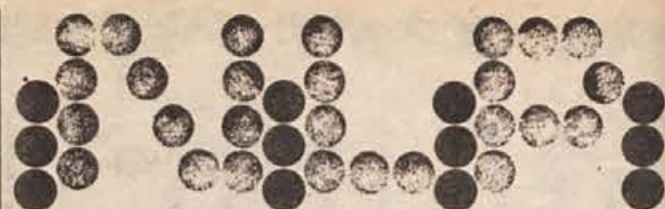
Več kot 20 jih pride delat vsako soboto, Preskrba, Agrokombinat, Elektro, Sava pa še Novotehna so pomagali z materialom, tudi iz samoprispevka bo prikapljal nekaj denarja pa nekaj prošenj za pomoč bodo še napisali. Krška občina je že obljubila pomoč, domačini sami bodo tudi kaj dali ali posodili, opravili nekaj voženj — in do 25. maja naj bi bil dom pod streho, pravijo. Čez poletje ga bodo dokončali. Kvadre bodo sami delali, marsikaj drugega prav tako. Z lopatami bodo dosti telovadili, ker je zemlja premehka in buldozer ne more zraven. Skratka: ogromno dela jih še čaka, toda volje imajo dovolj. Zavedajo se tudi, da bo dom, če ne računajo lastnega dela, vreden 30 starih milijov.

nov. Za tak denar pa kaže krepko poprijeti!

Če je bil ob začetku kdo pesimist, takega zdaj ni več med njimi. Napredek prihaja v njihovo vas. Ne gre pozabiti, da je del vasi še brez vode, da je 18 hiš v krajevni skupnosti še brez elektrike. Mladinski dom bo ponos skupnosti!

Če so mladi zagnani zaradi svojih prostorov, so stari zaradi trgovine. Zdaj je tudi po vžigalce treba v Brestanico ali na Blanco: na vsako stran po pet kilometrov; peš, s kolesom, avtom — kakor se kdo znajde. Avtobusa ali vlaka tu ne pozna. In ko bo dom narejen, bo tudi trgovina, obljublja Preskrba iz Krškega, ki jo bo tudi opremila. Sovaščanka Kovačičeva je trgovska pomočnica, a ima dva majhna otroka in ne more na delo v Krško ali v Brestanico. Toda že zdaj je obljubila, da v domačem kraju bo delala!

Tako bo mladinski dom približal napredek. Mladina pa že zdaj, ko niti temeljev ni, razmišlja naprej: kaj, ko bi na vrhu naredili sobo ali dve za turiste. Sčasoma bodo tudi ti prišli na Rožno. . .

prvi, ki ga je ubil leteči krožnik

„Zdaj ga dobro vidim. Predmet je kovinski, pravi leteči krožnik!“ je vzkliknil kapetan ameriških letalskih sil Thomas Mantell ml. To so bile njegove zadnje besede v življenju. Potem se je zveza med njegovim letalom in radijsko kontrolo na zemlji prekinila, Mantella odtlej niso nikoli več videli živega.

Zgodilo se je 7. januarja 1948; ta datum bo ostal zapisan v zgodovini raziskav neznanih letečih predmetov kot dan, ko je zgradil NLP izgubil življenje prvi zemljan.

Kapetan Mantell je letel nad ameriško državo Kentucky. Ducate ljudi na zemlji blizu Madisonville v državi Kentucky je tega dne telefoniralo na policijo, češ da so videli neznan predmet okrogle oblike na nebu nad pokrajino. Predmet je izžareval slepečo rdečo svetlobo.

Državna policija je to takoj sporočila letalski bazi v Fort Knoxu. Četrť ure pozneje je NLP opazil polkovnik Guy F. Hix, poveljnik te letalske baze. Hix je takoj po radiu poklical Mantella in mu naročil, naj razižče ta nenavadni dogodek. S kapetanom Mantellom so leteli v eskadrilji poročniki Robert Hendricks, Buford Hammond in Albert Clements. Kmalu zatem je Mantell sporočil, da je opazil neznan leteči predmet. „Skupaj s tovariši ga bomo zasledovali!“ so slišali glas v kontroli letenja.

Hendricks, ki je danes podpolkovnik v Kentucky Air National Guardu, pripoveduje o takratnih dogodkih: „Sporočili so nam, da je neznan predmet nekje na našem nebu. Dobili smo nalogo, da ga poiščemo. Nikoli prej še nisem videl letečega krožnika. Tom ga je zagledal in se začel hitro dvigati, da bi se približal letečemu predmetu. Sam sem se moral vrniti v bazo, ker mi je zmanjkovalo kisika. . .“

Tudi Hammond in Clements sta odnehala z zasledovanjem, le Mantell ga je vztrajno zasledoval. V komandni stolp je sporočil, da se mu zdi, kot da predmet nekaj časa „počiva“, potem pa z neverjetno naglico pospeši let in obdrži primerno razdaljo z njegovim letalom.

„Takoj po drugi vojni so naši muzeji, ki so imeli ustrezno močno zasedene službe, lahko nabrali še veliko predmetov iz ljudske kulture, predmetov, ki izpolnjujejo človekovo življenje v materialnem, duhovnem in socialnem smislu (skrinje, jarmi, noše, vile, grablje. . .),“ pravi Janez Bogataj, ki vodi etnološki oddelk Dolenjskega muzeja v Novem mestu.

Tako je Slovenski etnografski muzej imel na terenu okrog 10 ekip in sistematično zbiral staro ljudsko gradivo, na Dolenjskem pa so muzej šele ustanavljali, pa je zato ostal praznih rok. Zakaj? Po 1950. letu je ljudsko blago postajalo plen sistematične mreže trgovin s starinami, pa tudi splošno modo opremljanja stanovanj je zajela prava manija takega ljudskega blaga. „Nekaj patine, starinskega v stanovanju!“ menijo skoraj vsi. . . In so pobirali na vasi, kjer se je največ tega še ohranilo. Ta manija se nadaljuje in danes ponuja trgovina za vsakim ovinkom starine, ki so največkrat kič.

Še hujše obdobje je prišlo, ko so se lastniki takih predmetov zavedeli, da lahko kujejo dobičke. Armada prekupčevalcev, prava starinarska mafija, določa cene po zakonu ponudbe in povpraševanja. Za skrinjo, ki jo sploh ne uporabljajo več, zahtevajo lastniki po 400 ali 500 dinarjev, preprodajalci pa jo potem prodajo po 2500 ali še več din. Zdaj si predstavljajte položaj muzeja, ki ima v te namene v enem letu 5 ali 6 tisočakov: torej lahko pri lastnikih kupi kvečjemu 10 skrinj — in nič drugega.

Se dodatno skrb povzročajo zdolci, ki so v tujini videli, kako cenjene so te stvari. V pehanju za trenutnim zaslužkom so odpeljali v tujino cele tovornjake tega blaga. Kaj bo čez nekaj desetletij, si lahko mislimo. . .

Janez Bogataj je postregel tudi s primerom: „Bil sem na terenu v dolini Krke, ko sem na neki kmetiji videl pinjo za delanje surovega masla, ki je bila že vsa črvena. . . Zapisal sem

plen splošne mode

podatke, fotografiral, potem pa še vprašal, če bi dali pinjo v muzej. In veste, kaj so rekli? Da bi radi 25 jurjev. Pomislite: za pinjo, ki je vsa črvena ležala za hišo!“

Janez Bogataja, ki je nedvomno strokovnjak in na tekočem z dogodki glede cen, ponudbe in povpraševanja ljudskega blaga, ki se ga je prišlo ime „starine“, smo zaprosili, naj za P pove nekaj števil, naj oceni vrednosti posameznih izdelkov.

Takole sodi: „Skrinje, tipične in običajne, so dejansko vredne največ 500 din, lastniki na vasi jih prodajo običajno že dražje kot 1000 din, v trgovinah s starinami pa jih je mogoče kupiti za 2, 4 ali še več tisočakov. Opozorjam pa, da so vse cene približne in da je treba povsod upoštevati, kaj počno s stvarmi lastniki. Če, recimo, propada na podstrešju, pač ni vredno nič in je potrebno povrniti le stroške.“

Kolovratom, za katere je treba upoštevati, da danes ni več materiala, da bi še predli, in da

skoraj nihče več ne zna delati nanje, je dejanska vrednost največ 200 dinarjev. Toda lastniki jih prodajajo tudi po 300 dinarjev, v trgovini pa hočejo zanje tudi po 500 dinarjev.

Slike na steklo veljajo povprečno 200 dinarjev, lastniki hočejo zanje običajno 500 dinarjev, trgovine pa 800.

Poglejmo še cene ur. Za ure je navada: če še teče, potem novo za staro, če ne — zastoj. Lastniki v vsakem primeru zahtevajo novo za staro, v trgovini pa so zelo drage.“

Skratka, upoštevati morate, da so starine danes konjunkturo blago, da so še naprej splošna moda in da jim cena raste. V vsakem primeru morate računati, da boste zanje odšteli več, kot so vredne, čeprav je hkrati res, da bo njihova cena brzkone še naraščala. Nikar ne kupujte od preprodajalcev! Če se vam kaj zdi zares pomembno, vsekakor o tem obvestite muzej, da bomo imeli znanecem čez desetletja še kaj pokazati. . .

Uradna razlaga: Mantell je videl tak vremenski balon in ne NLP!

Po približno polurnem zasledovanju se je Mantell spet oglašil: „Neznani predmet je točno nad mojim letalom in se premika približno tako hitro kot jaz.“

Potem je kapetan vzkliknil, kako dobro ga vidi in ga je opisal. To je bilo 15 minut čez 15: to je bilo zadnje sporočilo kapetana Thomasa Mantella ml. Manj kot uro potem so našli njegovo letalo razbito. Njegova ura se je ustavila 18 minut čez 15.

Deli letala so bili razmetani v premeru skoraj enega kilometra. Kapetanova smrt je povzročila ogromno govoric in ugibanj. Nekaj so hitro ugotovili: Mantell ni bil ustreljen, letalo ni zgorelo in tudi ni bilo sledu o radioaktivnosti. Levo krilo letala je bilo odlomljeno.

V tem letu je ameriška mornarica v posebni operaciji zbirala z baloni podatke o atmosferi visoko nad zemljo. Baloni so bili zelo veliki in so jih spustili do 70.000 čevljev visoko, potovali so lahko tisoče milj daleč. Ameriške zračne sile so izjavile, da verjamejo, da je Mantell videl tak balon. Govorili so, da je Mantell izgubil zavest zaradi pomankanja kisika 25.000 do 30.000 čevljev visoko in da je zaradi tega strmoglavil. Toda nikoli prej se ni zgodilo, da bi Mantell pri kakršnikoli nalogi napravil napako!

Uradno poročilo trdi, da neznan predmet ni mogel neposredno povzročiti take nesreče in se vneto oprijemajo pomankanja kisika kot najbolj verjetnega vzroka za kapetanova smrt.

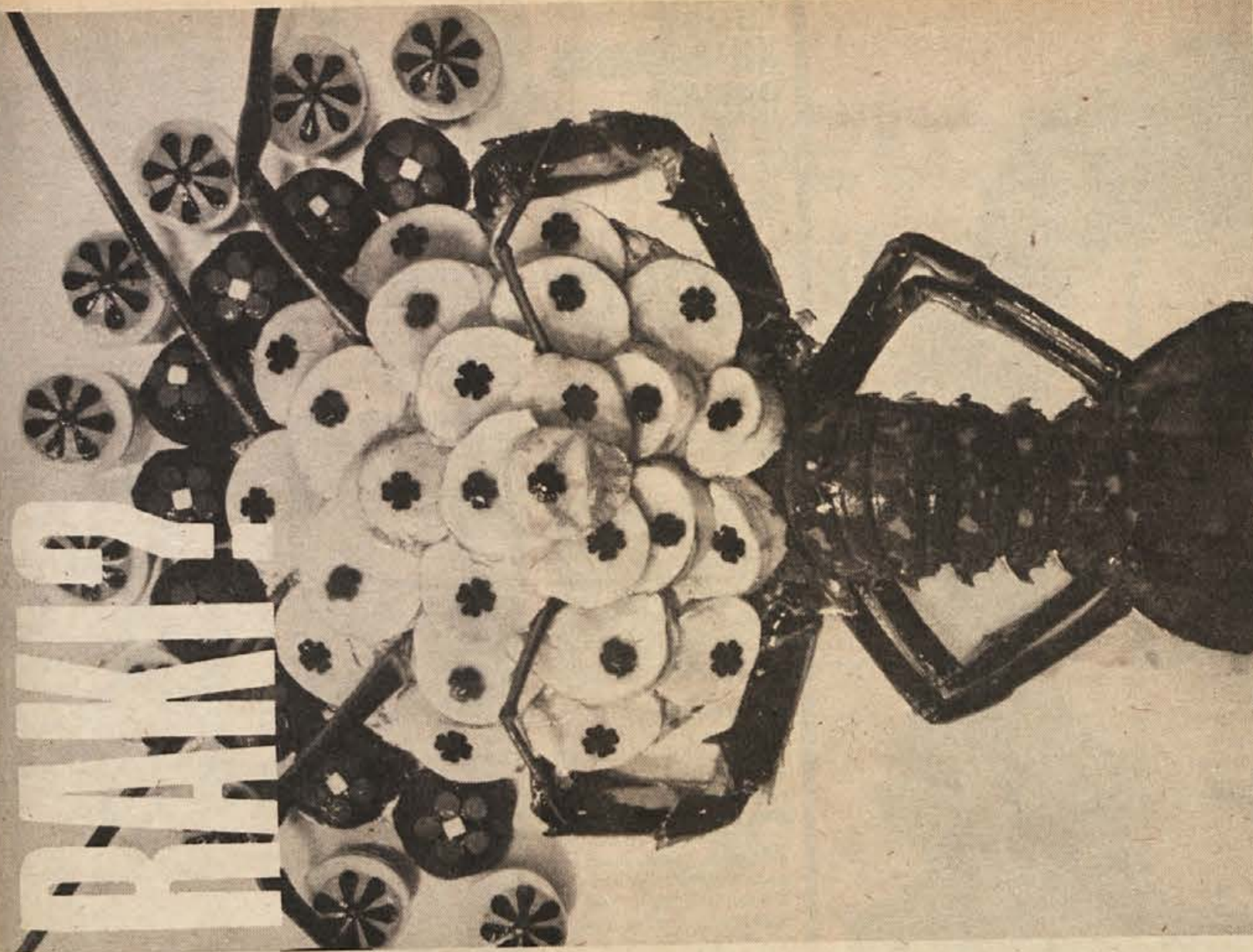
Toda letalske sile nikjer ne razložijo, zakaj je Mantell mislil, da je neznan predmet kovinski in da je to leteči krožnik in kako da se je lahko gibal s hitrostjo, ki je bila neprimerno večja od njegovega letala, se nenadoma ustavil in se spet hitro oddaljil.

Mantell, ki je umrl pri 25 letih, je bil odličen pilot, prekaljen kot mlad fant v bitkah druge svetovne vojne! Uradni krogi so sicer vneto zatrdjevali, da je na veliki višini tudi balon lahko podoben letečemu krožniku, in so kot vzrok smrti navajali, da mu je zmanjkalo kisika.

Njegova mati pa, ki še živi v Louisvillu, je na vprašanja novinarjev vedno odgovarjala: „Bil je miren, sposoben fant in dober letalec. Ne vem, kako se mu je moglo to zgoditi. . .“

Mnogi so prepričani, da so bile resnične zadnje besede Thomasa Mantella ml.: „Predmet je kovinski, pravi leteči krožnik!“ Če je to res — in zakaj ne bi bilo? — tedaj je Mantell prva žrtev neznanih letečih predmetov, kar jih je znanih na našem planetu. . .

li rake iz Cerkniskega jezera, Pivke in njenih pritokov, Notranjske Reke in deloma iz potoka Kravjek nad Muljavo.
Razumljivo je, da so tudi te vode raziskali, saj morajo biti približno enake kot vode, v katere so začeli vlagati rake. Jasno je, da so rake pregledali, če jih ni napadla glivica *Aphanomyces astaci*, ki je povzročiteljica račje kuge.

kaj potrebuje rak

Za plemenite rake je potrebna čista voda, primerna trdota in temperatura. Voda, v katero vlagajo rake na Dolenjskem, se giblje v glavnem v območju srednje trdih vod, od 10 do 15 stopinj nemške trdotne stopnje. Sezonska nihanja komaj presegajo 10 odstotkov. Temperature vod se gibljejo spomladi od 11,9°C do 13,5°C, poleti od 10,8 do 16°C, jeseni od 12,9 do 15°C in pozimi od 4,7 do 9,9°C. Prof. Herfortova pravi: „Biološka slika ima 1. – 2. stopnjo čistosti, bakteriološka slika - na Aphanomyces je negativna, prav tako tudi slika pregledanih rakov. Enako je v redu bakteriološka slika na koli bakterije. Očitno je, da stalno spremljamo vse spremembe v biotopih – v vodah, kamor smo rake že vlagali ali kamor jih še nameravamo vlagati. Neprestano spremljamo tudi zdravstveno sliko rakov. Vloženi raki so pod nadzorstvom in zaščiteni za lov, da se lahko nemoteno razmnožujejo.“

V Težki vodi so že našli naraščaj vloženi rakov, medtem ko so v Višnjico lani vložili 660 mladih rakov, ki so jih vzgojili v Zugovih kozarcih in v akvariju.

Torej niso preveč otimistična pričakovanja, da se bodo raki obdržali. Kako pomemben poseg v Krko je vlaganje rakov, kažejo podatki, da sta akcijo med drugim podprla tudi tako pomembni ustanovi, kot sta sekretariat za gospodarstvo in raziskovalni sklad Borisa Kidriča!

J.SPLICAL

NAJVEČTO RAČJE KUGE

Krka je dobrotnica Suhe krajine. Stoletja je bila edina voda te pokrajine, mlini ob Krki so dajali ljudem kruh, mnogim zaslužek. Ob suži so vozili žito v mline ob Krki tudi iz Kočevja, Dobropolj, Grosuplje, Trebnjega in od drugod. Mnogi so živeli tudi od bogastva, ki je plavalo v Krki. Ribe in raki! Krški raki so bili tako sloveči, da so jih pod tem imenom prodajali na cesarskem Dunaju še dve desetletji po tistem, ko jih je pomorila račja kuga!

Ze urbarji so omenjali rake v Krki in tudi račjo kugo. Vendar pa so se raki potem v Krki spet zaredili. Stiški samostan je imel 1544. leta v Mačkovicu štiri podložne kmete, ki so mu v nadomestilo za tlako lovili rake. Za žužemberski grad so rake lovili Rakarji. Hišni priimek spominja na nekdanje čase v Dešeči vasi, kjer so se nekoč pisali Mohorčič. Priimka Rakar in Mohorčič sta se s priženitvijo zanesla iz Dešeče vasi v Zalisec, Zagorico in na Kamen vrh.

Rak je bil tako imeniten, da so Žužemberk radi imenovali tudi „rakova prestolnica“. Ko so tržani nekoč volili sodnika, so ga oblekli v sodno uniformo, ga posadili na sodni stol in mu dali piti vina iz posode, ki je bila narejena iz – rakove kosti.

Zlati časi so minili ob koncu 19. stoletja. 1880 je kuga pomorila rake v Kolpi, dve leti pozneje pa še v Krki. Na Gorenjskem so raki poginili 1887, v Temenici 1892 in v Ribniški Bistrici 1893. Takratno škodo so ocenili na 20.000 goldinarjev, strokovnjaki pa so takoj začeli razpravo, kako bi povzročitelju račje kuge stopili na prste. Še v prejšnjem stoletju so dognali, da uniči raztopina solne kisline v razmerju 1:1000 povzročitelja račje kuge v 8 dneh, raztopina žveplene kisline v enakem razmerju v 10 dneh, raztopina karbolne kisline v razmerju 1:200 pa v 12 dneh. Težava pa je v tem, da bi te raztopine hitreje kot povzročitelja kuge zatrle vse drugo življenje v Krki...

supremus piscator

Če so še pred koncem prejšnjega stoletja poginili raki, pa so se ribe ohranile do danes, čeprav jim zlasti zadnje čase čedalje huje groze bolezni moderne civilizacije in številne odplake, ki jih brezsrčno spuščajo v kraljico voda ljudje, ki živijo ob njej!

Do Dvora so ribji gospodarji vode sulci, potem gospodarijo postrvi. Dolga stoletja je bil ribolov last in tudi privilegij grajskih gospodov. Graščaki so bili „sportniki“, ki so lovili za svojo zabavo in kratek čas, njihovi uslužbenci v grajski službi pa za dobiček – nemalokrat tudi za svoj mošnjček.

Na Krki sta se za pravico do ribolova tožila graščak z Vrha Krke in krški župnik Matevž Kumer. Graščak je bil tedaj Gašper Scharfen, razsodnik pa prošt Pofidor Montagnana (spomnimo se ga tudi iz pripovedi „Gričarjev“ novomeške rojakinje Ilke Vaštetove).

Ne glede na ta spor pa so imeli največ pravic v Krki lastniki gradu Žužemberk. Pravijo, da je to izreden ribolov, številni turisti, ki prihajajo na Dolenjsko zaradi ribolova v Krki, pa celo vzklikajo: „V Evropi ni lepšega kraja za ribolov od Krke in Dolenjske!“ Kako znamo to izkoristiti, je druga, nič kaj prijetna zgodba...

Vrnimo se raje k žužemberskemu gradu. Lepote ribolova se je zavedal že knez Ivan Vajkard Auersperg, ki je potem, ko so mu spodnesli kanclerski stolček, prosil cesarja Leopolda, da se je smel v Žužemberku mirno posvetiti ribolovu in bogoslovju.

Sicer pa je imel grad od nekdanj svoje ribiče. V začetku 18. stoletja omenjajo v knjigah dvoje imen. Fortunat Sirik je bil supremus piscator – višji ribič. Bržkone je bil rojen v Dol. Križu, kjer je znan priimek Sirik, pa tudi ime kaže, da je bil doma iz žužemberske fare. Tudi domače ime „Pri Sirku“ se je v teh krajih ohranilo do današnjih dni. Drugi ribič je bil Adam Benčič, ki je bil doma z Vrha v Suhi krajini. Naselil se je v zidanih v Krški gori in lovil ribe za grajsko gospodo. Njegov sin se je priženil v Dol. Križ, kamor je zanesel priimek Benčič in hišno ime Ribič.

Ze v tem stoletju je vzel ribolov v najem Ivan Vehovec, ki je bil župan in deželni poslanec. Najem je obdržal vse do leta 1927, ko je pravico do ribolova kupil industrijalec Hribar iz Ljubljane. Ta je nastavljal ribiške čuvaje in zidal v Lesah ribiško kočjo. Kakih osem let pozneje je kupil ribolov v popolno last Karel Čeč, ravnatelj Jugoslovanske tiskarne in Ljubljani. Lastniško pravico je imel do konca vojne, ko je tudi ribolov prišel v splošno ljudsko last.

kuga ali raki?

Več desetletij so se ljudje ob Krki morali sprijazniti z mislijo, da je kuga močnejša od rakov. Okrog 1960. leta pa so spet oživele misli, da bi naselili rake v Krki. Takrat so namreč začeli vlagati rake v Krko in njene pritoke. Kakšne so možnosti, da bodo nekoč sloveči raki spet postali vsakdanji prebivalci Krke, da bodo prevzeli prvenstvo Notranjski?

Zadnjih 12 let, tako pravi prof. Tilda Herfort, strokovna sodelavka zavoda za ribištvo v Ljubljani, so v Krko in njene pritoke vložili skoraj 50.000 rakov v skupni teži več kot dve toni. Po raziskavah, ki so jih opravili po prvih vlaganjih, so strokovnjaki izločili Bršlinski potok, srednji del Višnjice ter Radešco, kjer je bil vpliv okolja na rake prevelik. Kljub mehkim bregovom in obilnemu vodnemu rastlinju v porečju Krke namreč ni povsod primernih prostorov za naseljevanje rakov. Tako so ugodne ocene dobili Višnjica, potok pri Višnji gori, Račna, Krka v zgornjem in srednjem toku, Gabrovčec, Lipovka in Težka voda. V teh vodah so naseljevali rake, še prej pa so spremljali vse spremembe kemizma, biološke in bakteriološke slike voda. Iz nadaljnjih raziskav so izločili Globočec, kjer je zajetje za pitno vodo, Cerkavnik, ker je zaradi pranja onečiščen, in srednji del Višnjice, ki je organsko onečiščen. Radešco, ki so jo najprej izločili, so lani zaradi izboljšanja spet vključili, na novo pa so vključili lani tudi Raduljo. V vse te vode so vlagali

PISMO Z AMBASADE

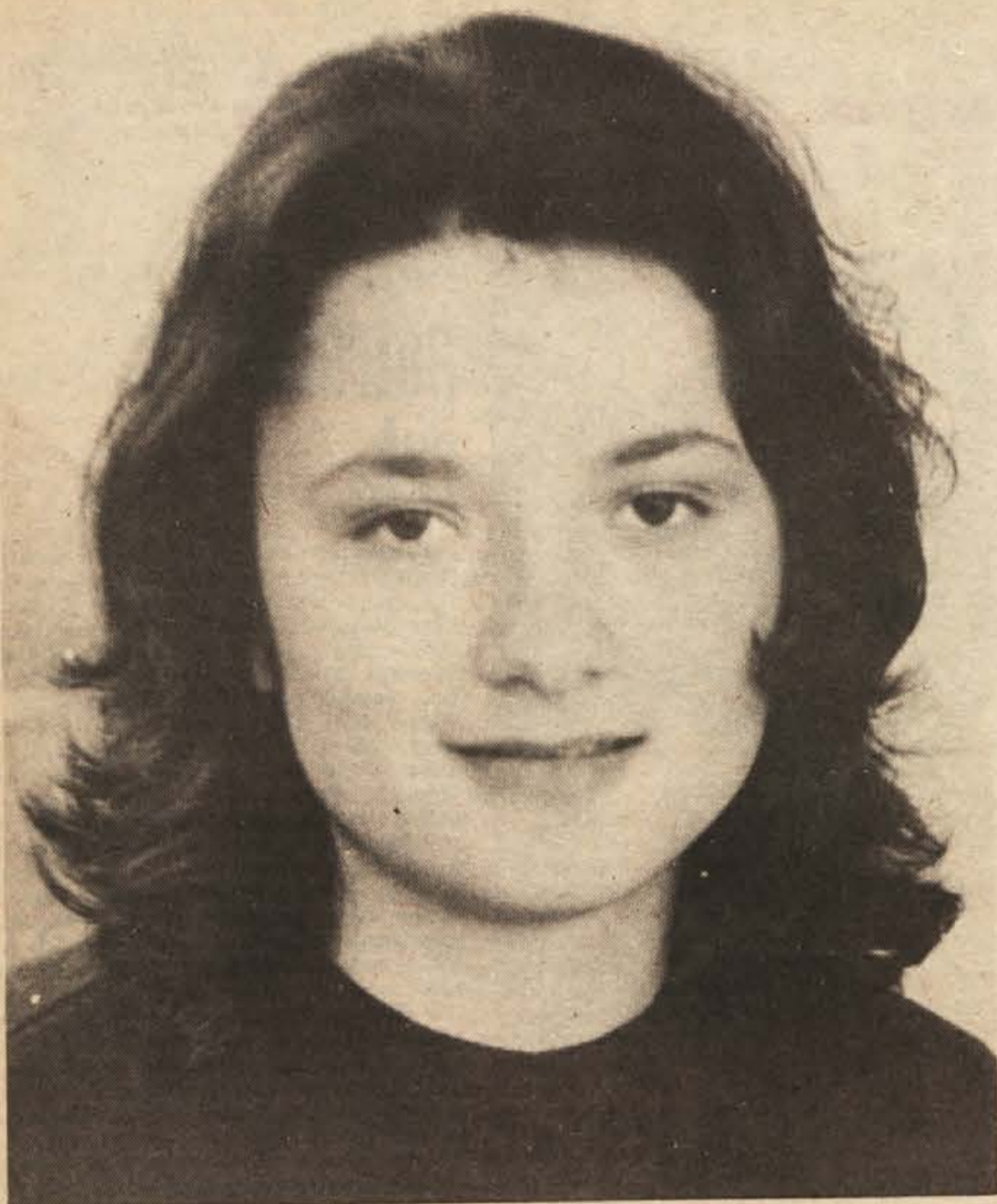
Novomeško podjetje v Belgiji – malce ne navadno, kajne? Prav to je res: Industrija motornih vozil iz Novega mesta ima namreč že več mesecev svoje podjetje v belgijskem mestu Deinze. Vsekakor je to precejšnja ne navadnost za jugoslovanske razmere.

Belgijsko podjetje IMV ADRIA CARAVAN N.V. BELGIUM dela vse tipe prikolic Adria – junior, za katere narede osnovne dele v dolenjskih tovarnah IMV. Tako prihranijo Novomeščani veliko denarja, ki bi ga morali plačati za drage prevoze, pa tudi zmogljivosti tovarna za posamezne elemente prikolic so večje kot pa končna montaža v Novem mestu. V Deinzeju so tako lani naredili 6.000 prikolic, letošnjo proizvodnjo pa nameravajo celo podvojiti.

Kako pristrčno so bili sprejeti Novomeščani v Deinzeju, kaže tudi pismo našega ambasadorja v Belgiji Rikarda Štajnerja. Med drugim je zapisal, da so prikolicice iz novomeške tovarne postale najpomembnejši jugoslovanski proizvod na belgijskem trgu in da danes ni mogoče več potovati po belgijskih cestah, ne da bi se srečevali s prikolicami z značilno modro črto ob strani – z novomeškimi adriami.

Skratka: iz novomeške tovarne v Belgiji bo tudi v prihodnje šlo v Belgijo, Francijo in na Nizozemsko veliko prikolic Adria 320, 380, 380 T, 450, 450 T in 500.

Faksimile veleposlanikovega pisma

Med odmorom. Mira Lenart, dijakinja Ekonomske srednje šole iz Novega mesta. (Foto: Ria Bačer)

KOLIKO KILOGRAMOV PREVEČ

„Le zakaj sem debela, Tatjana pa suha, čeprav skupaj hodiva na hrano v menzo?“ se sprašuje Vera. Res je morda, da imata enako kosilo, toda Vera ne pove, kaj je pojedla predtem. Jabolko ali dve, še prej debel sendvič, kavico s smetano in zjutraj obilen zajtrk. Tatjana je zaužila kosilo po skodelici mleka, spitega na tešče. To pa je razlika!

Ne gre torej verjeti debeluhom, da malo jedo. Pač, morda malo ob vsakem obroku, toda jedo kar naprej in navadno še veliko pijejo. Imeti „ogroženo“ linijo pa za ženo ne pomeni samo lepote napake, ampak je debelost škodljiva tudi zdravju.

Če imate samo dva ali tri kilograme preveč, jih lahko izgubite s telovadbo in majhno omejitvijo pri hrani. Najprej z jedilnika črtajte slaščice in vse, kar je sladkega. Ne jejte kruha in testenin ter krompirja, pač pa predvsem sadje, zelenjavo in meso. V štirinajstih dneh ali treh tednih bodo odvečne okrogline izginile, ne da bi vam bilo treba stradati.

Huje je za tiste, ki jim tehtnica kar za 10 ali celo več kilogramov kaže „naro-

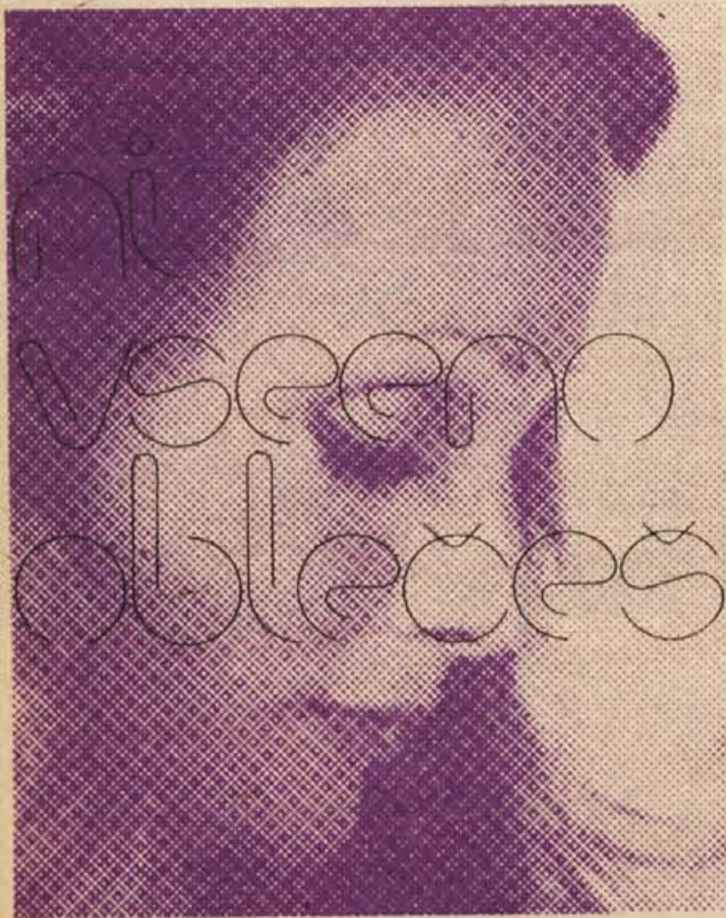
be“. V takih primerih ne bo šlo brez truda. Potrebna pa je predvsem resna volja. Huda omejitev hrane je breme samo prve dni, potem se temu privadite. Več je načinov za hujšanje in tudi več receptov, toda za vse velja:

malo hrane in malo pijače!

Hujšanje s tabletami je škodljivo in se ga brez zdravniškega navodila ne smemo lotiti. Zelo pa se moti, kdor misli, da zgolj z uživanjem tablet izgublja salo. Tablete navadno povzročajo le večje izločanje vode iz telesa in vplivajo na izgubo apetita. Bistvo shujševalne diete s tabletami pa je prav tako v manjših količinah zaužite hrane.

R. B.

kaj

Dve obleki, primerni za službo, ki skrivata v sebi več možnosti. Prvi komplet sestavljata krilo z živetcem in jopa. Lahko menjamo bluze ali oblečemo samo krilo s puloverjem. Pri drugem modelu so posebnost rokavi do komolcev, ki spet prihajajo na prvi modni tir. Obleka je praktična predvsem za tiste, ki nimajo doma preveč nabite omarice. Jersey obleko nosimo tudi brez bluze z rutko okrog vratu ali z dolgo ogrlico. Če pa oblečemo pod obleko bluzo ali pulover, je važno samo to, da se barve pri kombiniranih oblačilih ujemajo.

„Tega je škoda za v službo,“ so govorile naše mame, ko so v omari izbirale oblačila za vsak dan, strogo ločena od tako imenovanih nedeljskih oblek. Ampak zdaj? Le pogledite dekleta, kadar se ob dveh usuje reka ljudi iz tovarn! Poleti smo videli le mini krilca, pozimi so skoro vse v hlačah in po modji! Razlika med mestom in podeželjem glede tega čedalje bolj izginja.

Prav je, da se je miselnost naših mam preživela in da hodimo tudi v službo lepo napravljeni. Dekle preživi v tovarni polovico svojega časa. Tam je okolje, kjer se lahko pokaže med ljudmi. Mar naj podeželsko dekletu hrani lepe obleke za sprehod okrog domače hiše ali pa za tiste pol ure, ko gre po mleko k sosedovim?

Druga skrajnost, ki jo tudi vidujemo, pa je pretiravanje z modo na delovnem mestu. In prav v nekaterih ženskih poklicih to napako največkrat zasledimo. Primer: za podjetje in tajnico, ki s preglobokim vratnim izrezom gostom streže z dopoldansko kavico, tak pojav ni primeren. Pa tudi pretirano kratka krilca ne sodijo na delovno mesto, če niste morda v modnem poklicu, in tudi ne predebela

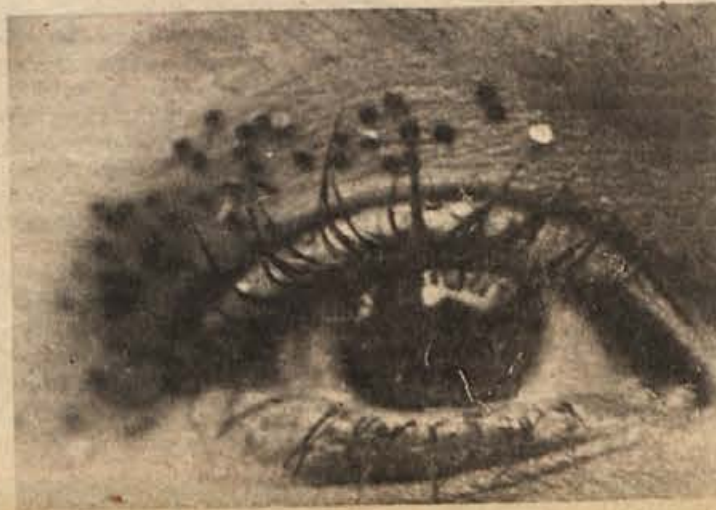
naličene in preveč z okraski ovešene tovarišice.

Priznamo pa lahko, da smo dobre volje ob pogledu na urejeno deklet ali ženo, ki ima opravka s strankami, pa četudi gre samo za poštni urad, trgovino ali gostišče. Okusno, predvsem pa čisto oblečena, z urejeno frizuro in negovanimi rokami bo med strankami gotovo več veljala (z njo vred tudi podjetje) kot oseba, ki na dvo-mljiv način javnosti ponuja čare, ali pa nasprotno: zamerjena in skuštrana ženska.

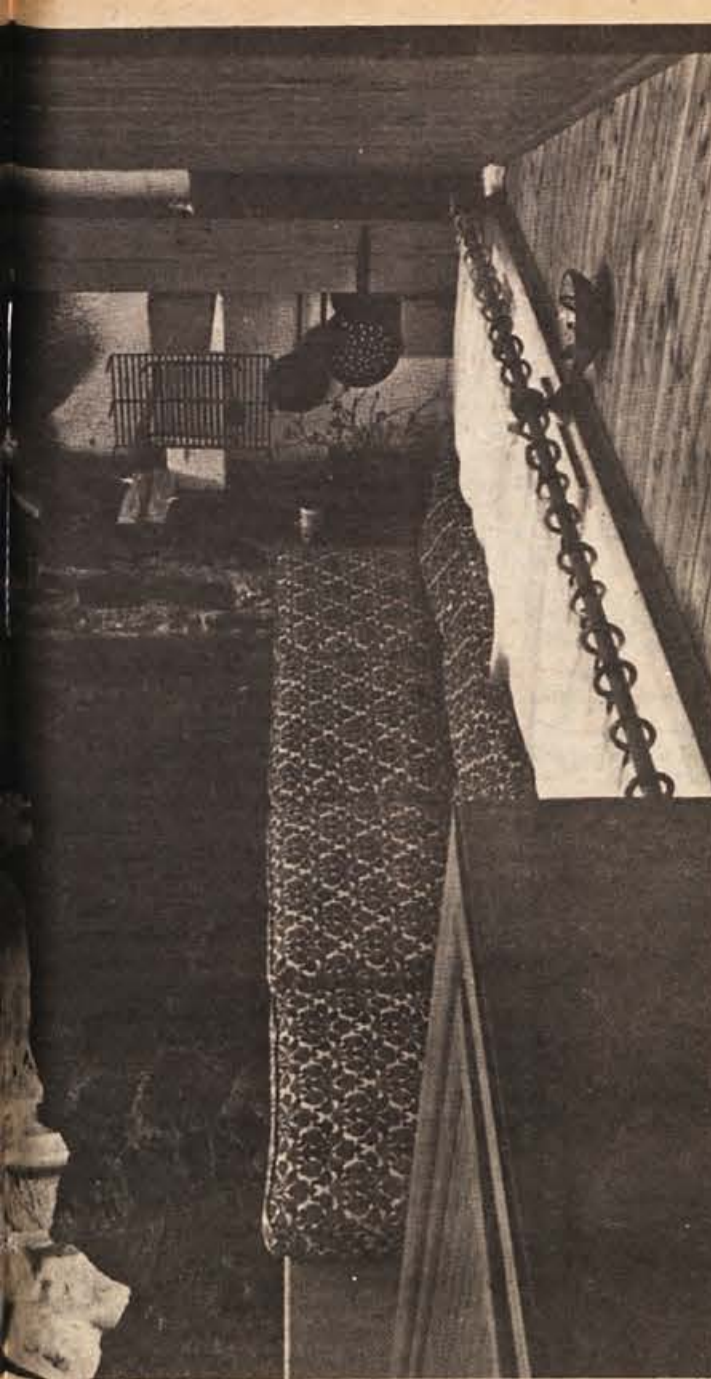
Ko izbiramo in kupujemo garderobo za v službo, pa se ne gre prenačati. Z nekaj krili, bluzami in puloverji ter morda dvema oblekama bomo ustvarile vtis, da smo vedno v drugem, če znamo oblačila kombinirati. Zmeraj, kadar kupujete in vas kaj v hipu navduši, najprej zaje-mite sapo in se vprašajte: bom to krilo lahko nosila k plašču ali puloverjem, ki so že doma v omari? Če barva ne ustreza, je bolje, da se tudi krilu odpo-veste, naj vam bo za modelom še tako hudo. Veliko bolje bo, če boste malo manj moderne, toda barvno uskladne. Čim več jih štejete čez dvajset, tem bolj je to pomembno.

RIA BAČER

pust pust

Prvi znanilci bližajočega se pu- sta so se pojavili v tujih revijah v obliki raznobarnih „kamenčkov“, ki jih potrosimo po va- kah. Te poprej namažemo s po- sebno kremo, da se okraski lepo primejo. To novost so pred kratkim začeli ponujati v Par- zu.

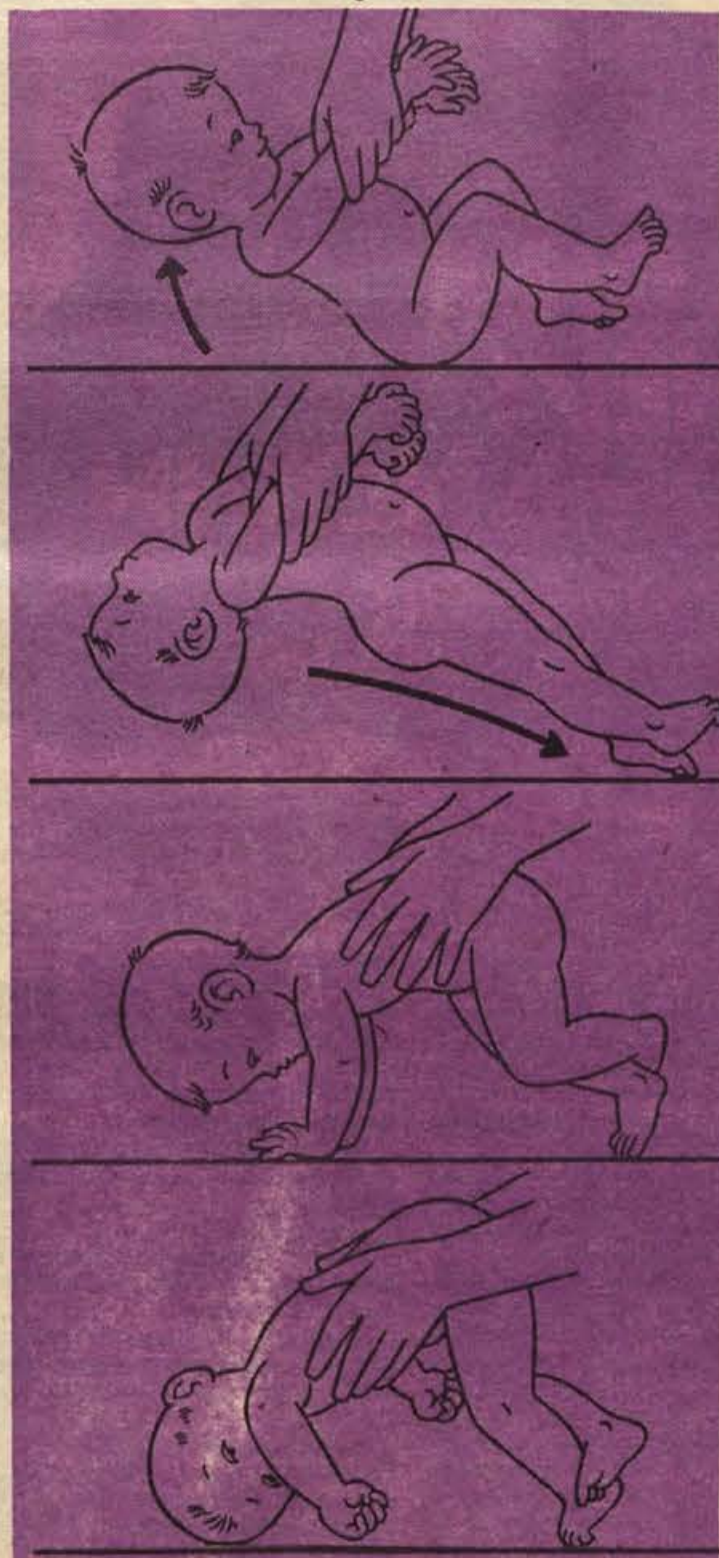
Za prijeten oddih

Kamorkoli se ozremo, nas s pobočij pozdravljajo vinogradi in zidanice. Nekatere starejše, druge nove. Starejše so majhne, novejšje in nove pa velike in dajejo slutiti med stenami precej prostora. Če je ta prostor nerazdeljen, mu je težko vdihniti toploto in prijetno domačnost. Toda: odprt kamin, veliko lesenih oblog po stenah, morda še lesen strop, na kamnitih tleh topla koža ali domača preproga, na stenah obešena posoda, na mizah in policah pa domača dolenska lončevina in prasketanje domačih brezovih drv v kaminu nam v zidanci napravijo oddih prijeten. Tudi takrat, ko zunaj brije.

inž. Marta Račević

naš janezek je kavelj

Razumljivo, da je običajno vsaki mami in očku njihov Janezek ali Mojca najlepši, najbolj bister in sploh naj, naj... V želji, da bi njegove spretnosti lahko pokazali stari mami in prijateljem, pa mnogi grešijo, ko otroka prezgodaj in preveč „mrcvarijo“. Vse ob svojem času!

Če je otrok zdrav, je koristno z njim telovaditi pred kopeljo ali po njej, ko je prostor dobro segret in ko je malček dobre volje, ker se je znebil plenice. Najprej „pase kravice“, dviga glavico in vsa družina občuduje junaka. V četrtem mesecu starosti pa z Janezkom že lahko delamo vaje, kakršne vidite na sliki. Seveda ne predolgo in ne silimo otroka, če vidimo, da tega še ne zmore.

Sicer pa dobite v posvetovalnici za otroke točna navodila, kako ravnati z najmlajšim članom družine, da bo postal „kavelj“, kakršnega si starši želijo.

OTROK V VRTCU

Leta 1972 je bilo v novomeški regiji v otroškovarstvenih ustanovah 1158 otrok ali 8,3 odst. vseh otrok do šestega leta starosti. Lani, ko je bilo zgrajenih nekaj novih objektov, je bilo sicer število otrok v vrtcih večje, še vedno pa je odstotek varovancev majhen, če upoštevamo, da je vedno več družin, v katerih sta oba od staršev zaposlena. V naši regiji poteka organizacija otroškega varstva v dveh smereh, in sicer v samostojnih vzgojnovarstvenih ustanovah ali pa je varstvo organizirano v sklopu šole. Cilj je isti: zagotoviti staršem nemoteno opravljanje službe, otroku pa zdravo, varno in skrbno otroštvo. Velik poudarek v organiziranem varstvu pa je tudi na zdravstvenem varstvu otrok. Tam, kjer je več otrok, je tudi možnost okužbe in obolenja večja. Zaradi tega spada v vrtec le zdrav otrok. Ni prav, da pripeljejo starši bolnega otroka v varstvo! Predvsem pa je potrebno paziti na taka obolenja, ki so kužna. To so prisadne pike, garje in prehladna obolenja. Zaradi tega mora otroka pred vstopom v vrtec pregledati zdravnik. Ta sistematično pregleda otroka in podatke vpiše na karton, ki bo malčka spremljal ves čas bivanja v ustanovi. Tak otrok mora biti tudi cepljen proti tistim boleznim, ki so v naših krajih še vedno nevarne: oslovskemu kašlju, tetanusu, davici in otroški paralizi.

S tem pa še ni končana zdravstvena skrb za otroka. Vsako leto je potrebno v vrtcu opraviti pregled vseh otrok. Ugotavlja se teža, rast, govor, telesne hibe, slabokrvnost, skratka, ves napredek otroka v enem letu. Vse ugotovljene napake vzgojiteljice po zdravnikovem naročilu sporoče staršem, če je potrebno nadaljnje zdravljenje.

V vrtcu je otroku odmerjen čas za igranje, telovadbo, sprehode, prehrano in počitek. Vsega tega pa otroci ne prenašajo enako. Večina se temu dobro privadi, nekateri pa ne. Taki otroci reagirajo z različnimi znaki, ki jih opazajo starši. Nekateri malčki postanejo neješčji, nekateri bruhamo pred odhodom v vrtec, nekateri ponoči močijo posteljo, pojavi pa se lahko celo jecjanje, ki ga prej ni bilo opaziti.

Vsemu temu je vzrok strah, ker otrok misli, da so ga starši zapustili. Takemu otroku je potrebne več domače toplote, ko pride iz ustanove domov, tako da otrok začuti, komu pripada. Tudi vzgojiteljice posvečajo takim otrokom veliko več časa. Mlajši otroci se novim navadam v vrtcu težje prilagodijo.

Kljub izjemam pa se večina otrok odlično vzivi v novo okolje. Z lahkoto prenašajo naloge, pospravljajo igrače, so dežurni, počistijo sobo po igri, pazijo na red kot odrasli itd. Tako pridobijo otroci delovne navade, ki jim bodo kasneje prišle prav v šoli in doma.

DR. JANEZ JANŽEKOVIČ

MAGNETIZEM SPOLNOSTI

Drugi sad mladostnikove telesne zoritve, ki prav gotovo močno vpliva na njegovo doživljanje in prek tega na njegovo vedenje, je vsekakor začutenje spolnega magnetizma.

Mnoge mladostnike in mladostnice to začutenje, to odkritje tako prevzame, da se jim vse zoritvene težave zožijo le na to zanimanje in te vrste doživljanje.

Ze samo odkritje lastnih spolnih organov in njihove zoritve ter z njo prebujene teme, doslej neznane sle pri mladostnikih in mladostnicah povsem spremeni doživljanje. Prej tako odkrita fant in dekle se začneta zdaj v doživljanju in vedenju temniti. Nič več nista — ne znata več biti — tako brezskrbna in svetla, sproščena in radostna kakor poprej. Obnašata se kot človeka, ki sta razvozlala uganko, katere skrivnost ju je že dolgo vznemirjala in sta ji že dolgo iskala odgovora, za katero pa nista hotela vprašati odraslih, čeprav sta vedela, da dobro vedo zanjo, a jima jo skrbno prikrivajo. Zdaj sta se sama dokopala do nje. Zaradi tega se vedeta drzno in pomenljivo, zlasti kadar je „podtoma“ kakšnega razgovora v njuni navzočnosti spolnost. Delata se, da že več vesta o tem, kakor v resnici vesta.

Prav odkritje anatomije in magnetizma spolnosti notranje neprijetno vzravna mladostnika in mu briše oči, polne zaskrbljenosti, saj je glede spolnosti največkrat prepuščen sam sebi. Skrbi ga rast spolnih organov, posebno pa njihove povsem nove in neznane mu funkcije (menarhe in mokre sanje). Glede vsega tega se ne more tako neposredno primerjati z drugimi vrstniki in s tem ugotavljati svoje razvojne ustreznosti in neustreznosti, kakor glede drugega telesnega razvoja. Glede tega je zaprt vsak mladostnik v skritost svoje zoreče intimnosti. V tem je vzrok, da se s svojim prebujenim spolnim doživljanjem tudi začne običajno ustavljati najprej ob sebi. To se mu zdi nekaj časa najbolj „varna“ pot spolnega doživljanja in vedenja. Posledica je „samospozaba“ ali masturbacija. Ker fante ta pot laže in bolje zadovoljuje, po njej tudi pogosteje hodijo kakor dekleta.

Posledica je, da ga to njegovo razvozlavanje uganke spolnosti e pri samem sebi spravlja v notranje zadrege, stiske, bojazni, moralne poraze. Dobro čuti in ve, da ima — mora imeti njegov osebnosti spolni magnetizem tudi nasprotni pol, ki pa ga je treba šele odkriti. Ta drugi pol iščeta oba, mladostnik in mladostnica, z enako ihto in prizadetostjo.

DR. FRANC PEDIČEK

Če je vaš mož tisti vsak osmi mož, ki smrči med spanjem, mu kupite posebno podvezo za brado. Tako bo prisiljen dihati skozi nos. Madeže od potu na volne ni jopi odstranite z raztopitvijo, ki jo naredite sami. Žličko kuhinjske soli raztopite v dveh žlicah vode. V to tekočino namočite krpico in zdrgnete madeže, nakar jopo operete. Če se sled potu še pozna, jo premažite še s čistim alkoholom.

tako bo bolje

DELA V TEM ČASU

VRT. Sadjarja spoznašpo rezi, vrtnarja pa po tem, kako si pripravlja kompost, brez katerega se v vrtnarstvu ne da shajati. Kompost ali zemljo kompostnico pridobimo iz gospodinjstskih in vrtnih odpadkov, tako da jih na odmaknjen, senčnat prostor zlagamo v pedanj debele plasti, vmes pa dajemo 5 cm debelo plast zemlje. Kompostni kup, ki tako nastaja, po potrebi zalijemo, obvezno pa ga dvakrat na leto premečemo. Ob tem dodajamo živo apno (do 2 kg na 1m³ komposta) in umetna gnojila, med katerimi sta najboljša KAN in Tomazeva žlindra (do 1 kg na 1 m³ komposta). Ko kompost dozori, kar traja do tri leta, ga presejemo skozi žično mrežo, če ga potrebujemo za sestavo mešanice za lončnice, sicer pa ga lahko uporabljamo tudi nepresejanega, pa tudi ne povsem strohnelega.

VINOGRAD. V vinogradu še ni dela, naša pozornost je zato namenjena kleti. Tam hranimo vino, živo snov, podvrženo spremembam, boleznim in napakam. Cik in kan sta v tem času najbolj pogosta, v poletnem času pa zavrelka. Vino cikne, če se okuži z očetnimi bakterijami, ki spreminjajo alkohol v očetno kislino (kis) in vodo. Te preprečimo, če je sod poln in dobro zaprt, če je na hladnem in zažveplan. Če pa se je v vino nadloga že naselila, ji razraščanje omejimo z zveplanjem: Na hektoliter vina damo 20 g kalijevega metabisulfita ali vinobrana. Če je vino že močno ciknilo, mu ni več pomoči, porabimo ga lahko le še za kis. Kan (smetana na vinu) spreminja vino v vodo; preprečimo ga na enak način kot cik.

SADOVNJAK. V tem času snujemo nove nasade. Vsestransko uspešen sadovnjak mora zadostiti mnogim zahtevam: dostopnosti trga, podnebju, legi in kakovosti zemlje ipd. Intenzivni nasadi so mogoči samo v ravnini oziroma na primernih terasah. Paziti pa je treba na možnost pozebe. Mraz je najbolj pogost v kotlinah, zato za sadovnjake izbiramo višje, odprte, južne lege. Pred saditvijo naredimo preizkus, kako visoko sega talna voda, ki lahko zaduši korenine. Pri sajenju je treba upoštevati sadne vrste in podlage, ki so do zemlje zelo izbirčne. S sadjarskim strokovnjakom se je treba posvetovati, kako saditi, v kakšnih razdaljah, kakšna vzgoja je primerna, kakšna kombinacija sort je pravšna itd.

Inž. M. LEGAN

Po enaki poti, kot je stopal Krasnov, so šli tudi nekateri drugi bivši carski služabniki. Službo pri carju so kasneje zamenjali za službo pri Hitlerju. Kako zelo so se zmotili pobegli posestniki vil na Kamenitem otoku ter gospodarji donskih in kozaskih vasi, ko so po vdoru wehrmacha v Sovjetsko zvezo (po besedah Dimitrija Meisnerja) pazljivo sledili zmagam Berlina in „že šteli kilometre, ki jih še ločijo od donskih vasi...“

Pohlepnost in zloba sta jih vlekli v prepad. Zatajili so svojo domovino in se z njenimi sovražniki podali daleč na skupno pot. Pripravljeni so bili odpovedati se celo svojim družinskimi imenom, svojemu duhu in sami sebi, samo da bi ustregli hitlerjancem.

Nekateri izmed njih so zatajili celo to, da so Kozaki, zatajili so pripadnost ruskemu narodu in so bruhali na Rusijo samo blato in umazanijo.

Nekateri „Popovi“, Starikovi“, „Bikodorovi“, „Kolosovi“ in nosilci podobnih družinskih primkov so se nenadoma ob vesplošnem presenečanju proglašali za neruse. V najčistejšem ruskem jeziku, drugega od rojstva sploh znali niso, so pojasnjevali, da Don in Kuban nista ruska in da samo boljševidno nasilje drži do pokrajino v ruskih rokah.

Resnično, kakšna žalitev!
In ker sta jim von Plewe in von der Launitz omogočila napade na mirne demonstrante, da so lahko z biči švrkali po njihovih hrbtih in s sabljami zamahovali po ženah in otrocih, so bili ti malopridneži prepričani, da so v resnici sol Rusiji. Ker so jih v wilhelmovsko-hitlerjevski domovini ljubeznivo sprejeli, so čez Rusijo napravili križ, kakor hitro je ostala brez njihovih blagorodij in brez njegovega veličanstva.

Takšni so bili torej atamani in prav taki so bili tudi atamanski duhovniki.

Skupaj z ostanki poraženih belogardističnih tolp so bežali čez mejo. Reakcionarni klerikalci so se še 1921. leta na zborovanju v jugoslovanskem mestu – v Sremskih Karlovcih – proglasili kot „bojevniki“ za obnovitev monarhije v Rusiji. Začeli so vrsto maščevalnih protisovjetskih akcij. Od poziva klerikalcev – monarhistov ženevski konferenci 1922. leta z zahtevo po novi vojaški intervenciji proti Rusiji, se vleče ravna nit k njihovi klečeplazni poslanici Hitlerju 1938. leta in naprej k „posvetovanju višjih duhovnikov“ na Dunaju 1943. leta; katerega udeleženci so ponovno razglasili svoj blagoslov nacističnemu poglavarju, zaklinjajoč ga, naj vendarle vzpostavi carizem.

Po vojni so te monarhistične skupine prenesle središče svojega delovanja iz Muenchna v New York. Iz njihove sredine so izšli kolovodje:

– nadškof Antoni Ženevski, ki je julija 1968 načeloval hrupni bruseljski „jubilejni“ ceremoniji v spomin Nikolaja II;

– nadškof Sanfranciški (bivši knez Šakovski);
– bivši duhovnik fašistično-belogardističnih odredov v Španiji v obdobju 1936 – 1938, bivši župnik Vladimirske pravoslavne cerkve v Berlinu v času od 1939 do 1944, avtor javnih slavošpevov Hitlerju med vojno; bivši carski konjeniški stotnik Krabbe in Georgij Grabbe, organizatorji sleparske zvižaje, v kateri so podelili ime sina zadnjega ruskega carja Alekseja Romanova avturistu Mihajlu Golenevskemu 1963. leta v New Yorku.

Iz nejasne daljave so razprostrli svoje dlani nad presvetlima figurama, potsdamsko in carskoselsko. Posebno nad prvo, ki je samo sebe zapečatila v pismu V. A. Suhomlinovu.

Oseba, po kateri so se zgedovali, je bila v Holandiji od 1926 do 1941. leta.

Obledeli brki Wilhelmu že dolgo niso več štrleli pokonci kot nekoč, v dnevih sprehodov po baltičkih otokih. Hripav glas iz muzejske megle. In starčevsko hlipanje za dobrim bratrancom Nikijem, s katerim se navsezadnje niti ni bilo tako naporno pogajati, kadar se mu niso motali pod nogami njegovi generali in ministri.

SVETA ZVEZA: BAJKE IN RESNIČNE ZGODBE

„Nikogar na svetu se ne bojimo, razen boga.“

O. Bismarck

(Iz govora 6. februarja 1888. leta)

„Bojite se vseh, samo boga se ne bojite.“

A.M. Gorčakov

(Iz govora dne 28. februarja 1888. leta)

POVEJ MI, KDO JE TVOJ PRIJATELJ

Odstavljeni cesar se je otožno spominjal Nikija. Gospod Sethe je z žalostjo obujal spomine na cesarja. Dober cesar je bil, bog mu daj nebesa! V njegovi osebnosti sta se čudovito spajali vročekrvnost in zvišenost,“ piše Paul Sethe v reviji Die Zeit 1964 pod naslovom „Stari cesar.“

„Dober cesar je bil“, potrjuje Georg Schroeder 1966. leta v reviji Die Welt v sestavku „Carji, cesarji, kanclerji in komisarji.“

„Pa tudi kancler je bil sijajen,“ piše Schroeder. „Če se umrljiv človek lahko utelesi v nesmrtnega

keruba s trepetajočimi prozornimi krili na hrbtu, potem je bil ta človek knez Otto Edvard Leopold Bismarck von Schoenhausen. Nosilec teh petih imen že leta in desetletja svoje dejavnosti ni k ničemu bolj hrepenel kot k miru pod evropskimi oljkami. Če bi jih vodila Nemčija – trdi Schroeder – potem pod nobenim pogojem, ne bi hotela biti vpletena v kakršno – koli vojno...“

Stari kancler je znal voditi svojo igro, katere cilj je ostal vedno isti: z izravnavanjem moči preprečiti spopad, v katerega bi bil lahko potegnjena tudi rajh.“

In čeprav je „nezaupanje Rusije do Berlina nezadržno naraščalo“, se je prav s prizadevanji Bismarcka celih trinašdeset let – od 1871 do 1914 – v Evropi ohranil mir in rusko-nemški odnosi so se zadrževali na ravni miru in ravnovesja.

Kaj je preostalo ubogemu rajhu, ko so ga 1. – 3. avgusta 1914 zahrbtno napadli Rusija in njeni zavezniki?

Prvič – brani se, kar se mu je v času Brest – Litovska „skoraj posrečilo“.

Drugič – kaznovati Rusijo zaradi izziva, da bi jo kaj takega ne zamakalo več.

Vsiljeval se je korenit način, da bi se znebili njenega sosedstva sploh, s tem da bi jo razdelili in uničili.

„Kakšen poskus“, navdušeno ugotavlja Schroeder, „in lotili so se ga v pravem trenutku in na pravem mestu, to je v Brest-Litovsku 1918. leta.“

Dvomim, da bi bili nemški pogoji, predloženi v Brest-Litovsku odgovor ruskim ciljem v svetovni

predrzen. Za takega ga je imel Bismarck, Wilhelm se je štel za Bismarckovega učenca in častilca, a ko je prišel na prestol, je starca najprej pognal s kanclerske dolžnosti. Pri tem je poslal za njim povišanje v feldmaršala in imenovanje za vojvodo Lauenburškega. Čeravno je bil kancler sam mojster za take zadeve, je tokrat presenečeno vzdihnil ob naglici svojega učenca.

Wilhelmove sposobnosti so bile: pisanje sonetov in balad, slikanje akvarelov in glasbeno ustvarjanje. Skomponiral je celo opero. In uspešno se je boril s svojo telesno hibo. (Wilhelm Drugi se je rodil s paralizirano levo roko). Njegovi stihli so bili leseni, od njegove glasbi pa so si celo sluge skrivaj zatiskali ušesa. Slike, ki jih je slikal Wilhelm, pa so sobarji brez škode za umetniški vtis obračali na glavo in jih narobe razobešali po dvorcu.

Vrh vsega tega je v prinčev vsakdanjik vsiljivo vdiral še proza. Enako kot njegov prijatelj Nikolaj se je nekako pririnil do čina polkovnika (v akademiji glavnega štaba je delal izpit in branil disertacijo). Za predmet svojega znanstvenega dela je izbral temo, ki je vsebovala veliko duhovne hrane za ustvarjalni razum.

Naslovil jo je „Možnosti frontalnega napada v globino Rusije“. Na koncu svoje razlage je avtor po vseh pravih Pruske vojaške strategije prisilil Rusijo na kolena, ji odvzel zahodne gubernije in zahteval od nje pet milijard rubljev vojne odškodnine.

Princ Wilhelm je zmagovito napadal Rusijo le v šolskih klopeh, v resničnem življenju pa je strahopetno klečeplazil pred njenim carjem. Aleksan-

je Wilhelm v brzojavki omenjeno idejo o monarhističnem načelu že zdavnaj utrdil (cesarsko dolžnost je sprejel šest let prej. Bil je devet let mlajši od svojega Peterburškega bratranca. Wilhelm Drugi se je rodil sedemindvajsetega januarja 59. leta in zasedel prestol petnajstega junija 1888. Nikolaj Drugi je bil rojen šestega maja 1868 in je postal car enaindvajsetega oktobra 1894. leta).

Točneje povedano: Wilhelm Drugi je gradil svoj svetovni nadzor na treh idejah in ne le na eni.

Prva je bila: Nemci so narod, ki ga je izbral bog in ki je zaradi svojih nedosegljivih vrlin poklican gospodovati nad drugimi nmrodi.

Druga ideja vsebuje tole misel: Nemci Nemcem niso enaki – blagor enih je sreča za narod, druge je treba držati na udi.

In tretja ideja: Da bi praktično uresničili misel tevtonske rase je bog poslal dinastijo Hohenzollernov – od skromnih knezov do nepremagljivih imperatorjev, ki se pokoravajo božji volji in vodijo narod do neverjetnih zgodovinskih višin.

V te zgodbe iz preteklosti in pravico so dvmili celo nekateri najbližji in carju najbolj predani. Še v Wilhelmovih mladih letih je njegov učitelj izjavljal, da daje prirojena telesna hiba težak pečat prinčevi osebnosti. Prav ta učitelj je govoril tudi o Wilhelmovi nervozi, o pomanjkanju resnih interesov in pobud. Obvladovala naj bi ga miselnost o nedosegljivih možnostih in svetovni slavi.

Posiljalatelj telegrama Nikolaju Drugemu je kmalu osebno obiskal svojega prijatelja v Peterburgu, kjer njegova osebnost ni kazala prav nič božanskega. Vsi, ki so se srečevali z Wilhelmom, so ga spoznali kot spakljivega in bahavega pruskega gusarja, ki ni v ničemer pokazal večje duhovne veličine kot njegov ruski bratranec.

K množici ministrov in generalov se je Wilhelm po opisu Witteja pojavil kot popoln gizdalin. Delal je nespodobne kretnje z roko in nogo.“

In dalje piše Witte: „Po svojem vedenju, po vseh svojih predrznostih je bil Wilhelm tipičen oficir pruske garde, s privihanimi brki, z vsem nenavadnim zvijanjem telesa med hojo ter z vso to narejeno odličnostjo.“

Pisca spominov vznemirja zveza med „zvijanem pri hoji“ in zvijanjem v odnosih do sveta nasploh, v odnosih do Rusije in do poštenosti.

„Vse na njem je sunkovito, nepričakovano, nesnovano“ – je o Wilhelmu poročal iz Berlina poslanik Šuvalov.

„Ne smemo prezreti njegovega značaja – ne uravnovešenega, nevarno razburjivega – je nadaljeval poslanik v svojem opisu... Ne smemo pozabiti, da se cesar Wilhelm vsak dan družil z oficirji, ki se neprestano brez vsakega zadržka hvalijo s sposobnostmi in prednostmi nemške armade.“

Sam Aleksander Tretji je na neko sporočilo takole napisal: „Od živčenga Wilhelma lahko pričakujemo prav vse“.

Peterburški sorodniki so se torej od nemškega cesarja nadejali vsega in čez čas so to tudi doživljali od potsdamskega gizdalina, ki je posebej imperial s svojo osebnostjo, z glavnim štabom, z vohunsko službo, s trgovino in diplomacijo, skratka tak imperij, kakršen se je rodil 1871. leta.

Že čez nekaj let se je Wilhelm pojavil kot temen oblak nad rusko zahodno mejo. Gizdalin je bil domišljav, slavohtepen, zadirčen in zlonameren. Obvladovala ga je manija veličine, strast do teatralnih poz in privrženost h grožnjam ter praznemu govorjenju.

Nekoč je Wilhelm stopil na govorniški oder, in ko je odprl usta ni več ne videl in ne slišal ničesar okrog sebe. Bil je gluhi in slep kakor divji petelin med petjem.

Imel je navado javno tolči s pestmi po mizi. Takim izbruhom napetosti je sledilo zatišje, mir, kakor hitro je spoznal, da se ne more obvladati.

Iz globine časov prihaja ta glas. In čez petindvajset let se mu je lajajoče pridružil enako hripav glas kričača, ki se je prav tako imenoval pesnika in slikarja.

„Bodite mirni“ – je nekoč oznanjal Wilhelm, ko se je obračal k nemškimi poslušalcem, mislil pa je na svoje poslušalce v Rusiji in Franciji „zagotavljam vam srečo nemškega miru. Vnaprej opominjam vse, ki bi se predrznili seči po tej sreči, da bodo v tem primeru pomnili moje svarilo sto let“.

Drugače povedano – besede so bile naslovljene na Francijo, ki ni pozabila izgube svojih vzhodnih ozemelj (Alzacije in Lotaringije):

„Mi Nemci izjavljamo, da se ne bomo odrekli niti koščku priborjenega ozemlja, četudi izgubimo vseh naših osemnajst korpusov in dvainštrideset milijonov naših ljudi“, je kričal Wilhelm.

In potem se je javno obrnil na Rusijo z besedami: „Ne bom se obotavljal uničiti vsakogar, ki se bo mešal v uresničenje mojih mednarodnih načrtov“.

Ko je Šuvalov slišal to v Berlinu, je potrto poročal oblastem v Peterburg:

„Cesar ob vsaki priložnosti poudarja svojo odločnost, s katero namerava zlomiti vsak odpor na poti, po kateri je sklenil peljati nemški narod in slediti božji previdnosti.“

Wilhelm je hotel presenetiti svet s svojo osebnostjo. Poudarjal je svojo vsestranskost in izjemnost. Dal je razumeti, da je istočasno konzervativec in modernist, aristokrat in poznavalec „delavskega vprašanja“, monarh in radikal, štabni oficir in propagandist, pomorščak in skladatelj, gusar in tribun.

4

M. KASVINOV
PREVEDLA: J. TEPPEY

ZADNJI DNEVI ROMANOVIH

KAKO SO USMRILI RUSKO CARSKO DRUŽINO

vojni. S tem, da so hoteli odrezati Rusiji Ukrajino, Gruzijo in pokrajine ob Baltiku, je rajh napravil svoj prvi poskus za uničenje gospodarstva.

„Prvi“ – medtem ko naj bi bil v 1941. letu uresničen drugi poskus: Pisec rahločutno pripominja, da je Hitler sledil tej poti.

Starih pasjans ni bilo več. Za njimi žalujeta dva špringerjevska popotnika v zgodovinske daljave – Sethe in Schroeder. Razumljivo. V prvi polovici tega stoletja so se bili na smrt, ne na življenje.

Obe rundi, prva – Wilhelmova in druga – Hitlerjeva sta se končali nesrečno. Škoda. Možnosti za pridobitev življenjskega prostranstva zares niso bile majhne.

Podsetniškega poskusa omenjena izletnika v zgodovino raje ne omenjata. Toda o cesarskem poskusu in še posebej o osebnosti samega cesarja pa govorita z veseljem in zadovoljstvom.

Nekoč (bilo je enaindvajsetega februarja 1891. leta) je njegovo veličanstvo nastopilo z govorom na banketu ob odkritju brandenburškega Landstaga. (Cesar je imel rad govore. Že med solanjem v kasselski gimnaziji in potem na bonnski univerzi je bila retorika slabost njegovega veličanstva.) Na slovesnosti v Brandenburgu je dejal:

„Moji dragi poslanci, vi tedaj veste, da pojmem svoje naloge tako, kot da so mi jih naložila sama nebesa. Zato vam lahko zagotovim, da ne mine dan, ne da bi molil za nemški narod in posebno za moj Brandenburg“.

Tedaj je nastala anekdota o nekem tujcu, ki se je sprehajal po nemški prestolnici in se obrnil k mimoidočemu z vprašanjem: „Wo ist der Brandenburger Tor?“ (tujec je v vprašanju zamešal spolnika „der“ in „das“ od tod besedna igra: das Tor – vrata, der Tor – bedak).

Berlinčan je tujcu povedal ime lovškega dvorca, kamor se je cesar odpravil po nastopu na slovesnosti.

Z bistrostjo uma se Wilhelm Drugi ni ponašal, a tudi neumen ni bil, prej nemara nesramen in

dru Tretjemu se je klanjal in prilizoval. To je slika iz časov manevrov pri Brestu, kamor je bil skupaj z drugimi gosti povabljen tudi Wilhelm.

„Ko smo prispeli do Bresta, – se spominja Witte, – car še ni utegnil stopiti iz vagona, ko se je iz varšavske smeri že pokazal vlak mladega bratranca Wilhelma.“

„Car je stopil na peron, ogrnjen v vojaški plašč, ga snel z ramen in oddal bližnjemu Kozaku svoje telesne straže...“ Stopil je nasproti prihajajočemu gostu in skupaj z njim obšel častno stražo. Wilhelm se je obnašal klečeplazno, bil je le carski krilni pobočnik...“

Ko je bila ceremonija na peronu končana, se je imperator obrnil in glasno zakričal svojemu kozaku:

„Daj mi plašč!“

Tedaj je Wilhelm, ki je razumel nekaj ruskih besed, stekel h kozaku, prijel plašč in z njim nato ognil imperatorja.“

Dogodek je pripovedujočega očividca „začudil“, kajti takega odnosa s strani članov carske družine in spremstva pri nas nismo vajeni...“

Pomislil sem; Wilhelm se torej boji Aleksandra Tretjega! In res, ko je Wilhelm postal cesar, mu je v kosteh še vedno ostal strah, ki ga je ruski car vzbudil v njem še kot princu. Aleksandra se je bal tudi še pozneje kot imperator“.

S smrtjo Aleksandra Tretjega je Wilhelmov strah počasi izginjal, ostalo pa je spoštovanje do carskega naslova. Bratranču in prijatelju Nikolaju Drugemu je Wilhelm poslal pozdrav s tole vsebino:

„Zelo sem vesel“ – mu je brzojavil – “tvojega sijajnega govora“ (S tem je mislil na Nikolajeve besede na kronanju).

Sijajnost pa je videl v tem, da je Nikolaj poudaril neomajnost „monarhističnega načela“ kot osnovo za upravljanje države. V svoji domovni

KAJ JE

FILM

no zanimiv je film zaradi izrednega nastopa sedaj vse bolj slavne pevke, nekdanje članice ansambla The Supremes, Diane Ross, za katero glasbeni kritiki trdijo, da je v petju za ta film dosegla svoj vrhunec. Film je zreziral Sidney J. Furie.

TRJE ZA OSCARJA

Po odločitvi žirije konference filmskih delavcev Jugoslavije bodo trije jugoslovanski filmi kandidirali za najvišje priznanje, ki ga podeljujejo v Ameriki — za oskarja. Žirija je izbrala za kandidate: film režiserja Stipe Delića „Sutjeska“, film režiserja Vlatka Gilića „Ljubezen“ in kratkometražni igrani film „Joseph Schultz“, ki ga je zreziral Predrag Golunović.

ZA MLADE

Po uspehu filma „Volk samotar“ se je režiser Obrad Gluščević odločil, da posname še en mladinski film. Po lastnem scenariju je že lani začel snemati film „Črički in topovi“, ki pripoveduje o dogodivščinah treh otrok, ki se z ubežniki iz notranosti države in Dalmacije prebijajo na otok Vis med drugo svetovno vojno. Glavni igralci filma so otroci, zato ga bodo ravno ti najbolj veselili, ko pride tudi na naša platna.

LADY POJE BLUES

Med filmi, ki jih je odkupilo podjetje Vesna film in jih bodo naši gledalci lahko videli v letošnjem letu, velja omeniti ameriški film Lady poje blues. Film je pripoved o življenju znamenite ameriške pevke jazza Billie Holliday, o življenju, ki je polno tragike in uspeha. Poseb-

PLOŠČE

Po licenčni gramofonske hiše Decca je Jugoton izdal veliko ploščo, na kateri je dvoje najbolj znanih kompozicij slavnega ameriškega kompozitorja Georga Gershwina: „Rapsodija v modrem“ in „Amerikanec v Parizu“. Omenjeni skladbi sodita med najboljši Gershwinovi glasbeni stvaritvi in že dobrih štirideset let, odkar sta bili prvič javno izvedeni, delujeta enako živo in sveže. Z njima je Gershwin vpisal z velikimi črkami svoje ime v zgodovino ameriške klasike.

Plošča je posneta v štiristezni stereo tehniki, ki daje ritmični, razgibani glasbi zanimivo prostorsko polnost.

vicky leandros

V sodelovanju s tvrdko Philips je gramofonska hiša RTB izdala veliko ploščo najuspeš-

nejših skladb iz repertoarja popularne pevke grškega rodu Vicky Leandros. Na plošči je posnetih dvanajst skladb, med njimi tudi znana popevka-zmagovalka Evrovizije 1972: Apres toi. Na plošči je tudi zadnje čase vse bolj priljubljena popevka Comme je suis.

gilbert o'sullivan

Med ploščami tujih pop glasbenikov, ki so izšle pri gramofonski hiši Jugoton, velja omeniti malo ploščo Gilberta O'Sullivana, na kateri se predstavlja kot avtor in izvajalec dveh skladb: Ooh baby in Good company. Obe sta primer tipičnega petja O'Sullivana, ki ga spremlja odlična in izpiljena glasba.

DUŠKO LOKIN

Trenutno najkomercialnejši pevec Jugotona Duško Lokin, ki je dobro znan tudi slovenskim ljubiteljem zabavne glasbe, je sklenil, da bo posnel malo ploščo, na kateri bo poleg pesmi „Muzikaši“ s Krapinskega festivala tudi ena od slovenskih narodnih. Duško Lokin je te dni končal snemanje svoje prve velike plošče. Z njo se bo predstavil kot interpret prirejenih skladb tujih avtorjev in skladb Kemala Montena in Djordja Novkovića.

KNJIGE

vzgojni problem

Pri mariborski založbi Obzorja je izšla knjiga, ki obravnava

PREDSTAVJAMO VAM

V zbirki Lastovka je Partizanska knjiga izdala oblikovno zelo zanimivo povest za otroke, ki jo je napisala slovenska pesnica Svetlana Makarovič. Povestico je ilustriral in oblikoval Tomaž Kržišnik. Oboje se mu je dobro posrečilo, tako da bo „Zajček gre na luno“ za najmlajše ne samo knjižica, ki jo bodo radi prebirali, ampak tudi predmet, ki jim bo oblikoval estetski čut.

NOVEGA

aktualen problem vzgoje mladine v vzgojnovarstvenih ustanovah. Čeprav je knjiga pisana kot roman, so njene poglavitne kvalitete ravno v obravnavanju problematike, in ne toliko v velikih pisateljskih in umetniških prizadevanjih. V prikazovanju več mladih gojencev pisateljica Marija Vogrič presoja tudi socialno ozadje problematike. Knjiga „Zaznamovani“ bo tako zanimivo branje.

Partizanska knjiga je v zbirko Matjaževa knjižnica uvrstila tudi delo Leopolda Suhadolčana Mornar na kolesu. Znani in zelo brani mladinski pisatelj se v tej knjigi predstavlja z zgodbami iz svojega življenja, ki na preprost, a učinkovit način izrišejo drobne trenutke iz otroške-

ga življenja, ki ostanejo v človeku kot najlepši spomini na daljne pretekle čase. Ilustracije je prispeval Aco Mavec.

PESMI KOROŠKE

Državna založba Slovenije je izdala izbor pesmi avstrijskega pesnika Helmuta Scharfa, ki sta jih prevedla in pripravila Jože Šmit in Branko Žužek. Zbirka „Beseda, ki bosa potuje“ prinaša pesmi, za katere je značilno pesnikovo iskanje smisla človekovega snovanja, grenke izkušnje o minljivosti in krutosti življenja. V svoje izpovedi je Scharf vpletel tudi doživljaja, nanašajoča se na slovensko manjšino kot kulturno soustvarjalko na Koroškem.

ZLATARJEVO ZLATO

Priljubljena romantična povest hrvaškega pisatelja Avgusta Senoe „Zlatarjevo zlato“ je že

tretjič izšla v slovenskem prevodu. Tokrat jo je izdala Pomurska založba v prevodu Toneta Glavana. Roman opisuje romantično ljubezen dveh mladih, za ozadje pa ima spor med hrvaškimi meščani s fevdalcem. „Zlatarjevo zlato“ je prvi roman v hrvaški književnosti, ki ima umetniško vrednost in ima podobno mesto v nji kot v slovenski književnosti Jurčičev „Deseti brat“.

V zbirki Lastovka Partizanske knjige iz Ljubljane je izšla zgodba izpod peresa Kristine Brenkove Dolga pot. To je pripoved o prevozu ranjenega partizana, ki se kljub težavam srečno konča. Z ilustracijami je knjigo opremil znani slovenski akademski slikar Ive Šubic.

NOVA POTA KULTURE

„Kultura se ne rodi iz poželenj, iz tistega, kar bi rad bil, temveč iz tega, kar si, kar se v tebi resnično dogaja in kar se zares dogaja v družbi, v kateri živiš...“
J. Vidmar

V osnutku ustave in izhodiščih za X. kongres ZKJ je globalno načrtana tudi pot, ki jo bo in jo že ubira kultura kot del ustvarjalnosti našega delovnega človeka. V času, ko se družbeno delo osvobaja in dobiva edini resnični nosilec dela vse ključne v svoje roke, so do jasne veljave prišle tudi potrebe po spremembi dosedanjih oblik organizacije kulturnega življenja, ki naj v kulturo prinesejo nove oblike dela. Okvir temu so postale interesne kulturne skupnosti, način dela pa dogovarjanje, tako da ima neposredni proizvajalec dejanski vpliv na ustvarjanje kulturne politike, celo več, sam je njen ustvarjalec.

Toda že na samem začetku

se je pojavilo za cel kup vprašanj, ki začeta pota kulture postavljajo v problematično luč. Nekateri kulturniki so zagnali vik, da zahajamo na pota, kjer bo vsa kultura poginila pod težo vsakdanjosti, da bo zbanalizirana in ne bo več prostora za resnično, „visoko“ umetnost. Izraženih pa je bilo tudi precej dvomov o možnosti takega dogajanja kulture, kot ga začrtujejo novi družbeni odnosi in osvobajanje dela.

Podlaga takega razumevanja je brez dvoma v ločevanju kulture na proletarsko in „visoko“. To razločevanje je iz trte zvito, ker v nobenem primeru ne gre za plitvo kulturo, kar naj bi pomenil izraz proletarski na eni strani in za „visoko“ na drugi, ampak le za naši družbi ustrezno in edino primerno obliko kulture, ki je sama po sebi nedeljiv in kontinuiran proces, ki takega deljenja ne pozna. Kultura samo je ali pa je ni. Res je sicer, da neposredni proizvajalec zaenkrat ne pomeni naj-

večjega dela porabnikov kulturnih dobrin, da ni prepogost obiskovalec muzejev, koncertov, knjižnic in razstav. Toda to še ne pomeni, da bo zdaj v muzejih zavladal kič, da bodo na koncertih igrali valčke in polke, da bo vse tisto, kar nekateri imenujejo subkultura (podkultura), priplaval na vrh in izrinilo „pravo“ kulturo z njenega mesta. Ravno tako ne gre za omejevanje in zoževanja procesa ustvarjanja, kot se boje nekateri, ampak samo za tisti prelom v kulturnem življenju, ki se je že izvršil v proizvodnem procesu — za vsestransko in neovirano uveljavljanje človeka v njegovi ustvarjalnosti, torej tudi v sferi kulture, ki mora postati neločljiv del proizvodilčeve osebnosti, njegova potreba in uveljavitev.

Ob vsem tem si ne smemo zatiskati oči pred dejstvom, da je ves proces dolgotrajen in da ni mogoče kar čez noč doseči zaželenega. Stopnja zrelosti za-

vesti našega delovnega človeka mora pač ustrezati njegovim nalogam, da jih bo v vsesplošen prid in korist zmogel in izvajal. Pri gradnji zavesti ne smemo zanemariti vzgojnoizobraževalnega sistema; ta mora biti usmerjen tako, da bo že od mladih nog vzgajal in oblikoval samostojno, svobodno osebnost, brez katere ni mogoče govoriti o samoupravljanju.

Vsekakor pa je bil že zadnji čas, da sta se kultura in umetnost vključili v tok osvobajanja družbenega dela in da se je delavski razred zavedel svojih pravic in odgovornih nalog, ki jih ima na tem polju.

Naj zapis končam z uvodno mislijo, ki jo je zapisal Josip Vidmar v knjigi K našemu trenutku, da se kultura rojeva iz resničnega dogajanja družbe. Imeli bomo to, kar smo zmožni narediti, to, kar v stalnem uredništvu za ustvarjalnim delom smo.

MiM

INDUSTRIJA
MOTORNIH
VOZIL
NOVO MESTO

ČIGAVA BO KATRCA?

Danes sprašujemo za 4., zadnji odgovor v naši nagradni igri, ki bo srečnim izžrebancem prinesla lepe nagrade. Katrca, 1000 strešnikov, zmrzovalna skrinja, pralni stroj in 7-dnevni penzion za dve osebi v Čateških Toplicah so nagrade, ki smo jih pripravili za naše bralce.

Najbrž ni treba posebej poudarjati, kaj je potrebno storiti: v okvirček za odgovor je potrebno vpisati pravilno rešitev in s kuponu počakati, dokler ne bomo objavili vseh vprašanj. Skratka — pravočasno bomo sporočili, do kdaj in kako bo potrebno odgovore poslati v uredništvo.

KATRCA ZA OSEM DINARJEV in štiri druge lepe nagrade čakajo na vas. Mislimo, da so orehi dovolj lahki, da jih lahko strete.

Mnogo sreče pri reševanju in še več pri žrebanju vam želi P!

Se to: kot smo vas opozorili že v prejšnji P, bomo za vse, ki so izgubili, založili enega izmed kuponov, v prvi P po končani nagradni igri objavili še jolly kupon, ki bo lahko nadomestil enega, toda kateregakoli izmed štirih objavljenih kuponov.

ČETRТА UGANKA

KATERI DVE NOVOMEŠKI TRG,
PODJETJI DAVETA ZA NAGRA-
DNO UGANKO PRALNI STROJ
IN ZMRZOVALNO
SKRINJO?

Odgovor 4:

„NOVOTEKS“, Novo mesto, izdeluje kvalitetne:
— moške, ženske in otroške hlače ter
— damska krila

Široka kolekcija Novoteksovih hlač in kril vam omogoča bogato izbiro.

NOVOTEKS SE PRIPOROČA

NOVOTEHNA
novomesto

KUPIJTE TEHNIČNO BLAGO V NAŠIH
PRODAJALNAH V NOVEM MESTU, KR-
ŠKEM, METLIKI IN TREBNJEM!

V NAŠIH PRODAJALNAH NA DOLENJ-
SKEM IN V BELI KRAJINI NUDIMO VSE,
KAR POTREBUJETE!

zdravilišče
Čateško
toplice
ČATEŽ

hoteli emona

GRADOVI IN VSODE

A BARTELEJ
J. SPLIČAL

MEHOVO

Severno od Podgrada, 11 km od Novega mesta, na hribu nad cesto Novo mesto — Metlika, se še vidijo razvaline nekoč mogočnega mehovskega gradu.

Kako je grad Mehovo prišel do svojega imena? Legenda pripoveduje, da so Turki nekoč prihrumeli nad Mehovo. Grad je bil trden in praktično nezavzet, zato so se Turki odločili, da ga bodo podrli. Vedeli so, da bodo uspeli le, če bodo oblegance izstradali. Obleganje je trajalo več mesecev in mehovskim graščakom je že začelo primanjkovati hrane. Ko jim je predla najbolj trda, so iz obupa vrgli čez obzidje na meh odrto tele, ki so ga napolnili s pšenico. To je bil njihov zadnji živež. ... Turki pa so tele, ki je priletelo z neba, razumeli drugače: mislili so, da se mehovski gospod norčuje iz njih, češ: Koliko živeža še imamo, da lahko celo telečje mehove s pšenico pitamo!

Podrli so torej svoje šotore in se pobrali izpod zidu. Mehovo je ostalo nezavzeto. Legenda pravi, da je po tem telečjem mehu Mehovo dobilo svoje ime!

To kajpak ni bil edini turški napad na Mehovo, vendar pa gradu Turki nikoli niso mogli zavzeti. Mehovski grad je imel izredno lego, veljal je za enega najlepših in najbolj utrjenih gradov na Slovenskem. Mehovo je bilo hkrati dolenska straža, ki je opozarjala na prihod nevarnih, krvi željnih nevernikov. Kakor hitro so se namreč Turki prikazali na Gorjancih, so na Mehovem zakurili grmado, ki so jo bili že prej pripravili za take nevesele primere. Ko je zagorel mehovski kres, se je ljudstvo začelo zbirati na obrambni boj proti Turkom, kresovi pa so hip pozneje goreli tudi na Hmeljniku in drugod ter opozarjali proti Ljubljani in Celju na prihod neljubih gostov.

Gradu Turki niso nikoli zavzeli, toda to je uspelo domačim puntarjem, ko so si zataknili zimzelen za klobuk. Mehovski punt je v svoji pesmi opeval Aškerc. Kaj se je bilo zgodilo 1515. leta?

17. maja tega leta je podložnikom prekipelo. Na samovoljo in zatiranje hudobnih bratov Baltazarja in Miklavža Mindorfov so odgovorili z napadom na grad. Razjarjeni kmetje so sicer prišli s svojim orodjem, tako da sta brata, ki sta gostila še dva viteza, veselo pokazala, kakšna oblast da imata, vendar so takoj napadli zidovje. Kmečko orodje se je spremenilo v nevarno orožje in vrata, ki so kljubovala Turkom, niso mogla zdržati besa podgorskih tlačanov. Ko so jih vrgli s tečajev, so vdrli na grajsko dvorišče. Oba brata Mindorfa ter viteza Marksa iz Klisa, poslednjega svojega imena in rodu, in gospoda Gašperja Weineckerja so skupaj s 15 drugimi plemiči vrgli čez obzidje. Valvasor poroča, „da so bili po rokah teh moriških hudičev žrtvovani; odtrgali so jim glave in vrgli telo in glavo preko obzidja“. Za hudiče smatra kmete, toda Podgorci so se maščevali še huje: umorili so tudi dva Baltazarjeva mladoletna sinova, potem pa so njuno mater Marto, rojeno Phaffoitscher, do golega slekli in nagnali skozi vrata med razjarjene tlačane, ki še niso mogli v grad. Zlomili so ji vrat. Sicer pa ni treba podrobno popisovati, kakšen konec jo je doletel, saj je bilo med upornimi podložniki tudi precej kmetic, ki sta jim objestna brata Mindorfa storila silo. ... Od vse rodbine je

ostala živa samo najmlajša hči, ki jo je gotove smrti rešila dobrosrčna pestrna, češ da je dekletce njeno.

Kljub hudemu udarcu si je grad opomogel in dobil nove lastnike. Kmetje pa tudi z novimi niso bili zadovoljni. Puntarska iskra je vzplamtela spet 1602. leta, ko je imel grad v zakupu Karel pl. Jurič. Kmetje so ogrozili grajsko obzidje, zato je Jurič poklical na pomoč Uskoke. Podložni tlačani se niso ustrašili niti divjih Uskokov, čeprav jih je prijezdilo čez Gorjance kar 100. Samo 10 se jih je rešilo, vsem drugim so prerezali vratove! Pri pokolu Uskokov so sodelovale tudi podgorske kmetice, ki so pomagale možem z burklami in drugim orodjem. Valvasor pravi o tem puntarskem napadu med drugim: „Sin mehovskega sodnika je tudi ustrelil nekega Uskoka, ki mu je v zasramovanje kazal zadnjo plat. ...“

Ta drugi punt je grad z bogato zgodovino dokončno strl. V Valvasorjevem času je bil lastnik gradu grof Ernst Paradaiser, poveljnik v Žužemberku. Ko pa je njegov sin Josip sezidal grad Ruperčvrt, so Mehovo opustili in nekdanj mogočni grad je začel razpadati. Zdaj je že več kot 300 let v razvalinah.

Toda ne prehitro: zakaj bi govorili o koncu, ko nisva še nič povedala o njegovem začetku! Valvasor opisuje grad Mehovo tako: „Grad stoji na visokem in koničastem hribu, takoj ob vznožju tako imenovanega Uskoškega pogorja; nekdanj so ga šteli ki najbolj utrjenim višinskim gradovom, o čemer se pričajo trdno obzidje in stolpi. Na grajskem dvorišču je lep vodnjak z okusno vodo.“

Grad je bil najprej last gospodov Višnjegorskih, ki so imeli tu svoje ministeriale, gospode Mehovske. Ti se omenjajo že 1162, zapiski o gradu samem pa so iz leta 1215.

Mehovski gospodje so sloveli kot silno mogočni. O njihovi moči lahko sklepamo iz tega, da je Albrecht Mehovski leta 1198 napadel celo ogrskega kralja Belo III. in mu na meji vzel več trdnjav, kot poroča zgodovinar Janez Ludvik Schoenleben. Bela III., mogočen kralj, kajpak žalitve ni mogel mirno pozreti in je takoj poslal nad predrznega Mehovčana Štefana Ursinija, sina Nicolottija, ki se je po materi imenoval goriškega grofa. Ta zvesti kraljev služabnik je še istega leta napadel Albrehta in ga premagal ter tako povrnil ogrskemu kraljestvu odvzete trdnjave.

Za omenjenim Albrechtom Mehovskim sta v listinah zapisana leta 1238 gospoda Niklein in Prehtlin Mehovski. Leta 1250 so bili lastniki Mehovega Meinhard, Ulrik in Alfiing. Iz starih zapiskov je razvidno, da je slednji prebival na mehovskem gradu še 1292. V 14. in 15. stoletju so se lastniki gradu menjavali in niso bili vedno Mehovski, vendar pa je leta 1554 omenjen kot zadnji Mehovčan Konstatin, ki je na gradu tudi umrl. V prejšnjih stoletjih so se namreč Mehovski večkrat zadolžili in so morali včasih dajati grad drugim v najem za dolg.

1373 je na primer dobil Mehovo gospod Albrecht grof Goriški kot dediščino, razdeljeno med brate. Iz tega je moč sklepati, da je bilo Mehovo v lasti Goriških grofov že prej.

Nadaljevanje prihodnjic

